ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

13. XII 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА 50 ДИН. ● БРОЈ 2085

Фантастика~ ПАТУЉЦИ

ПРЕДАЊЕ КОЈЕ СУ ЈОШ АГРИПЕЈЦИ ПРЕНОСИЛИ НА МЛАЂЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ГОВОРИЛО ЈЕ О ЊИМА КАО О ПРАСТАНОВНИЦИМА ЗАУРАЛСКИХ СТЕПА. ПРВИ ЈЕ, ИПАК, ХЕРОДОТ ПОМЕНУО ЊИХОВ НАРОД У КЊИЗИ ЧЕТВРТОЈ СВОЈЕ „ИСТОРИЈЕ". А ДАНАС?

Веровали или не!

ЈАН МАК ТАГАРТ

(1861-1912)

ХЕМИЧАР ИЗ ЕДИНБУРГА (ШКОТСКА), У 21. ГОДИНИ ОЖЕНИО ЈЕ ДЕВОЈКУ ПО ИМЕНУ ЈАН МАК ТАГАРТ. ЊИХОВ СИН, ЈАН МАК ТАГАРТ МЛАЂИ, ИСТО СЕ У 21. ГОДИНИ ВЕНЧАО СА ДЕВОЈКОМ КОЈА СЕ ЗВАЛА ЈАН МАК ТАГАРТ.

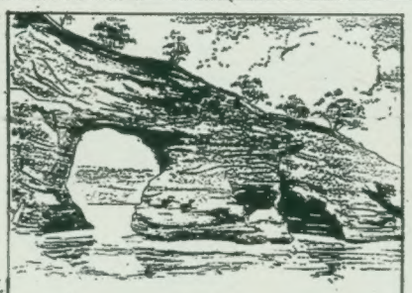

Катени тост

ГРАДИТЕЉСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У ВИЕСТИ, ИТАЛИЈАНСКОМ ГРАДУ НА ЈАДРАНСКОЈ ОБАЛИ, МЕШТАНИ КОРИСТЕ КАО ПРЕЛАЗ ПРЕКО УВАЛЕ.

Ковчег

ПРОНАЂЕН У РЕЂО КАЛИБРИЈИ У ИТАЛИЈИ ПОТИЧЕ ИЗ 3. ВЕКА, А НАПРАВЉЕН ЈЕ У ОБЛИКУ СТОПАЛА СА САНДАЛАМА КАКВЕ СУ НОСИЛИ ПЛЕМИЋИ ПРЕ 1700 ГОДИНА.

Просјаци

ИЗ ЛАХОРЕ У ПАКИСТАНУ ПРЕРУШАВАЈУ СЕ У СТРАШИЛА КАКО БИ ЗАПЛАШИЛИ ПРОЛАЗНИКЕ И ПРИМОРАЛИ ИХ ДА ИМ УДЕЛЕ МИЛОСТИЊУ.

Шпански краљ Карлос III

(1716-1788)

ПУНИХ 57 ГОДИНА ВЕЧЕРАО ЈЕ ТАЧНО У 21 ЧАС И 30 МИНУТА. ОБЕД СЕ УВЕК САСТОЈАО ОД СУПЕ, ТЕЛЕЋЕГ ПЕЧЕЊА, ЈАЈА, ЗЕЛЕНЕ САЛАТЕ И ЧАШЕ ВИНА.

Бенжамин Апер

(1797-1873)

ИЗ ПАРИЗА ПОСТАО ЈЕ УЧИТЕЉ СА НЕПУНИХ 16 ГОДИНА, А ДО 24. ОСНОВАО ЈЕ 163 ШКОЛЕ СА 100 000 УЧЕНИКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● у подводној коралној пећини близу острва Матагу у Тихом океану група ронилаца открила је остатке четири загонетне животиње дугачке од 8–10 метара, од чега само на главу отпада – метар. По мишљењу једног од гњураца, стручњака за морску фауну и флору, остаци не личе ни на једну познату морску животињу. Очекује се меродавно мишљење научника на основу фотографија начињених на лицу места.

●●● на реци Ада, на северу Италије, већ пуна два века ради парна скела коју је пројектовао још Леонардо да Винчи, али је саграђена тек 1784. године. Данас је углавном користе туристи који на трајект гледају као на споменик историји технике. Јер, недалеко пролази аутопут са мостом преко реке.

●●● у јапанском граду Созња постоји банка-дрвећа! Кад у току великих грађевинских радова треба уклонити дрво или неки жбун, њега предају на чување у ову банку. После завршетка радова зеленило се враћа на раније место или се сади негде у близини.

●●● познати амерички произвођач спортске обуће Рибок избацио је на тржиште нове спортске патике које се – надувавају! У њима вам,

уверди Рибок, за време игре или у току трчања не прети уганућe или истезање мишића, а ноге се осећају лаке. Празне патике надувавају се до одређеног притиска помоћу пумпе која је уграђена у њихов језик, а пре скидања ваздух се испусти кроз мали вентил.

●●● Давид значи вољени, Денис (грч.) – посвећен богу вина, виноградарства и песничког надахнућа, Павле је римско име од основе „мали", Филип је онај који воли коње и јахање, Ана значи милост, Олга је света, а Вера (Вероника) она која доноси победу.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК
ТЕЛЕФОН, УЈКА ПАЈО!
ДА, ПАТО... СВАКАКО, ПАТО... ДА... ДА... ВИДЕЋЕМО СЕ У ОСАМ!
УХ! СМО-КИНГ!
ТОЛИКО ЈЕ СТАР ДА ЈЕ ОПЕТ ПОСТАО МОДЕРАН!
ДУГМЕТА ЗА КОШУЉУ...
МОРА ДА СУ ТУ НЕГДЕ!
© 1966 Walt Disney Production World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate
ХА! ЧИНИ МИ СЕ ДА СУ ТАМО ПОЗАДИ!
ПАТО? ОВДЕ ПАЈА! БОЉЕ ДА ТЕ ОБАВЕСТИМ ДА ЋУ МАЛО ЗАКАСНИТИ!
WALT DISNEY

ИСТОРИЈА ПОЧИЊЕ И МАЛИМ ДОГАЂАЈИМА

КУБУРОМ НА СВИЊЕ

Скривен иза грма, седамнаестогодишњи младић је беспомоћно посматрао како обесни Турчин јури пољем и кубуром убија свиње. У трену је донео одлуку која ће променити не само његову личну него и историју читавог једног народа

Пао јесењи дан. И док се сунце све више пело небеским сводом, Ђорђе, висок, мршав, коштуњав син Петра Мркше и његове жене Марице, отреситe кћери кнеза Петра Живковића, лежао је с главом ослоњеном на омањи обли камен и доконо пратио споро мицање облака. Како су само бели и троми, мислио је, препознавши у једном профил свог стрица Марка. А онај други... подсећао га је на лик сестре Милице.

С времена на време, Ђорђе би се придигао да провери да ли је стадо које је чувао на окупу. С овцама није имао проблема, нису се мицале с ливаде на којој их је оставио. Међутим, са свињама је имао муке: њима као да оволики жир крај крагујевачког друма није био довољан него су залазиле у шуму. Тада је морао да трчи за њима и враћа их назад што му, истини за вољу, и није падало нарочито тешко: откако је знао за себе вазда је негде јурио, скакао, пењао се. Био је увек најбржи међу децом, ма у ком селу били. Када се само сети како је као дечак од десет година заустављао коњанике на другу и нудио им да се тркају! Умео је кадгод и да победи ако би стаза била довољно кратка: док би се јахач снашао и обоо коња, он би већ стигао на циљ. Вест о тим, мада ретким, победама брзо би се рашчула по околним селима и није било дечака који му се није дивио и помало завидео. Ко је од њих дорастао таквом јунаку? Није ни чудо што су му у свим дечјим играма препуштали вођство.

Било је отприлике подне, кад се Ђорђе пренуо из ових мисли сетивши се да је обећао газда-Новаковој жени да ће јој ишарати преслицу. Био је то посао који је волео и који му је кратио време. А био је и од користи: с парама које је зарађивао правећи кашике, заструге, преслице и вретена његова мајка је лакше хранила браћу и сестре.

Освета распомамљеног Турчина

Занет урезивањем шара, Ђорђе није приметио када се у даљини, из правца Београда, појавио коњаник. Крупног, гиздаво обученог Турчина пратило је неколико хртова. Седећи у сенци грма, Ђорђе га је приметио тек кад се примакао на коју стотину метара. Не би можда ни тада, да му није привукао пажњу лавеж паса. Осетивши свиње, као бесни јурнули су међу њих, уједајући их где стигну. Престрављене, свиње су се скичећи разбежале на све стране. На то су се хртови готово помамили. Турчина ова слика као да је сјајно забављала: седео је у седлу и превијао се од смеха. Међутим, његов смех нагло је замукао. Бесни лавеж паса заменило је болно цивљење: скривен грмом, Ђорђе је гледао како неколико газда-Новакових вепрова растржу једног хрта. Заустављени тим неочекиваним нападом, остали су се задржали на пристојном одстојању.

Распомамљен губитком пса, Турчин је извукао кубуру и нанишанио у најближег вепра. Погођена у главу, животиња је пала и почела да се копрца. Турчин је у међувремену поново нанишанио. Још један вепар је пао.

Изенађен овом реакцијом, Ђорђе је неколико тренутака запрепашћено посматрао шта Турчин ради. Ако овако настави, побиће све свиње. Шта да каже кад се вечерас врати кући? Како да објасни газда-Новаку? Осећајући како бес у њему кључа, Ђорђе је одлучио да казни Турчина. Претрчавајући од грма до грма, стигао је до места где је оставио торбу и у њој, у крпе замотану, кубуру. Напунивши је, стуштио се ка мосту преко којег ће Турчин морати да пређе. Последњи пут ако му рука не задрхти. Заузео је бусију.

Под заштитом Фазли-баше

Није чекао дуго. Праћен облаком прашине и преосталим хртовима, Турчин се приближавао мосту. Изненадна

HAJВИШЕ ИНФОРМАЦИЈА на једном магнетном диску налази се на оном који је недавно израдила јапанска компанија Фуџицу, с меморијом од 30,24 гигабајта што је четири пута више од најбољег досад постојећег на свету. Примера ради, на диск може да се смести 15 милијарди слова или све што је штампано у „Политикином Забавнику" откако је почео да излази пре педесет година до данас, па дуплирано.

Илустровао: Брана Јовановић

појава Ђорђа натерала га је да заустави коње.

– Макни се с пута, Каурине! – осорно је наредио, али се Ђорђе није померио ни за милиметар.

Уместо тога, подигао је кубуру и тако рећи без нишањења опалио. Турчин се превалио с коња и пао у прашину. Из уста му је цурила крв.

– Добио си шта си заслужио! – промрљао је Ђорђе и пожурио да га одвуче с друма пре него неко наиђе. Пошто је покупио оружје и муницију, леш је сакрио дубоко у шуму. Био је сигуран да тог, а можда ни следећег, дана нико неће приметити Турчинов нестанак. А после... после ће он у хајдуке, па нека га траже.

Већ се спустио први мрак кад је Ђорђе утерао овце и оно мало преживелих свиња у двориште једног од најимућнијих сељака у Жабарима. У неколико речи испричао је шта се догодило, не помињући да је убио Турчина. Прихватио је понуђену вечеру и отишао на спавање. Последње у газда-Новаковој кући. Већ у зору се искрао и нестао из Жабара. Овде му више није било живота. Где ће, ни сам није знао. Мајци у Загорицу није хтео: знао је да ће целу породицу изложити великим невољама ако га Турци нађу у родитељској кући. Можда ће најбоље бити да се обрати за помоћ Фазли-баши из Паланке, аги села Баничине. За њега се причало да и није прави Турчин, него само да се издаје за њега а да је, у ствари, хришћанин. Да ли је то истина или не, Ђорђа заправо много и није занимало: њему је била потребна заштита и није могао да нађе бољу од оне коју му је могао пружити Турчин који је мрзео Турке. Са њим у друштву, седамнаестогодишњи Ђорђе, касније назван Карађорђе, кренуо је у свој рат против Турака. У почетку лични а онда и устанички.

Олга Вукадиновић

НАЈУДАЉЕНИЈА ТАЧКА од центра Земље уопште није Маунт Еверест (8.848 m), већ врх угашеног вулкана Чимборасо (6.262 m) који се налази у Андима, недалеко од Екватора. Разлог је, погађате, то што Земља није округла већ спљоштена по половима због чега је Чимборасо, који се налази близу Екватора, даљи од центра планете него Еверест који је удаљенији од полутара.

●

НАЈВЕЋИ ЛЕДЕНИ БРЕГ примећен је у близини Антарктика 1956. године: био је дугачак 350, а широк 40 километара! Ако се зна да се око деведесет одсто леденог брега налази испод воде, лако је израчунати да је у леденој санти било толико слатке воде колико највећа европска река Волга (дуга 3,700 километара) унесе у Каспијско море за седам година.

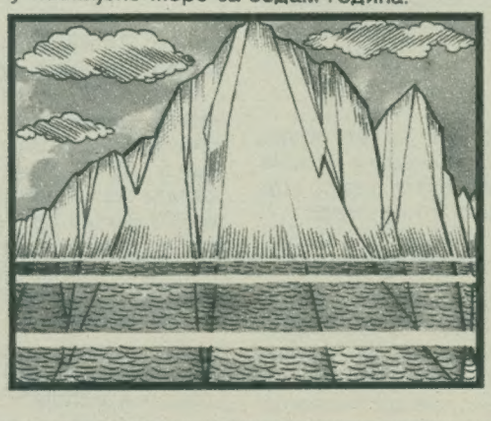

НАЈВЕЋА ПОРОДИЦА НА СВЕТУ живи у Бразилу. Клоринда и Луис Д'Арарас осим о своја три детета брину о још 142 усвојена. Отац породице, по занимању полицајац, сваког јутра развезе сву децу по вртићима и школама, а увече их покупи. А мами Кло ова џиновска породица изгледа уопште не пада тешко. Чак намерава да у најскорије време усвоји још неколико деце.

Илустровао: Ивица Кољанин

ПРИЧА О ПТИЧЈЕМ ОДЕЛУ

НИЈЕ ПЛАВО ПЛАВО ПЕРЈЕ

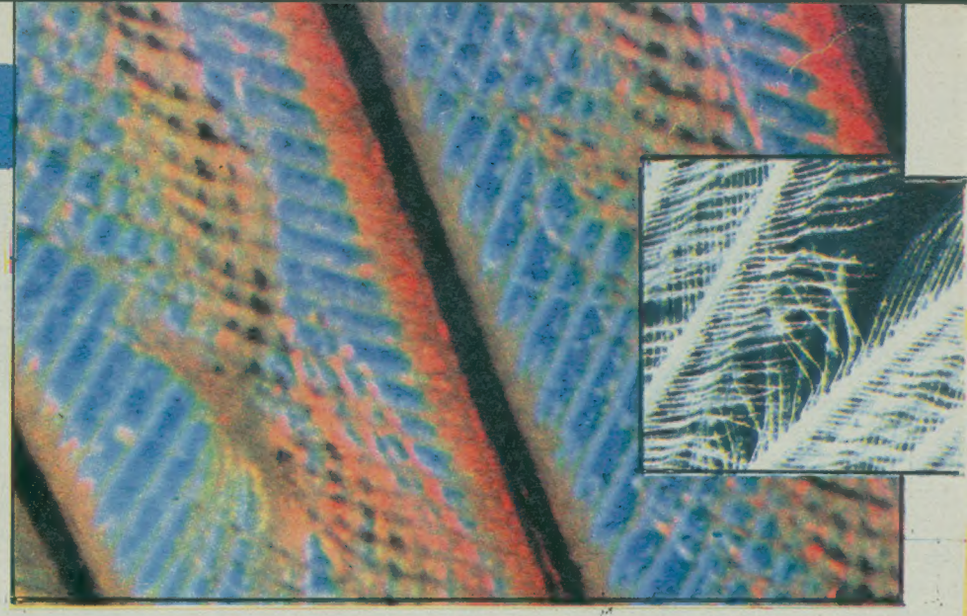

Вероватно да данас постоје материјали који греју исто тако добро као и перје. Али, поред тога што греје оно је изузетно јако, изузетно савитљиво, изузетно лако и изузетно лепо

ГРАЂА ПЕРА: јасно се распознају жиоке и жиочице које леже једне преко других стварајући неку врсту решетке. Мања слика: квачице на крају жиочица које их спајају и држе као какав рајсфершлус.

Да би се допао Леди, жени легендарног спартанског краља Тиндареја, и освојио њену наклоност, оцу олимпских богова Зевсу није био довољан његов углед и божански шарм. Није га хтела. Онда се он одлучио на лукавство: набацио је на себе бело перје лабуда и у обличју ове достојанствене птице учинио је мајком.

Када се једном ацтешка богиња Земље Коатликуе пела уз Брдо змија, пред њене ноге лагано се спустило једно перце. Оно јој се толико свидело да се сагла, подигла са земље и ставила себи у недра. И после одређеног времена богиња Земље родила је бога Сунца Хуитципоктила.

Грчки мислилац Платон – чак и он, филозоф – позабавио се птичјим перјем и, најзад, дошао да закључка да оно „има значајног удела у телесном животу богова".

Перје је лепо, лако, његова игра на ветру је очаравајућа, под перином од паперја је топло, али све то није довољно да објасни човеково занимање за меки покривач птичјег тела. Немачка научница Карин Хаглунд иде чак тако далеко да разлоге тражи у нашој подсвести где се крије сећање на давно заједничко „гуштерско порекло" човека и птице. И данас још птице и нас повезује заједничко наслеђе из тих прадавних времена: кератин, по структури сложена беланчевина из које се састоје коса и нокти код човека као и птичје перо.

Плави пигменти не постоје код птица као уосталом ни у читавом животињском царству. Плава боја настаје због нарочите структуре перја и као резултат преламања светлости као што је то случај и код ове прелепе аустралијске грмуше (Malarus splendens lamberti), правог малог чуда из тропских шума.

Ни дим да продре

Зашто се перје уопште развило код птица? О томе научници још не могу да се сложе. Једни сматрају да су птице добиле перје да би могле да лете, док други тврде да га је природа „креирала" да би спречила губљење телесне топлоте. Као што се зна, уобичајена телесна температура птица износи 40 Целзијусових степени а она је неопходна да би птице издржале огроман телесни напор какав захтева летење. Додуше, и крзно греје али се с крзненим покривачем не може летети, не само због тога што је тешко већ стога што су длаке у крзну краће и танке тако да не би могло да одржава птичје тело у ваздуху. Када птица на зими накостреши перје, повећа се слој ваздуха између њене коже и перја. Тада јој је топло јер њено тело загрева тај ваздух а перје спречава да се та топлота изгуби.

Сви знамо како изгледа перо. На сваком разликујемо дршку подељену на два дела: доњи део полази право из коже, шупаљ је, и, да тако кажемо, го. Други део се назива заставица кроз чију средину пролази бадрљица са чије обе стране полазе такозване жиоке. Свака жиока састављена је од многобројних жиочица које су међусобно повезане радиолама или зуболиким квачицама. Само на једној страни пера из крила ждрала научници су избројали 650 жиока од којих свака има по 600 пари жиочица. То је 390.000 пари жиочица или више од три четвртине милиона појединачних жиочица – на једној јединој страни пера. Када се жиочице помоћу својих квачица споје и закаче до-

ГРАЂА КРИЛА: крило наликује људској руци. На лакту су пера руке, на шаци перје шаке и прстију.

ПРВО ПЕРЈЕ: археоптерикс (ово је фосилни остатак) живео је пре око 160 милиона година и сматра се за пра-пра-прапретка наших данашњих птица. Он још носи одлике гмизаваца као што су дугачак врат и дугачак реп, али на његовим крилима већ може да се разазнаје перје. Оно још није тако фино као перје данашњих птица (снимак на чијој је позадини приказан).

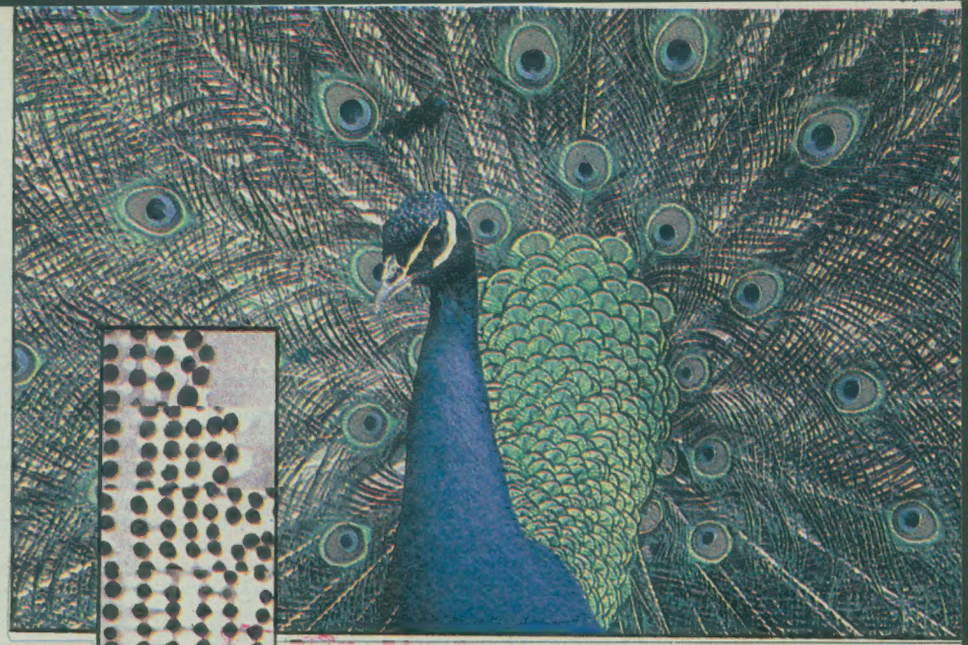

ШАРЕНИ ПАУН: тамне ћелије с бојом и ваздухом испуњени штапићи стварају решетку (лево). Светлост која пада на њих, ствара као чудом, блиставе и јарке боје.

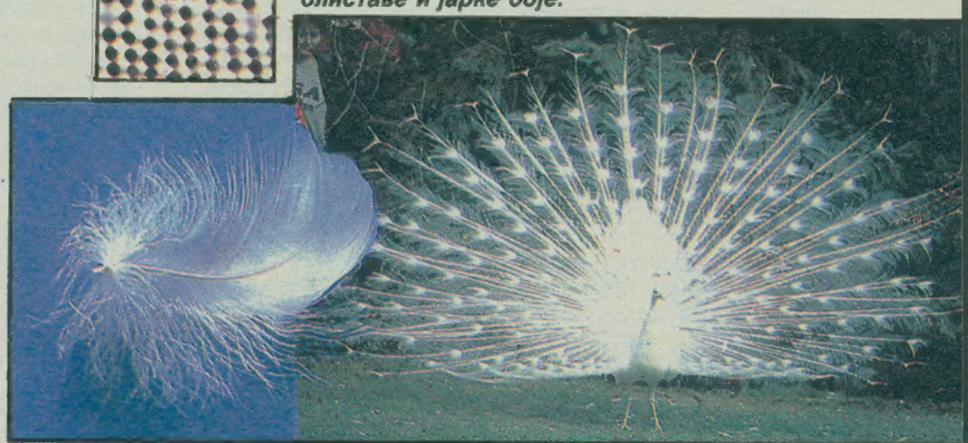

БЕЛИ ПАУН: бела боја долази од мехурића ваздуха у ћелијама. То је случај код свих белих пера

Јаркоцрвена боја црвеног кардинала (Cardinalis cardinalis) долази од једног каретеноида, кантаксантина, који пролази кроз црева, крв и кожу пре но што се наложи у перима.

ПАПАГАЈ: блистава плава боја настаје захваљујући нарочитим ћелијама на крају жиока (1) које су због тога дебеле и готово без жиочица (2). Ћелије садрже тамни пигмент меланин (3) и опкољене су четвртастим ћелијицама са сунђерастом рожнатом супстанцом. Око свега је танка опна чврсте рожнате материје (5) која одбија краткоталасни, плави део светлости која пада на њу.

Мркоцрвена палета боја код фазана мужјака долази од пигмента меланина коме можемо такође да захвалимо и за блиставу шарену одећу паунa.

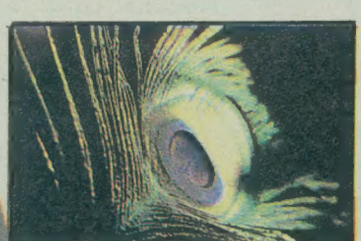

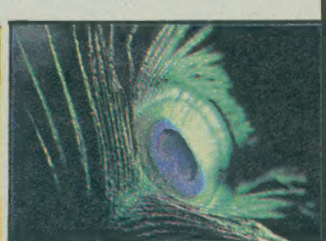

Паунoво перје мења боју зависно од угла под којим га гледамо

Интензитет перја код фламинга варира зависно од његове исхране коју углавном чине рачићи који се, пак, хране алгама богатим каротеноидима.

бија се тако компактна површина да кроз њу не би могао да продре ни дим који би пушач директно дунуо на перо.

Оптичка варка

Ово што смо испричали само је једна страна чуда које називамо пером. Друга страна су боје. Наш врабац је сив и неугледан али се зато на перју паунa, додуше само мужјака, и неких врста папагаја и колибрија, могу видети све дугине боје и нијансе тих боја.

За боју перја „одговорне" су материје зване пигменти и грађа тих пигмената. Пигменти дају перју боју или директно или тако што на одређен начин утичу на преламање светлости упијајући једну или

ПЕТА

1. У септембру смо претурили преко главе први петак 13. у овој години. Остаје нам још један, у овом месецу.

2. Страх од петка тринаестог, и уопште од броја 13, стручно се зове трискедакафобија.

3. Године 1930, у жељи да се наруга распрострањеном сујеверју, сер Хенри Сигрејв одлучио је да обори светски рекорд у брзини на води баш у петак 13. јуна, на језеру Виндермир. Постигавши брзину од 98 миља на сат, остварио је свој циљ. Међутим, при крају вожње моторни чамац се превртнуо и убио просвећеног сер Хенрија.

ЧОВЕК ИПАК НИЈЕ ПТИЦА

Када је вешти неимар Дедал завршио лавиринт који је изградио за критског краља Миноса, очекивао је награду. Уместо награде стигла га је казна: незахвални Минос, у страху да би Дедал још некоме могао да изгради такав лавиринт, задржао је као заробљенике и Дедала и његовог сина Икара. Мучен чежњом за домовином Дедал је, како каже римски песник Овидије који нам је у својим „Метаморфозама" оставио песму о критским заробљеницима, упорно тражио начин да побегне. „Све је у рукама Миноса само није ваздух" – размишљао је Дедал. И одлучио да он и Икар са Крита – одлете. Од лаке трске и перја слепљених воском начинио је крила слична птичијим. Кад је свом сину Икару ставио крила, опоменуо га је да не лети превисоко и да се не приближава Сунцу. Икар га није послушао, винуо се високо, топлота је растопила восак и Икар се стрмоглавио у море. Тако каже Овидије.

Научници кажу да Икар и да је послушао оца не би могао да одлети. Истина је да су птичја крила веома слична људској руци, да имају све кости у крилу какве човек има на руци – рамењачу, жбицу, лакатњачу, корен шаке, доручје и прсте – али су те кости тешке. Скелет птица је лаган захваљујући томе што су шупљине највећег броја костију испуњене ваздухом уместо коштаном сржи, што је случај код човека. Поред тога птице могу да издрже релативно већи напор од оног за који је способан човек. Летење захтева повишену и сталну телесну температуру неопходну за махање крилима и одржавање брзине.

Икаров лет морао је да се заврши несрећом.

И још нешто је занимљиво. У многим народима постоји изрека која каже да човек да би био леп мора на известан начин да пати. За птице би се могло рећи: „Ко хоће да буде леп, не може добро да лети". Лепотан паун више је него лош летач. Папагаји нису баш толико везани за тло као паун али се као летачи ни издалека не могу мерити са, на пример, мишаром и другим птицама грабљивицама које се баш не могу похвалити својим рухом. Папагајима, кажу научници, није ни потребно да буду добри летачи. Папагај не мора да лови храну, као грабљивице, јер је налази на дрвећу. Он не мора да прелеће велика пространства јер му његов тропски завичај нуди обиље хране и лети и зими. Дрвеће на којем он проводи дане или ноћи удаљено је једно од другог највише двадесетак километара. Птице селице су, као и птице певачице. скромног изгледа.

Једини луксуз који себи неке селице могу да дозволе јесте бело перје. И бела боја је боја грађе и настаје због ваздушних мехурића који се налазе у рожнатој супстанци ћелија перја. Утисак беле боје добијамо кад све врсте светлосних таласа, равномерно измешаних, допиру до нашег ока. С равномерно распоређеним ваздушним мехурићима у перима природно је да се може лако и далеко летети.

Ако се посматра само материјал од којег се састоји, птичије перо није ништа нарочито: мртва рожната супстанца коју срећемо и код других живих бића. Али, перо је ипак велико чудо природе: „Снага пера састоји се у томе да издигне ТЕРЕТ и однесе га у висине, тамо где богови обитавају."

К. В.

СВАДБЕНО РУХО

Перје се временом троши, као и сваки материјал који се користи. Велика пера потрају обично годину дана. Када испадну, на њихово место израсту нова. То је такозвано митарење. И ишчупана пера птица замењује новим. У већини случајева ова измена се одвија поступно да птица не би изгубила способност да лети. Код сова и птица грабљивица ова замена траје малтене читаву годину. То је стога што грабљивице, да би дошле до хране, морају стално да лете. Код гусака, лабудова и фламинга пера на крилима скоро сва отпадну истовремено, тако да у то време ове птице остају приковане за земљу. Пингвини чак наједном изгубе све перје, па како за то време не могу у воду у риболов њихова тежина до новог перја спадне на половину.

Има птица које се митаре двапут годишње. При томе неке од њих добијају другачије перје, блиставо и шарено, којим привлаче супротни пол. Код неких мужјака то свадбено рухо може да се види само у време удварања и парења. Када медени месец прође, неким мужјацима свечано перје опада и они опет навлаче свакодневно одећу тако да се тада, по изгледу, тешко разликују од женки.

репи. Птице уносе у свој организам картеноиде храном. Овим пигменти дају перју црвену, жуту, наранџасту, ружичасту и крем боју, што зависи од порекла пигмента и степена његове густине или разређености у појединим ћелијама. Мрка, црна и риђа боја долазе од пигмента меланина, а њихове нијансе зависе такође од густине пигмента.

Плави пигменти не постоје у природи, као што уосталом не постоје ни у читавом животињском свету. То, међутим, не значи да нема птица с плавим перјем. Ипак, плава пера у суштини нису плава. Њихова плава боја долази од саме грађе таквог перја, односно од начина преламања светлости на њима. И све блиставе боје којима се дивимо док се паун шепури зависе искључиво од меланина и начина преламања светлости на њима. Да бисмо разумели како меланин може да буде „одговоран" за настајање свих тих боја морамо се сетити извесних појава везаних за преламање светлости.

Ако бисмо под микроскопом тражили блиставоплаву боју на перу папагаја или аустралијске грмуше, не бисмо открили ни трага неког плаветнила. Видели бисмо само црнило. Плава је, како се каже, боја грађе пера. Да би она настала потребне су посебне ћелије. У унутрашњости жиока налазе се ћелије у којима има меланина. Не улази у све појединости грађе ових ћелија рећи ћемо само да њихове опне, састављене од рожнатих супстанци, одбијају кратке светлосне таласе које ми затим видимо као плаву боју. Та иста опна пропушта остале светлосне таласе које упија слој меланина који се налази испод ње.

Никад два добра

Две најзначајније одлике у царству птица су сјајне боје код појединих врста и птичији пој. Али, та два дара мајке природе ретко иду заједо. Најлепше птице – папагаји, рајске птице, паунови – готово по правилу не певају лепо, чак им је глас често непријатан и крештав. Најбољи певачи, они чији је пој инспирисао песнике – славујии, грмуше и друге певачице – скромне су спољашњости. Веома су ретке оне птице, као што је штиглиц на пример, које и лепо певају и лепо изгледају.

К 13. У 13 ТАЧАКА

4. У целом свету петак тринаести озбиљно ремети болнички распоред – многи пацијенти не желе да буду оперисани тог дана.

5. Године 1147, у петак тринаестог, папа Еуген III посетио је Париз. А како је петак дан поста, папа се уплашио да Парижани неће бити довољно крепки и весели да би достојно прославили његов долазак. Зато је издао декрет којим је тај петак прогласио за четвртак.

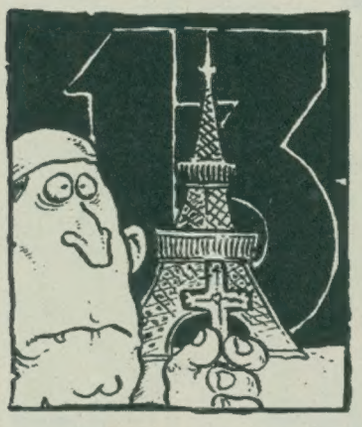

6. Многе културе и религије имају нешто или против петка или против броја 13, а једино хришћани не воле ни један ни други: петак је проклет зато што је на тај дан распет Исус Христ, а број 13 зато што је толико званица било за столом на последњој вечери.

7. Бобу Ренфрију из Питерсбороа догодила су се у животу четири несрећна случаја, сваки пут у петак тринаестог: први пут је пао и сломио неколико костију, затим је упао у реку, после тога га је оборио мотоцикл и на крају је прошао кроз затворена стаклена врата. После таквих искустава одлучио је да сваки петак тринаести проведе код куће у кревету.

8. Године 1791. британска влада је одлучила да сузбије сујеверје морнара везано за петак тринаести. Управо на тај двоструко баксузан дан почела је изградња једног великог брода. Брод је назван „Петак". Поринут је у петак и на своје прво путовање

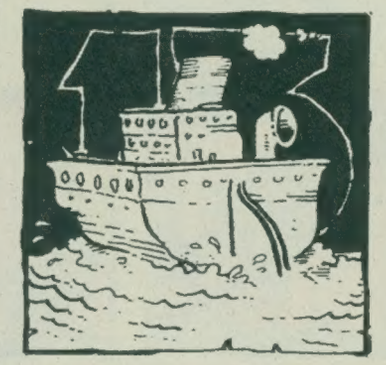

кренуо је у петак из лондонске луке. После свечаног испраћаја, броду и посади изгубио се сваки траг, а загонетка њиховог нестанка ни до данас није решена.

9. За филмске компаније „Џоритаун Продакшнс" и „Парамунт" „Петак тринаести" нипошто није био баксузан. Серија хорор филмова и видео касета донела им је од 1980. до данас милионе долара. После трећег наставка, критичар чувеног листа „Варајети" написао је: „Први филм је био веома лош и зарадио је 17 милиона долара. Други, ништа бољи, донео је компанијама 10 милиона долара. Продуценти ће сигурно бити пресрећни кад чују да је и трећи старшно лош". Потоњи филмови из серије с баксузним насловом (од четвртог до осмог) наставили су традицију.

10. Сваког петка тринаестог, филаделфијски клуб „Петак 13." приређује забаву за своје чланове. После ручка, званице се позивају да на све могуће начине пркосе сујеверју (или судбини?): да разбијају огледала, да пролазе испод мердевина, да отварају кишобране у затвореном простору и да раде све што „се не ваља".

11. Године 1972, у петак 13. октобра, један авион се срушио у чилеанским Андима. Несрећу су пуким чудом преживели неки путници. Али, како нису имали хране, неки од њих су умрли од глади, а неки су прибегли људождерству.

12. У петак 13. априла 1990, Марио де Гуја из Буенос Ајреса примљен је у болницу ради операције инфицираног палца. Када су му дали анестезију, добио је срчани напад. Одмах је пренесен у шатор с кисеоником где је зарадио инфекцију која је довела до упале трбушне марамице. То није све: док су га преносили у собу, пао је с покретног лежаја и сломио ногу и кључну кост. Уз све то, и даље га је мучио отечени палац због којег је и дошао у болницу.

13. Ко не жели да изазива судбину треба да зна да су у петак нарочито онај који пада у тринаести дан у месецу, строго забрањене две ствари: смех (ко се смеје у петак плакаће у недељу) и сечење ноктију.

С. М. В.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЖИВЕТИ СА ПСОМ

инфаркт миокарда. По мишљењу психолога терапеута контакт са домаћом животињом одвлачи болесника од мрачних мисли о његовом стању, а подстиче га и да успоставља везе са другим људима. Сарадници Мерилендског универзитета, САД, пратили су годину дана 92 пацијента који су претрпели срчани удар и утврдили да је од 39 оболелих, који у кући нису имали пса или мачку, умрло њих 11. У исто време од 53 пацијента са домаћим љубимцем, само је троје умрло.

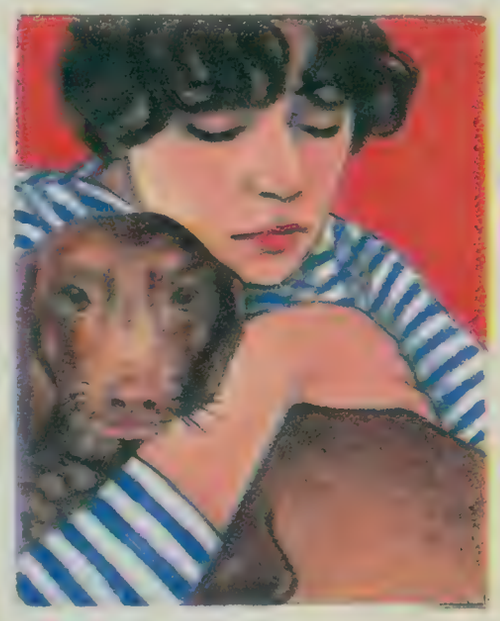

Орден пса – почаст за човека

Цртеж пса био је у средњем веку чест елеменат у грбовима појединих племића као симбол њихове верности феудалном господару. И крсташи су на ручицама својих мачева имали исти симбол који је изражавао њихову спремност да верно прате своје војсковође, као пас господара.

А војвода од Монморансија у Француској увео је 1100. године за своје поданике Орден пса којим је награђивао најоданије витезове.

Италија: 1 пас на 1 породицу

Данас у САД има 26 милиона паса. Најпопуларније су мале расе: чиваве, јапански чин, кокер шпаниjел, пекинезери, патуљасти шнауцери, пудле, а такође и јазавичари.

На Земљиној кугли укупно има 5 милијарди људи и 500 милиона паса, на сваког десетог човека један пас. Или, отприлике, један пас на сваку трећу породицу. А у Италији, тврде статистичари, има 7 милиона паса, један на сваку породицу. То је несумњиво земља са највише кучкара на свету.

Чуча је знао

Као и неке друге животиње и пси су у стању да предосете наилазак подземних бура – земљотреса. Тако је у Туркменији (СССР), у Ашнабаду, једну породицу спасао земљотреса мали пас шпаниjел. Неколико минута пре удара који ће разорити град иначе врло доброћудни шпаниjел буквално је побеснео. Очајнички је лајао, завијао, цепао одећу са свих чланова породице, вукао их ка излазу. Муж, жена и двоје деце закључили су да се вероватно нешто дешава у дворишту и изашли из куће. Истог тренутка земља се заљуљала, пропела се и попуцала. Петоспратница се слегла и срушила као од карата. Од 120 станара спасло се само њих четворо и шпаниjел – Чуча.

Уместо лека загрлите куче

Године 1970. један њујоршки лекар спровео је велику анкету међу дечијим психотерапеутима пославши им листић са питањима на која је требало да одговоре. Испоставило се да од 150 лекара, колико се одазвало позиву, трећина при лечењу користи животиње, дечје љубимце. Као што се и могло претпоставити најчешће је лекарски помоћник био пас, а одмах иза њега часно друго место припало је мачки.

Домаћи љубимци позитивно утичу и на оне који преживе срчани удар, чак и

Незнани јунаци

У току Другог светског рата у СССР-у су пси болничари извукли са бојног поља 700.000 рањених војника! Поређења ради: болничари и друго медицинско особље када би извукли 80 рањеника добијали су за време рата највиши могући орден – звање хероја Совјетског Савеза.

Четвороноги борци службе за откривање мина учествовали су при чишћењу 303 града од мина, између осталог и тако великих ко што су: Кијев, Одеса, Праг, Будимпешта, Варшава.

Илустровао: Драгана Јовчић

НАЈУСПЕШНИЈА РЕКЛАМА 18. ВЕКА

МОЈА ДРАГА ПОКОЈНИЦА

Од свих трикова смишљених да се привуку муштерије прву награду свакако би добио „изум" лондонског зубара Мартина ван Бучела. То је било оно право а и пунило је џепове

Они који мисле да је реклама настала с појавом телевизије у грдној су заблуди. Она постоји откад је света и века. Пре него што су штампане новине, рекламе су биле, а понегде још увек остале, усмене, то јест трговци су се драли да се све орило хвалећи своју робу. Огласи у новинама унели су мало реда а телевизија је изазвала прави рекламни рат и то у нашим рођеним кућама.

У време када се догађала ова прича, негде средином 18. века, новине су увелико постојале и имале су, наравно, доста страна за мале и велике огласе.

Господин Мартин ван Бучел, који је студирао хирургију и анатомију, прешао је, што се тада могло, у зубаре и уредно отворио ординацију у лепом и отменом крају Лондона. Знајући да није довољно поставити сјајну месингану таблу да би народ похрлио да оправља зубе, Ван Бучел је дао оглас у новинама „Ст. Џејмзис кроникл":

„Прави или вештачки зуби, од само једног до целог низа, с врхунским златним држачима или опругама, такође и десни, дупље и непца израђени по мери и постављени на место без наношења бола и изазивања свраба, пликова и других непријатности."

Овакав оглас, сасвим леп и привлачан и допуњен отменом адресом зубара није за Ван Бучелове апетите био довољно убојит мерено бројем пацијената у његовој ординацији. Он је био човек великих амбиција. И остварио их је, али тек када му је 14. јануара 1775. године умрла жена госпођа Мери ван Бучел.

Румени образи и одговарајуће очи

Овај тужни датум означио је прекретницу у Ван Бучеловој зубарској каријери јер му је баш тог дана синула помало мрачна, али генијална реклама која није могла, како је мислио и био у праву, да омане. Осетио је он да ће се на посету код њега чекати и на улици.

Оно што је смислио није било претерано сложено, само је требало сетити се. Зубар је смислио да преминулу супругу не сахрани већ да је балсамује и изложи у својој кући у Лондону, а ту се налазила и његова ординација.

Бучел се обратио доктору Виљему Хантеру, који му је својевремено био професор на студијама, и доктору Виљему Крикшенку. Они су прихватили изазов, и хонораре, и посао обавили како ваља.

У беживотно тело госпође Мери убризгани су разноразни препарати за конзервацију, чак и неки с комбинацијом боје тако да су јој образи увек били румени а пар „савршено одговарајућих стаклених очију" допунио је утисак.

ПРОНАЂЕН ГЕН ЉУБАВИ ПРЕМА ТВ

Сарадници америчког Института за генетику понашања проучавали су гледаност телевизијског програма у 460 породица од којих су половину чиниле оне са усвојеном децом: упоредили су дужину седења пред екраном родитеља и деце, и то посебно оне која су имала родитеље и оне која су усвојена и дошли до неочекиваних резултата.

Утврђено је да код деце од 3 до 5 година склоност према гледању телевизије првенствено зависи не од традиције и навика породице која их је усвојила већ од – наслеђа. Другим речима, она се према ТВ понашају не као родитељи који су их усвојили и са којима живе, већ као њихови прави отац и мајка без обзира што их уопште не памте нити су са њима боравили у истој кући.

Зар заиста постоји ген љубави према телевизору? Наравно не, одговарају научници. Међутим, очигледно је да степен љубави према гледању тв емисија одређује нека друга црта карактера која заиста може бити „уписана" у ген као наследна особина – на пример пасивност

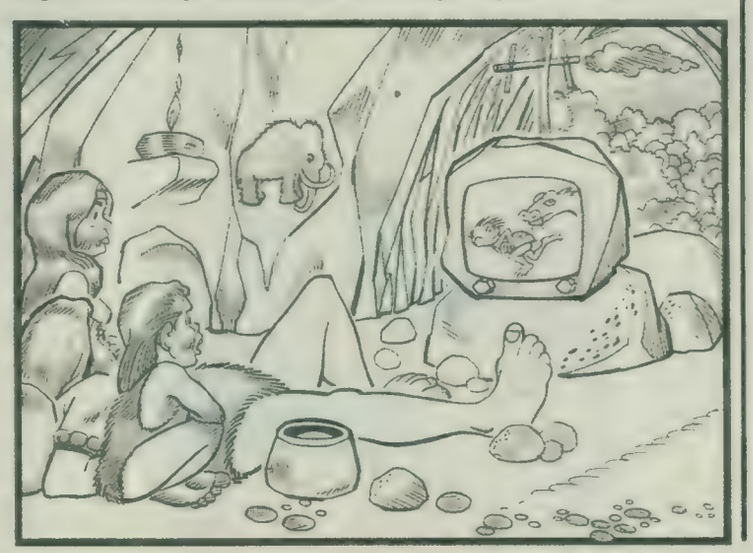

ТРАМВАЈ ЗАЛЕПЉЕН ЗА ЗЕМЉУ

Трамвај је практично ишчезао с енглеских улица пре тридесетак година, остао је само у једном граду – Блекпулу. Међутим, сада трамвај доживљава блистави повратак: ове године биће отворена линија у Манчестеру, а затим и Шефилду, а још педесетак градова размишља да врати овај удобан начин превоза који омогућава да се брзо и релативно јевтино, а што је главно без загађивања, превезе велики број путника. Трамвај се, међутим, враћа са новим технолошким решењима.

Једну такву новину предложила је група инжењера Ливерпулског политехничког института. Они су успели да знатно упросте технологију полагања трамвајских шина: сада их једноставно лепе за подлогу! На првим пробама лепак је из-

Покојна Мери је, затим, обучена у прекрасну чипкану хаљину до пете, по ондашњој моди, и постављена уз помоћ танког слоја најфинијег париског гипса у ковчег са стакленим вратима и завесицама.

То је било оно право! Људи, не само из Лондона, у буљуцима су хрлили и сатима чекали у реду да би видели балсамовану жену коју им је Ван Бучел представљао као: „Моја драга покојница".

Никада недељом

Али, чуле су се и критике, жестоке и бројне, на рачун зубара који, уместо да ради свој частан посао, живи од експлоатације мртве жене. Неко је чак тврдио, и вест се рашчула, да једна клаузула брачног уговора Ван Бучелових предвиђа позамашну суму за њега све док је Мери на земљи, а не у земљи.

Било како било, Ван Бучел се осетио погођеним и 31. октобра 1775. године поново се огласио у „Ст. Џејмзис кроникли" и то крупним словима, па уоквирено:

„Мартин ван Бучел (не желећи да има непријатне околности а у жељи да увери неке добромислеће људе (!) да су погрешно обавештени) обавештава радозналце да нико непознат не може да види његову балсамовану супругу уколико му није (лично преко пријатеља) представљан, сваког дана од девет до један осим недељом!"

Не задуго потом Ван Бучел се поново оженио. Његова супруга број два Елизабета била је мало непријатно изненађена присуством своје претходнице у кући, направила је Ван Бучелу прву брачну сцену и овај је, мада тешка срца, морао да пристане да је уклони.

Ево, овако је изгледао Мартин Ван Буче. Да је био, најблаже речено, помало на своју руку, сведочи и његов бели пони на туфне чију је боју зубар свакога дана мењао. Можда јесте био ћакнут, али маште је имао

Најзад кремирана

Али, из разлога који су били познати само њему, није му ни пало на ум да је већ једном прописано сахрани. Ново пребивалиште лако јој је нашао у музеју рођеног брата доктора Виљема Хантера, једног од двојице лекара који су је балсамовали. Новац од посета овом музеју, а посећеност је нагло порасла, вероватно су делили.

Пролазиле су године, па десетине година, а сви који су имали било какве везе с Мери Бучел одавно су поумирали и посахрањивани. Како примењени метод балсамовања ни издалека није био савршен, неко је 1875. године, значи један век касније, описао Мерино мумифицирано тело као „предмет који је одвратно гледати".

Али, потомци брата доктора Хантера нису је уклањали и Мери ван Бучел налазила се изложена као музејски експонат све до 1941. године. Можда би тамо остала и до данас да није избио Други светски рат и да Немци нису бомбардовали Лондон. Једна запаљива немачка бомба погодила је музеј и зграду је прогутао пожар.

Тако је Мери ван Бучел, најзад, кремирана, мада не баш по свим прописима, 166 година после своје смрти.

Б. Дожић

држао прелазак преко шина милион пари точковâ брзином од 100 километара на сат. Испитивања убрзано приводе крају.

●

АЕРОДРОМ У МОРУ

Пет километара од Осаке, усред мора, јапански градитељи подижу вештачко острво величине 4 × 1,25 километара. Ту ће бити смештен нови градски аеродром јер на копну за њега нема места. Већ су пренета три комплетна брда са острва Авадзи, на око 50 километара од места изградње острва, а уместо њих уредиће се терени за голф и неколико паркиралишта. „Материјал" од планина превезен је на градилиште где је море дубоко 20 метара и сасут у воду.

Вештачко острво већ је извирило изнад површине мора, али градитеље мучи то што се оно слеже брже него што су предвидели. На сваки кадратни метар дна навађено је 40 тона материјала, а слегање се одвија брзином од 5 центиметара месечно – отприлике дупло брже него што се очекивало. То значи да ће за изградњу острва бити потребно још 15 милиона кубних метара земље. Аеродром је требало да буде отворен крајем марта 1993. године, али је јасно да ће и пословично тачни Јапанци овог пута морати да закасне.

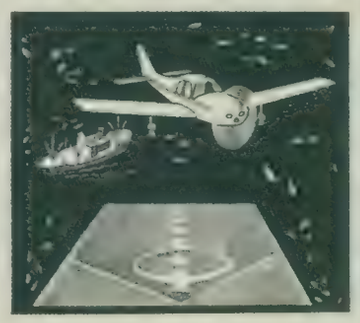

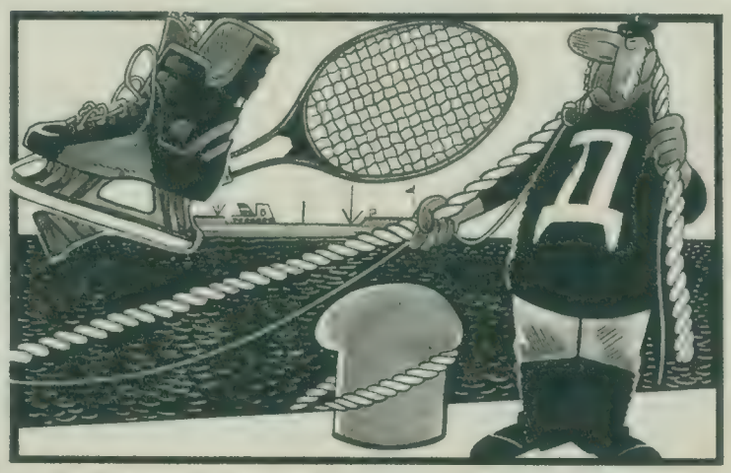

НАЈЈАЧА НИТ

У холандском граду Херлену почела је недавно да ради фабрика која производи најјаче синтетичко влакно на свету названо „динема": оно издржава десет пута већу тежину од челичне жице исте дебљине, а за четрдесет одсто већу од армида – синтетичког влакна које је досад сматрано најјачим.

Испитивања новог влакна изведена у Холандском институту за риболов показала су да се захваљујући издржљивости новог материјала могу правити веће мреже којима се одједном може извући већи улов или, ако и остану исте величине, због тањих нити смањује се отпор воде, па се брже извлаче. Мреже од новог влакна због мале специфичне тежине материјала, ако се не оптерете оловом, уопште не тону.

Супериздржљиво влакно користиће се и за спортску опрему: рекете, клизаљке, шаторе, ужад, заштитне шлемове...

В. М.

Илустрово: Ивица Кољанин

Шарл Кастелморо и Александар Дима Отац

ИЗ СЕЛА У СЛАВУ, А НА КЉУСЕТУ

Најзанимљивија личност романа „Три мускетара" Д'Артањан заиста је постојао. И његови пријатељи такође нису измишљене личности

Популарни роман француског књижевника Александра Диме Оца „Три мускетара" омиљен је у целом свету. Дело је неколико пута и филмовано. Главна лица су мускетари: Атос, Портос, Арамис и Д'Артањан.

Дима Отац је јунаке свог романа описао као спретне, неустрашиве и одане владару. Помислило би се, јер је у књижевности најчешће тако, да су сви они измишљене личности. Нису!

Четири мускетара Диме Оца заиста су постојали. Књижевник им је незнатно изменио права имена, личне доживљаје учинио узбудљивим, и ту и тамо понешто „скројио", све то уклопио у историјски простор, затим заокружио у целину и.. настало је дело. Наравно, одступања од историјских чињеница су видна, али књижевнику и није била намера да се бави науком.

Како су се, у ствари, сусрели, окупили и ко су били Димини мускетари?

Почело је у крчми

Најзанимљивији – Шарл д'Артањан један је од петорице синова сиромашног гасконјског племића Бертрана де Бак Кастелмора. Када је стасао, закључио је да му презиме звучи рогобатно па је преузео презиме даљег рођака Д'Артањана. Носећи тескобу у души због живота у селу и силну жељу да се домогне Париза младић је средином априла 1640. узјахао очево кљусе и окренуо леђа огњишту.

У Паризу су на Д'Артањана гледали с подсмехом због његовог сељачког порекла и одеће. Неком приликом он се у крчми упознао са гардистом војне школе Исаком Портоом, по књижевнику Дими – Портосом. Зближили су се јер је и Порто био Гасконјац. Једног дана новостечени пријатељ одвео га је у посету краљевом мускетару Арману де Силеку Д'Атосу Д'Отевилу и командиру јединице мускетара Анрију Арамицу. Дима Отац је ову двојицу у роману назвао – Атос и Арамис.

Четворка која ће касније постати позната по храбрости и баратању мачем тога дана први пут се окупила. Нико од њих у том часу није могао да претпостави да ће постати блиски, повремено и нераздвојни.

Д'Артањан, кога није напуштала чежња да направи успешну војничку каријеру, дочекао је свој час у пролеће 1643. Тада је, наиме, умро краљ Луј XIII а на престо ступио петогодишњи Луј XIV уместо кога су владали његова мајка Ана Аустријска и први краљевски министар кардинал Мазарен. По истеку дворске жалости обављен је избор нових мускетара. Порто је примљен, а Д'Артањан је „ускочио" на његово место гардисте војне школе. За почетак, и то је било нешто.

Вежбајући свакодневно по неколико часова Д'Артањан се толико извештио у руковању мачем да ускоро малтене није имао премца. Због тога га је пријатељ Арамиц узео у пратњу на путу у Енглеску где је требало да обави један ва-

жан посао за кардинала Мазарена. Д'Артањановој срећи није било краја. Био је превалио тек двадесет прву годину!

Зашто не четири мускетара

О Д'Артањану као изузетној личности почело је да се прича у Паризу после повратка из Енглеске. Повод је инцидент који се збио једне вечери. Пролазећи градом он је приметио да га мрачним улицама прати група непознатих људи. Покушао је да завара траг, али је упао у клопку. Нашао се окружен седморицом нападача. Немајући куд, упустио се у неравноправну борбу. Добио је два убода мачем, али је, иако тешко рањен, наставио да пружа отпор. Срећом, наишло је неколико мускетара, међу њима и пријатељ Арман де Силек Д'Атос Д'Отевил. Прискочили су у помоћ. Нападачи су побијени, али је том приликом тешко рањен Д'Атос. Издахнуо је на Д'Артањановим рукама.

Младом Шарлу Д'Артањану су војничка слава и ступања у редове мускетара били надохват руке. Мускетар је постао 1. новембра 1644. године. Са преосталом двојицом пријатеља сада је чинио „тројку" и отуда Димин назив романа – „Три мускетара".

Нема сумње да је младом Д'Артањану судбина била наклоњена. Јер, када је кардинал Мазарен затражио оданог, способног и смелог човека за обављање неког посебног задатка заповедник краљевских мускетара гроф Де Тревил препоручио је Д'Артањана. Он и нико више!.

На велику жалост мускетара, они су указом кардинала Мазарена распуштени као војна формација. Гроф Де Тревил добио је државну ренту, остали су напустили Париз и повукли се на поседе које су у међувремену стекли. Од мускетара у граду остао је једино Д'Артањан. Била је то лична Мазаренова жеља. Као да је слутио шта ће наредни дани донети. А догодила се побуна. Захваљујући управо Д'Артањановој храбрости и лукавости малолетни краљ, његова мајка Ана Аустријска, кардинал Мазарен и свита успели су да умакну из града!

Нико није знао какав ће бити исход побуне Француза, али се Д'Артањан није одвајао од кардинала Мазарена у градићу Брилу где је избегао. Тек тада кардинал се потпуно уверио у неограничену оданост Д'Артањана. По повратку у Француску, на челу војске од шест хиљада људи, он је још из Брила послао писмо једном од маршала Француске с поруком: „Краљица ми је једном обећала чин потпоручника за Д'Артањана, надам се да ће га одржати!" Наравно, Д'Артањан је на коњу ушао у Париз са епулетама потпоручника. Било је то за оно време изузетно признање.

А затим нова маршовања и војевања. Војсковођа Тирен поново окупља мускетаре и сваком додељује чин капетана. Шарл д'Артањан као капетан! То нико у његовом родном селу Лупијаку не би могао да схвати!.

Смрт у јуришу

Са 37 година Д'Артањан је постао потпуковник и заповедник мускетара, поново окупљене јединице. Убудуће су мускетари носили исте сивкасте униформе. Добили су и исте коње – зеленка са дугачким репом! Зато су их називали – сиви мускетари.

Не треба помињати да је Д'Артањан живео у раскошној вили са послугом. Сам себе прогласио је грофом и тако су га ословљавали. Порастао је и његов утицај на двору где је улазио без најаве. Мало је људи смело да се слободно обраћа краљу као он. Краљ Луј XIV предложио му је да буде командант затвора препуног политичких заточеника. Одговорио је:

– Више волим да будем последњи војник него први тамничар!

Приликом краљеве женидбе 1669. године краљевски пар и свита пролазили су у кочијама поред Д'Артањановог родног села. Сви сељани изашли су да виде земљака како на челу пратње парадно јаше расног коња. На раменима је носио епулете пуковника. Није их удостојио погледом, али су сељани Лупијака годинама препричавали овај догађај.

Мускетар Шарл д'Артањан остварио је све своје снове које је као дечак снио. Погинуо је 1676. године приликом јуриша на град Мастрихт у Холандији.

М. Тодоровић

Илустровао: Брана Јовановић

СЕРГЕЈ БУБКА ЈЕ 28 ПУТА ПОПРАВЉАО СВЕТСКИ РЕКОРД

ЧАРОБЊАК С МОТКОМ

„Свако може да испроба моју мотку, јер ту никаквих тајни нема", каже совјетски ас који је највише пута од свих атлетичара обарао светске рекорде – 13 пута на отвореном и 15 пута у дворани

Када је 13. јула 1985. године двадесетдвогодишњи совјетски атлетичар Сергеј Бубка у Паризу прескочио мотком шест метара, француске новине, као по договору, донеле су наслове преко целе стране: „13. јула 1985 – 6,00 m". Био је то, чинило се, историјски датум, не само за скок мотком, већ и атлетику уопште. Јер, мислило се да ће граница од шест метара пасти тек у следећем веку. То што у насловима није писало ко је извео рекордни скок никог није изненадило, па чак ни читаоце у земљи која је дала низ сјајних такмичара у овој дисциплини – од Абаде и Белоа до Виљерона и Кинона.

Свим љубитељима атлетике јасно је било да то може да

Сви Бубкини рекорди

На отвореном

5,85 m	Братислава	26. мај 1984.
5,88 m	Сен Дени	2. јун 1984.
5,90 m	Лондон	13. јули 1984.
5,94 m	Рим	31. август 1984.
6,00 m	Париз	13. јули 1985.
6,01 m	Москва	8. јули 1986.
6,03 m	Праг	23. јун 1987.
6,05 m	Братислава	9. јун 1988.
6,06 m	Ница	10. јули 1988.
6,07 m	Шизуока	6. мај 1991.
6,08 m	Москва	9. јун 1991.
6,09 m	Формио	8. јули 1991.
6,10 m	Малме	5. август 1991.

У дворани

5,81 m	Вилњус	15. јануар 1984.
5,82 m	Милано	1. фебруар 1984.
5,83 m	Инглвуд	10. фебруар 1984.
5,87 m	Осака	15. јануар 1986.
5,92 m	Москва	8. фебруар 1986.
5,94 m	Инглвуд	21. фебруар 1986.
5,95 m	Њујорк	28. фебруар 1986.
5,96 m	Осака	15. јануар 1987.
5,97 m	Турин	17. март 1987.
6,03 m	Осака	11. фебруар 1989.
6,05 m	Доњецк	17. март 1990.
6,08 m	Волгоград	10. фебруар 1991.
6,10 m	Сан Себастијан	15. март 1991.
6,11 m	Доњецк	19. март 1991.
6,12 m	Гренобл	23. март 1991.

изведе само Сергеј Бубка. Био је то његов пети у низу од 13 светских рекорда на отвореном и последњи у којем је „расипао центиметре", јер тада је рекорд поправио за шест центиметара, а сада то чини „на кашичицу" центиметар, по центиметар. Још једном је Бубка морао да за шест центиметара поправи свој најбољи резултат, а на то га је натерао Гатаулин који је на такмичењу у Осаки 15. јануара, у дворани, прескочио 6,02 m. Бубка је у Осаку дошао са висином од 5,97 m, а отишао, опет, као светски рекордер са 6,03 m. Био је то његов 10. јубиларни светски рекорд у дворани, а ове године јурећи са такмичења на такмичење осам пута је постављао светске рекорде (4 пута у дворани и 4 пута на отвореном) и стигао до броја од 28 светских рекорда: 13 на отвореном и 15 у дворани, а толико није постигао ни један атлетичар у историји „краљице спортова".

Али, Бубка не мисли да се ту заустави. На Трећем светском првенству у Токију на ком је трећи пут, мада овог пута повређен, постао светски првак радо је разговарао са новинарима:

– Мени нису потребне никакве психичке припреме за такмичење. То је у мом карактеру, јер ја сам рођени борац. Никада се не задовољавам победом, светски рекорди су мој изазов.

– Због чега, онда, када поставите светски рекорд већ у првом покушају не дижете лествицу на нову висину?

– Мислим да сам ове године био спреман за скок око 6,20 метара, али када бих прескочио ту висину ви новинари би сваки скок око шест метара прогласили слабим, а то није лако прескочити.

То је тачно. Поред Бубке, само је још Гатаулин у дворани успео да савлада границу од шест метара и Бубка једноставно нема премца међу ривалима. Обично почиње да скаче на 5,70 m када већина, а често и сви, завршe такмичење. Ипак, Бубкино „економисање" са центиметрима и висинама има и другу страну медаље. Сваки рекорд доносу му око 130.000 долара, а плаћају сви – од организатора митинга до многих спонзора, од којих је најважнији „Најк".

– Мене мотивишу рекорди, а не новац – оповргава Бубка ову тезу, али га и не занима хоће ли му се веровати.

Па у чему је тајна успеха двадесетосмогодишњака из Доњецка (рођен је 4. децембра у Ворошиловграду, а атлетиком је почео да се бави као четрнаестогодишњак у Доњецку)? То питање мучи и његове ривале и њихове тренере. У реду, Бубка тренира читири до пет часова сваког дана, али то раде и остали, а ипак скачу и по пола метра мање.

Жан Клод Перин, тренер најбољих француских скакача мотком, пошто је са својим ученицима доживео безбројне поразе од Сергеја Бубке, а није проникнуо у његову „тајну" изјавио је:

– Он уништава своје противнике на психичком плану, јер се осећа и понаша као да је непобедив.

Ова тврдња објашњава, можда његове победе, али не и његове рекорде а ту су необориве чињенице.

Сергеј Бубка је висок 183 центиметра и тежак 80 килограма и не да је само снажан већ је и страховито брз. Ручно мерено 100 метара претрчи за 10,1 секунду (југословенски рекорд је 10,34), а у Гренoблу радаром је измерено да при залету за скок Бубка постиже максималну брзину од 10 метара и 20 центиметара у секунди. Наравно, Бубка ту брзину не може да одржи 100 метара, јер би у том случају био бржи и од Карла Луиса, али она му омогућава да и иначе снажан одраз претвори у прави лет.

Посебна прича су Бубкине руке. За њих стручњаци тврде да су јаче него код свих осталих скакача мотком, а то је постигао не само напорним вежбањем у теретани него и у гимнастичкој сали.

Многи се питају није ли и мотка којом Бубка скаче другачија од осталих, да није направљена од посебних материјала и да му она омогућава тако високе скокове. Међутим, ту тајни нема.

– Досад сам скакао на мотки „спирит", а ове сезоне сам неколико пута скакао и са новом „нордик" мотком коју још испробавам и која се тек усавршава – каже Бубка, који је у Токију избегао несигурност новог и скакао са старом мотком. Али, вероватно је да ће већ следеће сезоне више скакати са „нордиком".

– Да бих скочио још више, морам да имам мотку лакшу од ове али која ће истовремено поднети и веће оптерећење. Те особине имају мотке од карбонских и стаклених влакана – каже Бубка, чија је садашња мотка намењена стокилашу и којом он, иако 20 килограма лакши, са лакоћом рукује, захваљујући својој великој снази.

Наравно, нову „нордик" мотку моћи ће да користе и остали скакачи, али то не значи да ће достићу и Бубку.

– Свако може да испроба моју мотку, јер ту нема никаквих тајни, а ко успе да прескочи шест метара – свака му част. Ја ћу за нову, лакшу мотку морати још да повећам брзину, да ми залет буде још бржи и ако у томе успем можда ћу прескочити и шест и по метара.

Чаробних мотки дакле нема, постоји само – чаробњак с мотком.

Ж. Б.

СПЛИТ – ЈЕДИНИ КИКС

Откада је као деветнаестогодишњак 1983. приредио највећу сензацију Првог светског првенства у атлетици на отвореном (титулу најмлађег светског првака у атлетици још му нико није одузео) и освојио златну медаљу, Сергеј Бубка је победио на свим великим такмичењима на којима је учествовао – изузев једног.

Прошле године на Европском шампионату у Сплиту био је тек 6. и за то је сам крив. Целе сезоне вукао је повреду добијену у дворани и инсистирао да скаче на Европском првенству мада би му руководство совјетске репрезентације радо допустило да се не такмичи, пошто увек имају „резерву" за прво место. Повреда му се погоршала и на Пољуду Бубка није могао боље од 6. места, али три титуле светског првка на отвореном (1983, 1987, 1991), три у дворани (1985, 1987, 1991), титула европског првака на отвореном (1986) и у дворани (1985), победа у Европском купу (1985), Светском купу (1985), Играма добре воље (1986), у IAAF гран-прију 1985. и 1987. као и то што ће ове године опет надмоћно бити први, говоре да је реч о заиста вансеријском асу.

ПАО И ПАВО НУРМИ

Досад на челу листе атлетичара који су највише пута обарали светске рекорде налазио се Паво Нурми, који је од 1921. до 1931. поставио укупно 26 светских рекорда – 22 на отвореном и четири у дворани. „Летећи Финац", додуше, има још девет најбољих резултата на свету који нису стекли звање светског рекорда јер се не ради о званичним атлетским дисциплинама (тако је, на пример, Нурми најбрже на свету претрчао узастопно четири пута по 1.500 метара!).

При поређењу Сергеја Бубке и Нурмија, ако је то уопште могуће, јер је реч о два права атлетска великана, треба имати у виду да је Бубка све рекорде постигао у једној јединој дисциплини, а Нурми у осам дисциплина на стазама од 1.500 до 20.000 метара.

ЧОВЕК У СИЈАЛИЦИ

Боб Ретбен није могао да схвати како је још жив. Остане ли још који секунд у колима, смрт му не гине

Струја под напоном од 110 волти већ може да убије човека. За извршавање смртне казне на електричној столици, ипак се користи знатно јачи напон – 3000 волти. Знајући то, право је чудо да је Боб Ретбен, седећи у свом „кадилаку", био „укључен" у струју од 138.000 волти и – остао жив.

– Кад се поново присетим свега – каже Боб Ретбен – чини ми се као да сам се, наравно, против своје воље, нашао усред неке џиновске сијалице. Овог пута, она танка нит која светли био сам ја сам.

Кључ као упаљач

Четрдесетседмогодишњи Боб Ретбен, по занимању возач камиона, кренуо је на посао чим је свануло. У свом „кадилаку", старом 12 година, у који је уложио читаво богатство да би му вратио стари сјај, ишао је путем према месту Ири у држави Мичиген. На неким местима се снег, који је падао неколико дана тог децембра 1989. године, претворио у лед, па се Боб трудио да не вози брже од 70 километара на сат.

– Изненада сам на друму угледао невероватан призор. Као да је неко на сред пута направио велики ватромет. Успорио сам да видим о чему се ради. Када сам се сасвим приближио том зимском „ватромету", схватио сам да се на хиљаде „звездица" расипа са електричних далековода изнад пута.

– Од силног блештања за тренутак сам обневидео. Таман толико да не видим електрични кабл (после сам схватио да није био један, него три) који се откачио са далековода. Била је то фатална грешка. Следећег тренутка чуо се неки туп звук. Кабл је ударио и „залепио" се за кров мог аута.

– У колима је постало несносно топло. Све се усијало. Кључ за паљење мотора био је готово потпуно црвен. Могао сам да упалим цигарету на њему. Нисам смео ништа да дотакнем јер бих истог секунда био жив испечен. А онда ми је прошло кроз главу да није важно како ћу окончати када ми смрт ионако не гине.

Догађаји су, како се обично каже, текли филмском брзином, али је Боб запамтио сваки детаљ. Као да се тих шездесетак секунди одвијало на успореној траци.

Када је експлодирало гориво у резервоару, чули су и у ватрогасној бригади која се налазила на неколико стотина метара од места несреће. Екипа је сместа кренула на увиђај.

Гориво јесте експлодирало, али не и читав аутомобил. У тренутку док је спасилачка екипа била на путу, у „кадилаку" се одвијала права драма.

Избор: смрт у ауту или на путу?

Боб је одлучио да искочи из кола. Тек тада је схватио да још два кабла претећи висе изнад аутомобила. Имао је избор. Да смрт дочека у колима или да покуша да се искобеља и опет оконча на другу.

– Уопште ми није било јасно како сам још жив. Али, помислио сам, останем ли још који секунд у колима смрт ми је сасвим извесна.

Само, није било лако ни искочити. Трбало је прво отворити врата. А на „кадилаку" тај механизам је тако направљен да је Боб могао врата да отвори једним прстом.

Искачући из кола Боб Ретбен срећом није дотакао ниједан кабл. За собом је чуо низ експлозија. Попуцале су све гуме, а „кадилак" се нашао сав у пламену.

– За дивно чудо ниједног тренутка нисам хвалио Бога што сам преживео. Очигледно сам био у потпуном шоку. Само сам се окренуо и гледао како „кадилак", мој понос и дика, нестаје у пламену. Толике године сам се мучио да га дотерам до савршенства, а од њега ће остати најобичнија олупина. Клекао сам на земљу и почео да плачем. Било ми је страшно хладно, мутило ми се у глави.

Баш тада наишли су ватрогасци. Нису знали о чему се ради, али чим су видели кола у пламену, помислили су да је ту неко страдао. Када су угледали Боба, као да су видели авет.

Боб Ретбен добио је одштету од електричне компаније. Тужио их је више због тога да његов случај доспе у јавност и да надлежни спрече такве „незгоде".

Стално понавља да му је живот спасило то што је на ногама имао чизме са дебелом гумом и што се возио у „кедију", најбољим колима на свету за којима ће вечно жалити.

В. С.

Боб Ретбен, заједно са супругом и троје деце, одлучио је да сачува олупину „кадилака" као успомену на дан кад му је она, како упорно тврди, спасла живот

Илустровао: Бранислав Марковић

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ЧЕКОВНИ РАЧУН БРОЈ 53.002

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

1 ДИНАР

ИЗЛАЗИ УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ГОДИНА I — БРОЈ 15 — уторак 18 април 1939

Текст и цртежи од Волта Дизниіа

ШИЉА КАО ПРОНАЛАЗАЧ

ЗДРАВО, ШИЉО! ШТА РАДИШ?
ЗАВРШАВАМ СВОЈ НАЈНОВИЈИ ПРОНАЛАЗАК... АУТОМОБИЛ КОЈИ СЕ КРЕЋЕ ПОМОЋУ ЗГУСНУТОГ ВАЗДУХА!
ТИ СИ ЛУД!
НИСАМ!.. ПОГЛЕДАЈ! СТВАР ЈЕ ПРОСТА... ЗГУСНУТИ ВАЗДУХ ИЗ КАЗАНА ДУВА КРОЗ ОВУ ЦЕВ И ПОКРЕЋЕ ОВАЈ ПРОПЕЛЕР, А ТОЧКОВ
...И КАДА ЈЕ АУТОМОБИЛ У ПОКРЕТУ, ОВАЈ КОМПРЕСОР УДУВАВА СВЕ ВИШЕ ВАЗДУХА У КАЗАН И... СТВАР ЈЕ ЈАСНА!
СЈАЈНО! ПА ТИ СИ ПРОНАШАО ПЕРПЕТУУМ МОБИЛЕ! ЧЕСТИТАМ!
ПА НАРАВНО! ТО САМ БАШ И ХТЕО ДА ТИ КАЖЕМ!... ХАЈД' ДА ГА ПРОБАЈМО!
ГОТОВО! А САД САМО ОДМОТАЈ ОНУ ЖИЦУ КОЈА ВЕЗУЈЕ ЗАПУШАЧ И...
Ф-И-Ј-У-У-У-Ј
УСПОРИ, ЗА ИМЕ БОГА! ЈУРИМО ПРЕКО 160 КИЛОМЕТАРА НА САТ!
НЕ МОГУ! МОЈ АУТОМОБИЛ ИМА САМО ЈЕДНУ БРЗИНУ.. И ТО БАШ ОВУ!
ХЕЈ! ШИЉО! ЈЕСИ ЛИ ПОЛУДЕО МИ СМО СКРЕНУЛИ С ПУТА!
НЕ БРИНИ ЗА ТО! ЈА САМ ГА ТАКО САВРШЕНО УДЕСИО ДА МОЖЕ ДА СЕ КРЕЋЕ И ПО НАЈГОРЕМ ТЕРЕНУ!
ПАЗИ! ЗАУСТАВИ АУТОМОБИЛ!
Е, ТО НЕ МОГУ!.. ЗНАШ СВЕ САМ ИЗУМЕО, САМО НИСАМ МОГАО ДА ИЗУМЕМ КАКО ДА ОВАЈ АУТОМОБИЛ...
...ЗАУСТАВИМ!

Садржај ранијих наставака: Почетком прошлог века једну крчму близу реке Кузе у Америци, држи капетан Копленд. Једне ноћи, индијански поглавица Токвах доноси његовој жени на чување једно бело дете. Кад је дете одрасло, он га одводи у индијанско село. Ту Бела Ружа — такво је име она добила — другује с поглавичином ћерком, која се зове Канондах. Једног дана, Канондах јој каже да се појавио у близини један бео младић који је настрадао у борби са алигатором. Склониле су га у дупљу једног дрвета. Бела Ружа се искраде из куће, одлази белом рањенику и сипа му на рану неки лек. Затим се враћа кући и сазнаје да је поглавица Мико тражио.

Обе девојке ућуте затим у кућу.

— Руменило са образа Беле Руже се изгубило. Последњих месеца њене очи су пуне суза. Поглавица Сланог Језера и сушиће их, — говорио је поглавица.

Дубок уздах отргну се из груди беле девојке. Она поче да грца, а затим гласно да плаче. Мико настави мирно:

— Бела Ружа постаће жена великог ратника који ће кућу напунити пленом од својих непријатеља. Њене руке никада неће морати да раде, а све индијанске жене завидеће јој.

После тих речи Мико је испружио ноге по дивану и завио се у вунено ћебе, што је значило да хоће да спава.

Канондах је повукла Белу Ружу у другу собу, довела је до њеног скромног кревета и положила ју је нежно на њега.

Бела девојка легла је ћутке, али сан је био још врло далеко од ње. Бледа прилика рањеног странца стојала је стално пред њом и одузимала јој сав мир. Пролазио је сат за сатом. Најзад се зачу неко шуштање из суседне собе, што је наговештавало да се Мико већ дигао.

Канондах је у истом тренутку скочила са своје постеље, стала пред Белу Ружу, ставила свој кажипрст на усну пријатељице и отрчала у собу свог оца.

Велики поглавица био је запослен припремама за велики јесењи лов, који је обично трајао по неколико недеља и одводио ловце стотинама миља далеко од њихових кућа. Мико узе пуну дуванкесу, и једну кесу са сачмом, па обе пажљиво стави у ловачку торбу коју одмах пребаци преко рамена. Затим задену велики дож за појас и узе двоцевку. Једном Индијанцу, који баш тада уђе у собу, даде свој лук, стреле и врећу пуну животних намирница.

Око куће већ се било искупило педесетак наоружаних и опремљених ловаца. Они беху дошли сасвим тихо; ниједан глас, ниједан корак није се чуо. Тек што поглавица беше изишао из своје куће и стао између њих, а цела поворка нечујно пође с њим до обале која је у праскозорје изгледала непријатна и страшна.

Канондах је испратила свог оца до кућних врата. Ту је стојала све док њено осетљиво уво није чуло да су весла ударила по води. Тада је брзо затворила врата и вратила се у своју собу.

— Отишли су — рече Канондах.

— Онда пођи одмах са мном до странца — одговори јој Бела Ружа узбуђено.

— Бела Ружа мора прво да се испава — рече јој Канондах. — Иначе ће њено блед лице одати тајну коју скрива њено срце. Моје црвене сестре су лукаве, а њихове очи су увек отворене. Оне ће лако наћи трагове које смо ми јуче оставиле за собом. Канондах ће обићи странца, а Ружа мора да се одмори.

Канондах благо положи Ружу на кревет и нестаде иза завесе, а затим и из куће...

V.

Неколико сати је прошло и тек тада се Канондах врати у кућу свога оца. Затекла је Ружу како спава. Мио осмејак лебдео је на њеним уснама које су се покретале. Индијанка се сагнула и није могла да одоли жељи да пољуби усне. Ружа у исти мах отвори очи.

— Канондах — рече она полугласно — уснила сам ружан сан. Стојале смо обе у једној дубокој долини. На врху брда стојао је странац и окренуо нам леђа. Јеси ли га видела? Је ли оздравио? Не изгледа ли више тако блед и да ли је престала да га тресе грозница? Да ли је нешто јео и пио?

Индијанка је прекиде смешећи се лукаво:

— Толико Ружа није питала за свих последњих двадесет година... Странац почива сада под ведрим небом, покрај стабла једног великог оборено дрвета.

— Па како је стигао тамо?

— Моја леђа су га изнела.

— А трагови које смо оставиле за собом? А мртви алигатор и изгажена трска? — — поче Ружа несрећено а образи јој се зарумене.

Индијанка поче на сав глас да се смеје.

— Како је Бела Ружа само за једну једину ноћ научила да лаже! Својој сестри она говори о траговима и изгаженој трски, док су њене мисли и срце стално код странца.

— Зар тебе то заиста може да зачуди — рече Бела Ружа озбиљно — ако срце твоје беле сестре јаче закуца кад она угледа једнога свог белог брата? Зар твоје срце не би јаче закуцало када би ти живела међу белима и одједном угледала једног брата из свога племена?

Индијанка је пиљила нетремице у Белу Ружу.

— А да ли моја бела сестра осећа чежњу за белим људима? — промуца Канондах најзад.

Ружина глава паде на јастуке који се зачас наквасише сузама. Канондах је обујмила.

— Канондах ће за своју белу сестру све учинити, али она не сме да буде жалосна, она не сме да се врати међу беле људе. Канондах не би могла ни сата да живи без ње. — Пружајући јој своју хаљину Индијанка настави: — Бела Ружа мора данас да обуче ово да би заварала индијанске жене.

С дубоким уздахом Бела Ружа се брзо обукла, умила се на извору испред куће и вратила се у собу да с пријатељицом доручкује. Нестрпљиво је седела на своме месту док је Индијанка упорно ћутала. Бела Ружа поједе на брзину неколико залогаја, а затим без речи истрча из куће.

На уснама Ружиним лебдео је блажен осмејак када се после равно три сата беше вратила. Канондах је дочекала на улазу.

— Данас би требало да пођемо на реку да окушамо нов кајак који смо нас две пре неколико дана довршиле — прекину Бела Ружа мучно ћутање.

И обе девојке ухватише се за руке и пођоше према обали где се већ беху искупиле индијанске жене и девојке. Многе од њих седеле су већ у својим кајацима и очекивале долазак поглавичине ћерке. Чим стиже до свог новог кајака, Канондах им довикну лукаво:

— Ружа је мало бојажљива и зато ће она остати на обали. Али идући пут, ако се наш нови кајак покаже довољно издржљив, поћи ће и она с нама.

При последњим речима Канондах је већ била отиснула кајак од обале. Кајаци су се прво поравнали и када је неколико индијанских жена дало знак за полазак, заплуснула су одједном сва весла и утакми ца је почела. Одмах се видело да је нови кајак био далеко лакши и бржи од осталих. И док су остали стигли до прве кривине, нови кајак је већ био ушао у брзак који је почињао на другом крају кривине. Одједном, зачу се одande један крик од кога сви на обали занеме. Још само тренутак видео се нов кајак, а затим се беше изгубио у густом шипрагу.

Бела Ружа је замишљено стојала на своме месту. Она је чула узвик, али није знала откуд он долази. Најзад се трже из сво јих сањарења и потрча заједно са осталим женама у правцу одакле је крик долазно. Када су прве жене већ прешле чистину и зашле у шуму, трчећи оном стазом коју је тако добро познавала, Белој Ружи је одједном срце почело јаче да куца. Њени кораци постајали су све спорији, а ноге као да су отказале послушност. Да је странац био повод оном крику, то је сада Ружи било сасвим јасно. Али зашто је Канондах довела индијанске жене на траг, то Ружа још није могла себи да разјасни. Упела је све своје снаге и најзад стиже до краја стазе где су већ девојке и жене стојале окупљене у кругу око странца. Док су га девојке посматрале са пуно одушевљења, старије жене су га мериле мрачним погле дима.

— Погледајте! — рече Канондах која је стојала између жена и девојака. — Поглавица Сланог Језера послао нам је овога свог гласника. Док се возио чамцем, напала га је водена змија и ујела га.

Ове речи Канондах је изговорила са таквом сигурношћу и тако убедљиво да су јој све жене морале поверовати. Затим им је причала с истом отвореношћу како је за време самог такмичења стигла до оног места где је странац покушао да се прибли жи обали. Пошто се уверила да све жене верују њеној причи, Канондах даде знак најближим да направе од грања носила и да постаре на њих странца. Један њен мигбио је довољан и странац је већ лежао на носилима.

Још као у сну, Бела Ружа се приближила носилима која Индијанке подигоше и понесоше према насељу. Поворка се кретала полагано и тихо. Пред једном колибом која се налазила сасвим усамљена, на самом рубу шуме, а у којој, судећи по затегнутој бивољој кожи на вратима, нико није становао, поворка је стала. Канондах је већ стојала пред улазом.

(Наставиће се)

РИСТА ШПОРТИСТА

Текст: ЉУБИНКА БОБИЋ и МИЋА ДИМИТРИЈЕВИЋ

Цртежи: МОМА МАРКОВИЋ

Садржај ранијих наставака: Мали Риста — спортиста залутао је јурећи за Шулетом (званим „Арамбаша"), Цулетом (званим „Кукавица") и Дулетом (званим „Гладница"), који су украли његову нову лопту. Док полиција трага на све стране, Шуле, Цуле и Дуле решавају да га и они потраже. Ристу су ухватили Цигани и воде га као мајмуна по вашарима.

ДРУГОВИ, НАПРЕД ДА ПРЕТРЕСЕМО ЧЕРГЕ!
ЧЕКАЈ, САМО ДА ОБЕРЕМ НЕКУ КУПИНУ!
А МЕЧКА?
ЈАО, МЕЧКА МЕ ГЛЕДА!
ЈА СЕ НЕ БОЈИМ!
ЋУТ', КУКАВИЦО
БРЗО ПОЈЕДИ, ДОК НИСУ НАИШЛИ...
МА-А-АМА! ГЛАДАН САМ!
ЕНЕ СУ НЕКИ ГОСПОЧИЋИ ИЗ ВАРОШ!
СВИ У ЧЕРГЕ! КАРАМЕЛО, САКРИВАЈ РИСТУ!
ПРАВИ СЕ ЛУВА, АКО НЕШТО ПИТАЈУ
УПРО' ОД СТРА' ДА НЕ НАЈЕБЕ ЏАНДАР!
ЕЈ, ТИ! ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО ЈЕДНО БЕЛО ДЕТЕ?
НИСМО МИ, ОЧИЈУ МИ!
ЈЕ Л' ДОБРО ВЕЗАНА МЕЧКА?
АКО НАМ НЕ ПОКАЖЕШ СВУ ДЕЦУ, НЕМО', СВЕ ЋУ ЗИ ПОКАЖЕМ!
САД ЋУ ДА ЗВИЖДИМ ЗА ПОЛИЦИЈУ!

ПАЈА И ОСКАРУША од Волта Дизнија

ОДВИКАВАЊЕ ОД РЂАВЕ НАВИКЕ

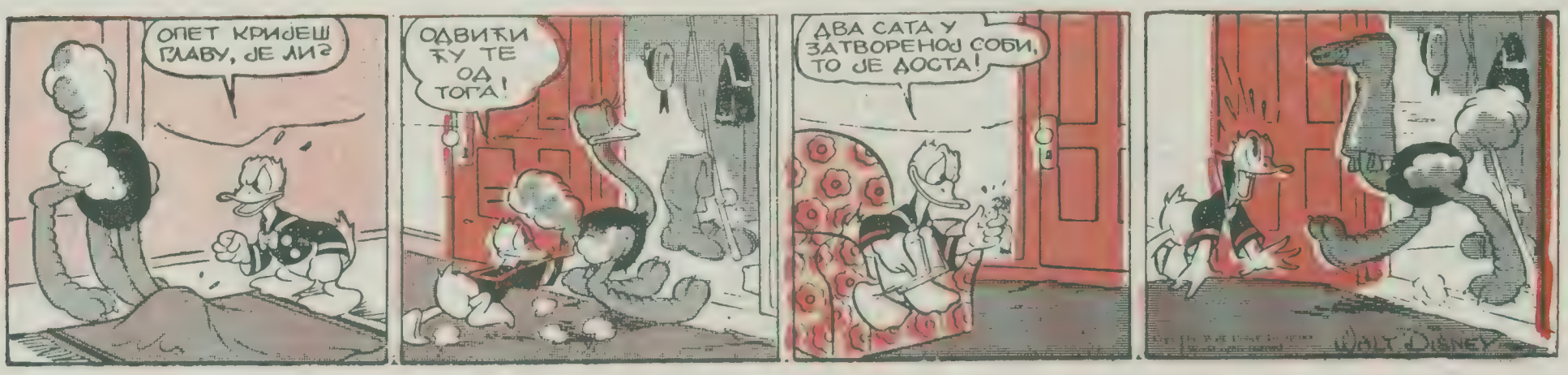

ДА ЛИ ЋЕ ЈОШ ЈЕДАН ФАНТАСТИЧАН ПЛАН ПОСТАТИ СТВАРНОСТ?

ХОЋЕМО ЛИ ДОЖИВЕТИ ДАН КАДА ЋЕ СЕ НА МЕСЕЦ ИЋИ РАКЕТА-ТАКСИЈЕМ?

ЈАВИТЕ МЕСЕЦУ ДА ЋУ ДОЋИ!...

Госпођица Агнес Хермансен спремна је да у нарочитом ракета-броду, чији се планови сада израђују у Америци, полети на Месец

Људи још нису били ни потпуни господари Земље, ни своју сопствену планету нису довољно познавали, а већ им је поглед ишао ка васиони, ка другим световима. То се најпре манифестовало жељом да се уздигну изнад земље, што је као последицу донело бескрајан низ напора и стварање, после векова неуспеха, модерног ваздухопловства.

А кад су се већ одлепили од земље, људи су, сасвим логично, одмах пожелели да оду што даље од земље. Тако се ушло у царство снова и утопија.

На томе пољу сусрели су се с другом групом сањалица и утописта, са онима који су, помоћу телескопа и најосетљивијих фотографских плоча, по сваку цену хтели да продру у тајне далеких светова. И као што су први усавршавањем направа за летење одмицали све даље од земље, тако су ови други, сањалице, све више одмицали у упознавању светова удаљених по васиони.

И ништа није било природније него да се удруже и да своје снаге комбинују... Зашто се не би помоћу већ пронађених и опробаних справа за лет, прилагођених само за ове специјалне задатке, покушало да дође до светова ван земље, о којима астрономи имају већ толико података, већ толико важних и занимљивих података...

Месец је најближи Земљи. Астрономи чак тврде врло близу... Астрономи знају његову географију и његове атмосферске прилике баш као да је у питању Африка или који други део земљине површине. Због тога су људи најпре бацили око на Месец и на њему се најдуже задржали и поред све конкуренције Марса, који, вели, има боље услове за живот него Месец!

Читави томови могли би се написати о људима који су се спремали да пођу Месецу у походе. А многобројне су направе помоћу којих су људи сањали да остваре те своје у сваком погледу потпуно смеле планове.

Ма колико то све данас изгледало лудо и неостварљиво, ипак, у овом веку збиља савршених техничких могућности, најозбиљнији умови баве се проблемима одласка на Месец са истим жаром као и они пре неколико векова, када се једва знало и то колико је Месец удаљен од Земље. Троше се огромне суме за испитивања у вези са тим засад још утопистичким пројектима... Оснивају се читава друштва, разумљиво у првом реду у Америци, земљи најмоћнијих и најиздашнијих финансиских магната...

У томе послу не учествују само људи, већ и жене, које су, уосталом, досад дале толико доказа да су, када је у питању освојење ваздуха, способне и за најсмелије потхвате.

Једна од тих неустрашивих жена сада изјављује, потпуно смело и без намере да изазива напразно само сензацију, да жели, пошто суверено господари аеропланом и пошто се не плаши удаљавања од земље па ма колико оно било, да учествује у — освајању Месеца...

•

Није нимало измишљена сензација, већ најозбиљнија истина, стварност...

Плавокоса и живахна Агнес Хермансен, девојка која више воли да лети, да читаве сате проводи сама у ваздуху, у своме аероплану, него да се у монденском друштву појављује у најновијим модним творевинама Париза или Лондона, добила је понуду која би сигурно збунила сваку другу младу девојку.

Понудили су јој — потпуно озбиљно — да се прими контроле на једном великом ракета броду — васионском џину — који би имао задатак да врши сталан саобраћај између Земље и Месеца.

Подухват је најозбиљније природе. Америчко ракета друштво збиља сада финансира израду планова за један велики ракета-брод, који треба да значи револуцију у васионском саобраћају.

Но пре него што би се казало неколико речи о изради овог ракета-брода, чији се детаљи сасвим разумљиво држе у великој тајности, биће занимљиво видети на који су начин чланови управе Америчког ракета друштва дошли на помисао, да се за такав један подухват обрате баш госпођици Агнес Хермансен, ко је она и шта је одговорила када су јој саопштили понуду.

— Сјајно! Па то се управо поклапа са мојим жељама и мојим сновима! — одговорила је госпођица Хермансен радосно. — Молим вас, јавите одмах Месецу да ћу доћи!..

Госпођица Хермансен није се напразно хвалила. Она заиста има својства која многе друге младе девојке немају, јер она је једна од најпопуларнијих стјуардеса на путничким авионима Јунајтед ер Лајна. Стална неустрашива пратилица авиона на дугим линијама, девојка која је у свима могућним ситуацијама, у које може да допе један авион на своме дугом лету, успевала да сачува осмех око усана и увек да буде од користи и помоћи свима путницима. А по повратку са свога мучног посла није се одмарала, већ је под надзором учитеља летења учила да лети и прави лупинге далеко од земље.

Она сама, увек са осмехом око усана, прича како је дошло до тога

„Моји родитељи живе у Ватертону, Масачисет. Једнога дана казала сам им да желим да летим. Запрепастили су се, али шта су могли! Главно је да ми нису сметали када сам почела да тражим место стјуардезе. Наравно ,то није било ни најмање лако. Требало је пре тога научити и савладати многобројне ствари. Најпре сам морала да посећујем болничарски курс у Баптистичкој болници у Бостону, и тек када сам добила ово уверење, које се не добија тако лако, примили су ме за стјуардезу".

Од тога тренутка почела је њена авантура, која ће се завршити ко зна где и ко зна како. Летела је стално на линији Чикаго—Њујорк, увек у својој сивој униформи са капицом испод које су провиривале њене плаве локне. Прешла је тако више од двеста хиљада миља далеко од земље...

Но постигнутим успехом није била задовољна. Иако су сви били једнодушни да авион никада неће имате лепшег и бољег анђела чувара, ипак је желела да пође даље. Да сама управља авионом.

Одлучно је приступила остварењу своје нове замисли. Сваки свој слободан тренутак посвећивала је учењу пилотаже. А учитељ јој је био Флојд Бенет.

Чим је испунила потребан број летова у пратњи учитеља, направила је свој први самостални лет. Тај први „соло", лет који је најстрашнији за сваког почетника, госпођица Агнес Хермансен извршила је једног петка тринаестог дана у месецу!

Показала се толико неустрашива као пилот, да је привукла пажњу свих. Између осталих запазили су

и инжењери који израђују планове ракете-брода за рачун Америчког ракета друштва. Пратили су пажљиво њен развој и једнога дана обратили су јој се са понудом да прати ракета-брод на његовом првом лету...

Алфред Африкано, председник Америчког ракета друштва, каже да су били сви одушевљени када су чули да постоји девојка као што је госпођица Агнес Хермансен. Та љубитељка далеких летова, по њиховом дубоком уверењу, просто је предодређена да испуни задатак летења на Месец.

◈

Наравно, постоји и врло велико интересовање за саму ракету којом госпођица Агнес Хермансен треба да се вине у васиону и пређе пут до Месеца Али, за сада конструктори нису још расположени да дају детаље.

— Наша ракета изградиће се на чисто научној основи — изјавили су инжењери. — Сви се добро сећају да су људи још 1900 године доказивали да су планови о ваздухопловству само празан сан, сан који се свакако никада неће испунити. А шта данас значи ваздухопловство и на коме се степену савршенства налази, није потребно говорити. Тако ће и наш ракета-брод бити свакако прављен потомцима многих људи, али се ми на то нећемо обазирати, јер верујемо да нам је успех осигуран...

Други конструктор је додао:

— Наша главна тешкоћа је сада у томе да пронађемо најлакше гориво. Употребићемо течност, свакако назодин и алкохол. Но, сигурни смо, савладаћемо и то питање. Ракета брод треба да лети брзином од 3600 миља на сат...

И сама госпођица Хермансен прати радове на плановима ракете са највећим интересовањем.

— То ће бити најсрећнији дан у моме животу! — казала је новинарима. — Замислите, путовати на Месец! Ја сам спремна и чекам... Чекам, јер сам уверена да ће једном доћи дан када ће постојати чак и ракета-такси...

ИНСЕКТИ БЕЗ КРИЛА

На острвима Тихог Океана, где су чести оркани, лептири немају крила, да их ветар не би однео. Сви инсекти, који могу летати, имају на тим острвима закржљала крила.

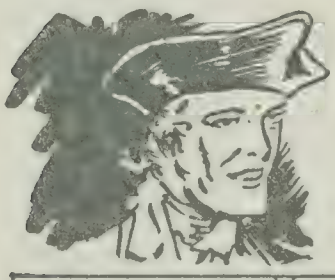

НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН ГРИН

Једног дана 1690 године гусари, под командом гусарског капетана Тафета, напали су трговачки брод „Џеси", који је пловио Карибиским Морем. После краће борбе гусари су заузели трговачки брод и бацили капетана Саутерна и његову ћерку у затвор. Капетан Грин, који се налазио на гусарском броду, покушава да спасе капетана Саутерна и његову ћерку.

КАНБИ, ТИ СИ МИ ОБЕЋАО ДА ЋЕШ МИ ПОМОЋИ КАД МИ ТВОЈА ПОМОЋ БУДЕ УСТРЕБАЛА
ЈЕСАМ, КАПЕТАНЕ
ГРИН ЈЕ СМИСЛИО КАКО ДА СПАСЕ КАПЕТАНА САУТЕРНА И ЊЕГОВУ ЋЕРКУ...
ХОЋЕТЕ ДА СПУСТИМ ЧАМАЦ У ЧЕТИРИ САТА? СПУСТИЋУ ГА!
КАПЕТАНЕ САУТЕРНЕ, БУДИТЕ СПРЕМНИ! КАД С ВЕЛИКОГ ЧАСОВНИКА ОТКУЦА ЧЕТИРИ, МИ ЋЕМО ПОБЕЋИ!
ХВАЛА, ГРИНЕ! БИЋЕМО СПРЕМНИ!
У ТРИ САТА НОЋУ, ГРИН СЕ НЕОПАЖЕНО ПРИБЛИЖИО КАБИНИ ГУСАРСКОГ КАПЕТАНА...
КАПЕТАНОВИ КЉУЧЕВИ!
КАО ШТО ЈЕ ОБЕЋАО, КАНБИ ЈЕ СПУСТИО ЧАМАЦ У МОРЕ...
ЕВО НАЈЗАД ПРАВОГ КЉУЧА!
ГРИНЕ, МИ СМО СПРЕМНИ
ПРЕД ЗОРУ СУ ТРИ БЕГУНЦА ИЗИШЛА НА ПАЛУБУ...
У ИДУЋЕМ БРОЈУ: БОРБА ЗА СЛОБОДУ

ЏИМ из ЏУНГЛЕ

15 - авиони

ПРИНЦ БАТАН ЈЕ ЗАРОБИО ПИТЕРА ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА И ХОЋЕ ДА ИХ СТРЕЉА... ЏИМ БРАДЛИ, ЗВАНИ ЏИМ ИЗ ЏУНГЛЕ, ПОКУШАВА ДА СПАСЕ ХОКИНСОВЕ... КОДУ, ЏИМОВ СЛУГА, ОТИШАО ЈЕ ДА ЗАТРАЖИ ПОМОЋ...
БРИТАНСКА ВАЗДУХОПЛОВНА БАЗА ПРИМИЛА ЈЕ МОЈ ИЗВЕШТАЈ... САДА НАМ ОСТАЈЕ САМО ДА ОЧЕКУЈЕМО ДА ЋЕ ОНИ НА ВРЕМЕ СТИЋИ ДА СПАСУ ГЏУ ДЕ ВРИЛ И ЏИМА...
ДА, Г. КЕРСТЕРСЕ, МИ СМО СВЕ УЧИНИЛИ ДА ИХ СПАСЕМО
У ИСТОМ ТРЕНУТКУ ТРИ БОМБАРДЕРА И ЈЕДАН ЛОВАЧКИ АВИОН ДИГЛИ СУ СЕ СА АЕРОДРОМА У КАЛКУТИ И ПОЛЕТЕЛИ У ПРАВЦУ СЕВЕРА
СТАВИТЕ СЕ У ВЕЗУ С КЕРСТЕРСОМ И ЈАВИТЕ МУ ДА ЈЕ ПОМОЋ ОТИШЛА
ОДМАХ, ГОСПОДИНЕ!
ЗА ТО ВРЕМЕ ЗАХВАЋЕНИ ЏИМ ЗАБУНИ У БАТАНОВОМ ЛОГОРУ, ХОКИНС И ЊЕГОВ СИН БЕЖЕ У ПРАВЦУ ЏУНГЛЕ, АЛИ...
ПОГОДИЛИ СУ МЕ...
ЈА ЋУ ТЕ ПОНЕТИ... НЕ СМЕМО ДА ЗАСТАНЕМО...
ГОСПОДЕ! МИТРАЉЕЗ СЕ ПОКВАРИО! ЗАР ЈЕ ТО МОРАЛО ДА СЕ ДОГОДИ БАШ САДА!
СА ВРХА СТЕНЕ ВАТРА ИЗ ЏИМОВОГ МИТРАЉЕЗА ДРЖАЛА ЈЕ БАТАНОВЕ ЉУДЕ ПРИКОВАНЕ У ДОЛИНИ... ОДЈЕДНОМ...
КАДА ЈЕ СМРТОНОСНА ПАЉБА ПРЕСТАЛА, БАТАН ЈЕ ПОЗВАО СВОЈЕ ЉУДЕ...
ЊЕГОВ МИТРАЉЕЗ ЈЕ УМУКНУО! СВИ ЗА МНОМ! ПУЦАЈТЕ, ДА НЕ БИ МОГАО ДА ПОБЕГНЕ...
У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ПОМОЋ СТИЖЕ

ТАЈНА КУЋЕ старог археолога

ДОЖИВЉАЈИ МАЛЕ АНЕ И ЊЕНОГА ПСА НУЛИЦЕ

15. СТАРИ НАУЧНИК И ТЕТКА ЛИДИЈА У НЕДОУМИЦИ

Садржај ранијих наставака: Мала Ана Руни, бегуница из једног дома за сирочад, где су с њом рђаво поступали, склонила се у кућу старог археолога Ментела, познату у околини под именом „кућа с хиљаду врата". Стари Ментел и његова сестра Лидија су добри према Ани, али она има једног непријатеља: Менталовог секретара г. Сингу. Синга с двојицом лопова улази једне ноћи у једну затворену собу у кући и краде из неких сандука злато у полугама које се у њима налази.

НЕ ЧУДИТЕ СЕ ШТО О ТОЈ КРАЂИ НИСТЕ НИШТА НАШЛИ У НОВИНАМА! СТАРИ МЕНТЕЛ НИЈЕ ТОЛИКО ЛУД ДА ОБЈАВИ ЦЕЛОМ СВЕТУ ДА ЧУВА ОГРОМНО БЛАГО У СВОЈОЈ СТАРОЈ КУЋИ!

ИНСПЕКТОР ПОЛИЦИЈЕ И НЕКОЛИКО ЊЕГОВИХ ПОМОЋНИКА ЊУШКАЈУ ОКО КУЋЕ ПРЕКО ЦЕЛОГ ДАНА... АЛИ НАМ ОНИ НЕЋЕ УЋИ У ТРАГ...
ВЕРОВАТНО!

ЧУЈ, НУЛИЦЕ! НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ! ПОЛИЦАЈЦИ МЕ СТАЛНО ИСПИТУЈУ! ИЗГЛЕДА ДА ОНИ МИСЛЕ ДА САМ МОЖДА ЈА УКРАЛА ЗЛАТО! АЛИ ТИ ЗНАШ ДА ЈА ТО, НИСАМ УЧИНИЛА!
N. AFONSKY

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ЈЕДАН СТАРИ ПРИЈАТЕЉ ПОЗВАН ЈЕ У ПОМОЋ

ЛУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЦОНИЈА

ДВА ЧЛАНА ВИВШЕ ГУСАРСКЕ БАНДЕ ЦРНОГ ВЛЕКИЈА УВУКЛА СУ СЕ НЕОПАЖЕНО НА БРОД „МОРСКА ЗАСТАВИЦА", АЛИ ШАНГ ЛИН И ТОМ ТРАУТ СУ ИХ ОТКРИЛИ И ЗАРОБИЛИ. ПОСЛЕ ВЕЛИКОГ ТРУДА ОНИ СУ НАЈЗАД ПРИСТАЛИ ДА ОДВЕДУ ТОМА ТРАУТА ДО МЕСТА ГДЕ СУ ГУСАРИ ЗАКОПАЛИ БЛАГО...

НАШЕ ПТИЦЕ СУ У СИГУРНОМ КАВЕЗУ! СУМЊАМ ДА СУ ОНИ МОГЛИ ДА ИСТАКНУ ОНУ ЦРВЕНУ ЗАСТАВУ!
УПАМТИ: САМО БОГОВИ ЗНАЈУ, А МИ СМРТНИ СУМЊАМО!

ОБЕЋАЛИ СТЕ НАМ ДА ЋЕТЕ НАС ОДВЕСТИ ДО МЕСТА ГДЕ СЕ НАЛАЗИ ЗАКОПАНО ГУСАРСКО БЛАГО! НЕМОЈТЕ НИ ПОКУШАВАТИ ДА НАС ПРЕВАРИТЕ, ЈЕР ЋЕТЕ БИТИ ОБЕШЕНИ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: БЛАГО ЈЕ СПАСЕНО

ЈЕДАН ЗАНИМЉИВИ ПРЕТЕЧА ДАНАШЊИХ АВИЈАТИЧАРА

Још 1806 године један стари француски генерал прелетео је у Ангулему, на апарату без мотора који је сам конструисао, триста метара

Као што је данас већ и сувише добро познато, људи су још у најстарије доба чинили покушаје да подражавају птице и да лете. Једни су те покушаје и изводили, наравно увек без успеха, а други су се задовољавали да само праве нацрте и планове о томе како би човек једног дана могао да полети. Зна се и то да је још у 16 веку славни Леонардо да Винчи радио планове за једну машину помоћу које су људи имали да лете. Но до израде такве машине није ни дошло...

Током 17 и 18 века у свима напреднијим европским земљама било је смелих људи, који су чинили разне покушаје да се бар неко време одрже у ваздуху или да прелете бар известан простор. Углавном, сви ти покушаји вршени су помоћу вештачких крила, јер се још увек тежило да се подражава птица у летy. Само, сви ти покушаји свршавали су се најчешће трагично, јер су били срећни они који би из тих авантура пошли сломљених руку или ногу.

Затим су дошли покушаји са балонима, који су били пуњени топлим ваздухом или хидрогеном. Ту се првом реду помињу имена браће Монголфије и физичара Шарла. Принцип је био: одржати се у ваздуху помоћу гаса који је лакши од ваздуха.

Тек крајем прошлога века почело се озбиљније проучавати питање на који би се начин човек одржао у ваздуху помоћу машине која је тежа од ваздуха. Тако је Клеман Адер, француски мајор, 1890 године конструисао модел који је имао облик слепог миша. Апарат се покретао парном машином која је обртала две елисе. Успех је био незнатан, јер је Адер тим апаратом прешао свега 50 метара, и то отскачући од земље.

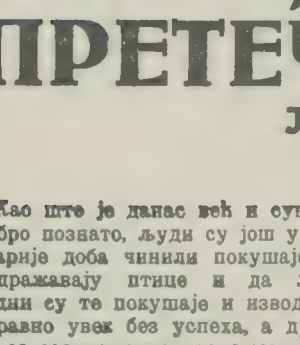

Генерал Гијом Рење

Адер је одмах затим конструисао и нови тип апарата, коме је дао име „авион". Пробе су вршене октобра 1897 у близини Париза. Овога пута мајор Адер прелетео је 200 метара не додирујући земљу. То је био, дакле, први европски авијатичар који је извршио „слободан лет".

Но када је реч о „слободном лету", треба споменути још једно име. То је француски генерал Гијом Рење, који је 1806 године извршио један лет скачући с бедема тврђаве у Ангулему.

Овај француски генерал, који је у то време већ имао 76 година, конструисао једну врсту аероплана без мотора, аероплан који се састојао из крила која су се привезивала око појаса.

Та своја „крила" је стари генерал донео на врх тврђаве у Ангулему. Онда је крила привезао себи око појаса и скочио с једног градског зида у провалију... Сви су очекивали да ће се стари генерал разбити о тле, али је он успео да се помоћу свога апарата одржи у ваздуху и да се полако спусти прелетевши триста метара.

Ипак све се није свршило срећно. Уплетен у свој апарат, стари генерал није могао да се снађе када је дошао до земље, те се извртао заједно с апаратом. Том приликом генералу је сломљена једна нога, а апарат се сав сломио.

Генерал Рење спушта се са тврђаве Ангулем

Ипак, остала је чињеница да је овај стари генерал на једном примитивном апарату успео, толико година пре других, да прелети триста метара. Успомена на овај лет сачувана је у Ангулему, јер један од главних тргова тога места носи име старога генерала. А на згради лицеја која је подигнута на месту на коме је некада стари генерал завршио свој лет, постоји мермерна плоча у коју су уклесане ове речи:

„Генерал Рење, стар 76 година, 1806 године извршио је на овоме месту лет, прешавши први триста метара на апарату који је сам изумео и конструисао у Ангулему".

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Испричаћемо вам животопис једног славног човека. Прво ћемо вам казати најмање познате појединости из његовог живота, затим познатије, најзад најпознатије. Према томе на коме ћете се месту у биографији сетити о коме је реч, видеће се ваше знање. Читајте и размишљајте:

★ ★ ★ ★

Био је хемичар, али је највећи део свога живота посветио испитивању болести животиња. Своја научна испитивања вршио је на псима, кокошкама и свиленим бубама. Ко је то?

✶

(Шта, нисте погодили? Онда пропаде петица. Читајте даље и покушајте да бар четворку заслужите.)

У првом реду бавио се испитивањем беснила код паса, колере код кокошију, и оболењима свиленних буба. Због напора на овом последњем пољу, иако је био Француз, добио је 1872 године, награду од аустријске владе у износу од десет хиљада гулдена. Ко је то?

✶

(Не погодите ли сада, пропаде и четворка. Читајте даље и борите се бар за тројку).

✶

Године 1849 постао је професор хемије на универзитету у Стразбургу, а 1867 године постао је професор Сорбоне. У Паризу постоји широм света познат завод за испитивања који носи његово име. Не постоји створење које је ујео бесан пас, а да није чуло и изговорило његов име.

✶

(Знате ли сада да одговорите? Ако знате заслужили сте најмање тројку. А ако не знате, зна се шта вам следује, а одговор потражите на страни 11.)

МАЛЕ ШАЛЕ

Пливачица-рекордерка послује код куће!

Сликар љубитељ животиња изложио је своје слике и на свакој је ставио цену. Поред осталих слика изложио је и слику једне краве и слику једне козе. И на једној и на другој слици стојала је цена: 150 динара.

А на изложбу дошао случајно и један сељак. Није ништа рекао, али се у себи слатко насмејао:

— Е, баш ови варошани ништа не знају. Како то може да буде иста цена и за козу и за краву?

ГЛЕДАЈ ПАЖЉИВО!

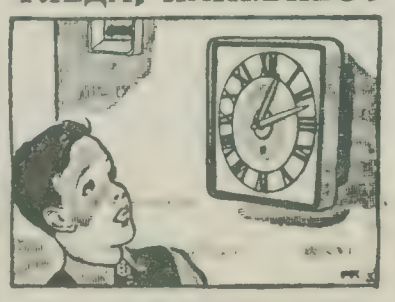

Шта на овој слици није у реду?

(Одговор на 11 страни)

БРИК БРАДФОРД У ЗЕМЉИ ИЗА ЛЕЂЕНОГ ЗИДА...

15. ПОЧЕТАК ПУТОВАЊА КРОЗ ПОЛАРНЕ КРАЈЕВЕ

Садржај ранијих наставака: Острвима Азахајмом и Ванахајмом, која се налазе близу Северног пола и за која свет не зна да постоје, владају краљеви Торкил и Гамла. Они сазнају за модерну цивилизацију и полазе једног дана с товаром сребра да купе у Америци техничке технике. Успут Гамла напада Торкила и отима му брод, затим заробљава младог авијатичара Брика Брадфорда и бежи натраг у своју земљу.

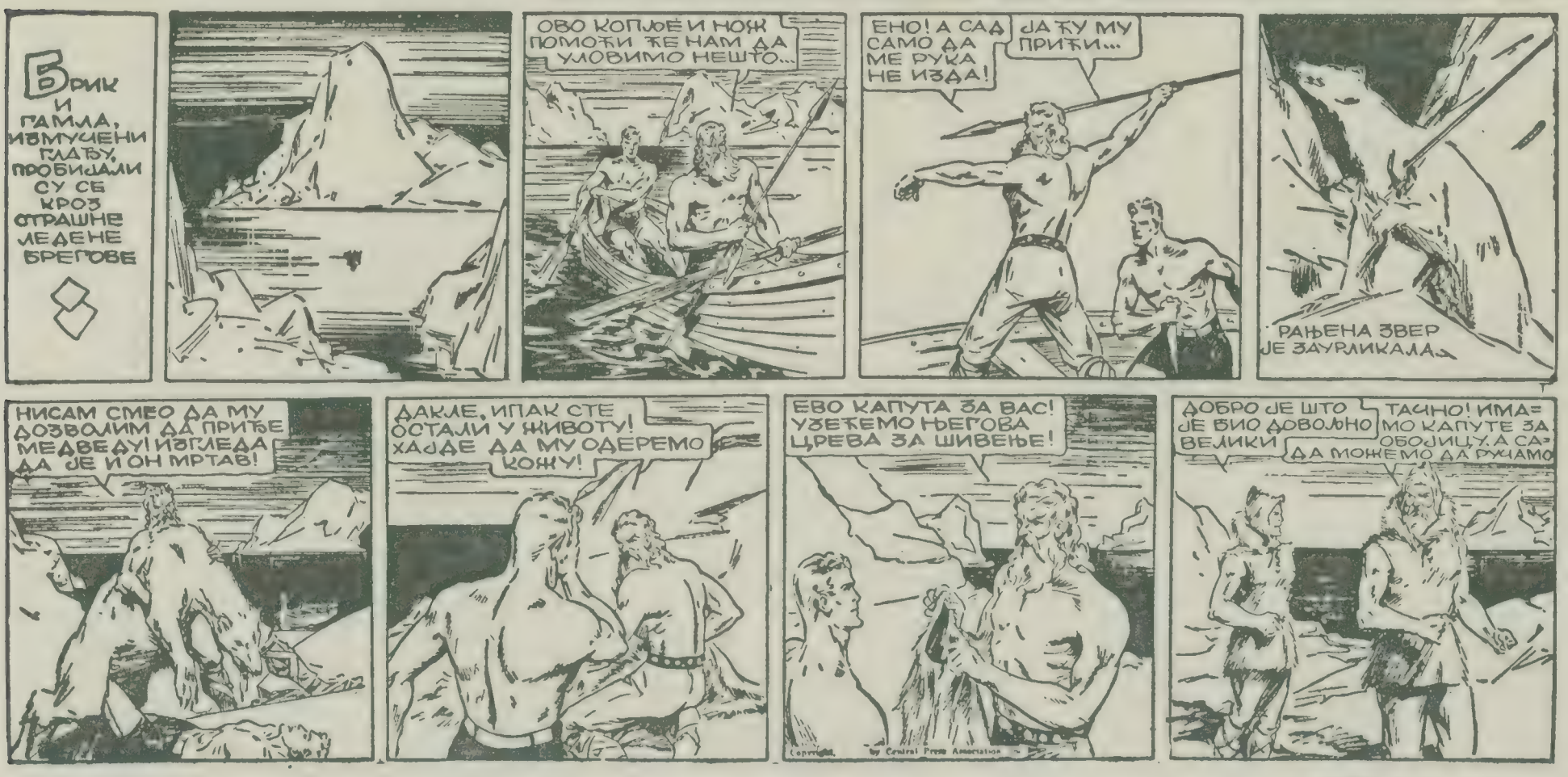
Брик и Гамла, измучени глађу, пробијали су се кроз страшне ледене брегове
Ово копље и нож помоћи ће нам да уловимо нешто...
Ено! А сад само да ме рука не изда!
Ја ћу му прићи...
Рањена звер је заурликала
Нисам смео да му дозволим да приђе медведу! Изгледа да је и он мртав!
Дакле, ипак сте остали у животу! Хајде да му одеремо кожу!
Ево капута за вас! Узећемо његова црева за шивење!
Добро је што је био довољно велики
Тачно! Имамо капуте за обојицу. А сад да можемо да ручамо
by Central Press Association

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ЛАВИНА

Х. Џ. Велс
НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Садржај ранијих наставака: У мало енглеско село Ипинг дошао је једног дана неки тајанствени странац, сав умотан у неке крпе. Сељаци су убрзо утврдили да тај човек крије сваки део свог тела — зато што је невидљив. Они га једног дана нападају, али он скида одело са себе и бежи. У близини села невидљиви човек налази скитницу Томаса Мервела и шаље га по своје одело и храну. Долази до сукоба са многим грађанима. У својој вили, доктор Кемп ради и чуди се како може свет да верује у невидљивог човека. За то време невидљиви човек упада у село и у гостионици „Код веселих играча крикета" настаје борба с њим. Др. Кемп чује пет пуцњева.

Он продужи да посматра. Његов поглед пође горе, блудећи више вароши, чак тамо где су светлуцали фењери на бродовима и непокретно стојао млаз светлости са куле светиље на кеју. Месец, у првој четврти, висио је над долином, на западу; врло светле, звезде су имале скоро исти сјај као у тропским областима.

После пет минута, за које се време доктор Кемп упустио у размишљање о социјалним условима у будућности и изгубио се у бесконачности простора и времена, он се трже, уздахну, затвори прозор и врати се своме столу за рад.

Отприлике кроз један сат на његовим вратима зазвони звоно. Од оних пуцњева он је писао уморно, расејано. Кад је чуо звоно, очекивао је да служавка оде да отвори врата и да се чује бат корака на степеницама; али то се не деси.

— Баш сам радознао да видим шта ли је то? — рече доктор.

Покуша да продужи рад; али, кад виде да му то не полази за руком, устаде, изађе из свог кабинета, дође до степеништа, звони и, преко ограде, упита собарицу шта је то, баш у тренутку кад се и она враћала у предворје.

— Је л' то неко писмо за мене?

— Не, господине. Неки пролазник је звонио, па је онда побегао.

— Шта ли ми је то: нешто сам вечерас врло неспокојан! — рече у себи доктор Кемп.

Врати се у свој кабинет и одлучно се реши да настави рад. После неколико тренутака он се већ сасвим био предао своме раду и једини шум у соби био је тик-так зидног сата и шкрипање његовог пера, које се журило у оном кругу светлости, које је оцртавао абажур лампе на писаћем столу.

Доктор се диже од свог стола тек око два сата по поноћи. Зевну и пође да спава. Али тек што је скинуо капут и прслук, осети како му се грло осушило. Узе једну свећу и пође доле у трпезарију да нађе соду и виски.

Научне студије биле су код њега развиле моћ запажања. Кад се вратио кроз предсобље, он примети једну црну мрљу на линолеуму, поред степеница. Пењући се уз степенице паде му на ум откуда би могла бити та мрља. Сиђе низ степенице и, врло изненађен, примети да је имала боју и лепљивост усирене крви.

Узе своје боце и поново се попе степеницама, гледајући око себе и покушавајући да објасни себи ту мрљу. На врху степеница, горе, застаде запрепашћен: квака на његовим вратима била је упрљана крвљу.

Погледа своју руку: била је чиста. Уосталом, сети се да су врата на његовој соби била отворена кад је изишао из кабинета; дакле није се ни дотакао кваке. Он уђе право у собу, на изглед врло миран, можда само још одлучнији него обично. Његов поглед пређе радознало преко собе и задржа се на постељи: покривач је био умрљан крвљу, навлаке поцепане... Кемп то малочас кад је био ушао није ни приметио, јер је био отишао право у купатило. С друге стране, навлаке и покривачи били су набрани као да је неко тек мало пре подигао се и сео.

Тада се доктор Кемп најежи кад му се учини да чу

глас, који је говорио сасвим тихо:

„Боже мој!.. Кемпе!"

Доктор Кемп не поверова својим ушима.

Остаде непомичан са очима упртим на покриваче. Је л' то заиста био глас? Поново погледа око себе, али не виде ништа сем постеље у нереду, попрскане крвљу.

Тог тренутка лепо чу како се нешто креће с друге стране, код умиваоника. Сви људи, чак и најпросвећенији, ипак имају остатке сујеверја: Кемпа освоји утисак који се има од страха кад се појављују духови и авети.

Он затвори врата, пође до купатила и тамо остави своје боце. Одједном примети, и стресе се, један завој направљен од поцепаних навлака и умрљан крвљу, како се креће кроз ваздух више умиваоника.

Остаде, запањен, и посматраше. Био је то завој празан, добро стегнут, али сасвим празан. Требало је учинити један корак да би га човек ухватио, кад га један лак покрет задржа; у исти мах један глас, сасвим покрај њега, проговори:

— Кемпе!

— А? Шта? — учини он и уста му остадоше отворена.

— Умирите се... Ја сам невидљиви човек.

Један тренутак, очију упртих у завој, Кемп не одговоре. Затим понови:

— Невидљиви човек?

— Да, ја сам невидљиви човек.

Прича којој се јутрос први ругао дође му у свест. Не може се рећи да ли је тог тренутка био више упрепашћен, или изненађен. Тек доц није му је то било јасно.

— Мислио сам да је све то обична измишљотина! (Још је био под утиском јутрошњих резоновања). Да ли ви то имате завој?

— Да — одговори невидљиви човек.

— Ох! — на то ће Кемп.

Њему се поврати хладнокрвност:

— Али то је немогуће! То је...

Он изненада пође напред и испруженом руком према завоју напипа невидљиве пр

сте. Он устукну при том додиру и пребледе.

— За име Бога, Кемпе, уверите се!.. Мени је потребна помоћ, хитна помоћ. Чекајте!

Једна рука га ухвати за мишицу. Он покуша да је уклони.

— Кемпе! — повика глас. — Кемпе, уверите се!

И рука се још више стеже око његове мишице. Једна луда жеља да је се ослободи дочепа се доктора Кемпа. Али рука са завојем ухвати га за раме; притиште га тако јако да је изгубио равнотежу и одгурну га на постељу. Тек што је хтео да отвори уста и да викне, кад му се чаршав заби између зуба. Невидљиви човек га је држао под собом некако неспокојно; али доктор Кемп је бар имао слободне руке и, рукама и ногама покушао да се брани.

— Бићете паметни, је л' да? — рече невидљиви човек приближавајући му се све више и не обраћајући пажњу на ударце које је добијао у бок.

— Господе Боже! Полудео!

— Будите мирни, глупачино! — промумла невидљиви човек на уво доктору Кемпу.

Овај је ударао песницама и ногама још неколико тренутака, а затим се умири.

— Ако будете викали, разбићу вам главу... Ја сам невидљив. Нема ту ни хитрости, ни враџбина. Ја сам сасвим стварно невидљиви човек. И ваша помоћ ми је потребна. Нећу вам учинити никакво зло; али ако се тако понашате као малочас биће принуђен. Зар ме се не сећате, Кемпе, забога... Грифин са Универзитетског колеџа.

— Пустите ме да се усправим... Остаћу где сам... Пустите ме на миру један минут.

КАУБОЈ РЕД
ПОШТО ЈЕ СПРЕЧИО РАЗБОЈНИЧКИ НАПАД НА ПОШТАНСКА КОЛА, КАУБОЈ РЕД ЈЕ ПРИМИО ПОНУДУ ЕЏСА ХЕНЛОНА ДА БУДЕ ШЕРИФ У ГРАДИЋУ ЂАВОЉА ЏАМА, ГДЕ СУ ПЕТОРИЦА ПОСЛЕДЊИХ ШЕРИФА ПОГИНУЛИ, ЈЕР НИСУ ХТЕЛИ ДА СЕ ПОКОРАВАЈУ ХЕНЛОНОВИМ НАРЕЂЕЊИМА...
КАО ОПШТИНСКИ СУДИЈА, ОВИМ ТЕ ПРОГЛАШУЈЕМ ШЕРИФОМ ОПШТИНЕ ЂАВОЉА ЏАМА! НЕКА СЕ БОГ СМИЛУЈЕ ТВОЈОЈ ДУШИ, РЕДЕ!
ХВАЛА ВАМ, СУДИЈА, НА ДОБРОЈ ЖЕЉИ, АЛИ ЈА ЈОШ НЕМАМ НАМЕРУ ДА УМРЕМ!
РЕДЕ!! ЕЏС ХЕНЛОН ТЕРА ВЕЛИКОГ ДАБРА С ТРОТОАРА!
У МОМЕ ГРАДУ УРОЂЕНИЦИ НЕ СМЕЈУ ДА СЕ ШЕТАЈУ ПО ТРОТОАРУ С БЕЛЦИМА! РУБИ СЕ!
ОСТАВИ НА МИРУ ТО ДЕТЕ! ВЕЛИКИ ДАБАР ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ!
ГЛЕДАЈ СВОЈА ПОСЛА, РЕДЕ!
ОВО ЈЕ МОЈ ПОСАО!
А САД, ЕЏСЕ ХЕНЛОНЕ, ОПРОСТИ ШТО ЋУ ТИ ОДУЗЕТИ РЕВОЛВЕР КОЈИ СИ ХТЕО ДА ПОТРГНЕШ ИЗ МЕНЕ!
ЗАПАМТИ, РЕДЕ! ДА САМ ТЕ НАЧИНИО ШЕРИФОМ - ЈА ЋУ И ДА ТЕ УНИШТИМ!
ИЗГЛЕДА МИ, БЕТИ, ДА МОРА ДА ДОЂЕ ДО ВЕЛИКЕ БОРБЕ ДА БИ СЕ ОВАЈ ГРАДИЋ ОСЛОБОДИО СВОГ ТИРАНИНА!
ЧУО САМ ДА ТЕ ЈЕ ТВОЈ НОВИ ШЕРИФ ЛЕПО УДЕСИО И ДА СЕ ШЕТА ПО ГРАДУ С НАЈЛЕПШОМ ДЕВОЈКОМ!
ДАЈ МИ ЈЕДАН РЕВОЛВЕР И УМУКНИ! СИНИ МИ СЕ ДА ОВАЈ ЛУДАК НЕЋЕ ДУГО ВИТИ ШЕРИФ! ПОЗОВИ НАШЕ ЈОУДЕ!
У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ЗАМКА

Кемп седе и пређе руком преко врата.

— Ја сам Грифин са Универзитетског колеџа. Постао сам невидљив. Ја сам као и сви остали људи, човек кога сте и ви познавали и који је постао невидљив.

— Грифин?

— Да. Грифин!... студент нешто мало млађи од вас, висок шест стопа, јако развијен, са црвеним очима и црвенкастим и белим лицем .... онај што је добио медаљу из хемије.

— Ја сам пренеражен, збуњен... Бучи ми глава... Какве све то има везе са Грифином?

— Али... ја сам Грифин.

Кемп размишљаше.

— То је ужакно! — рече. — Али каквим то чаролијама човек може да постане невидљив?

— Нема никаквих чаролија. То је један научни процес, који се да лако схватити.

— То је ужасно!... Како дођавола...

— Ужасно, ако баш хоћете. Али ја сам рањен, ја патим, боли ме, рана ми крвари... Благи Боже! Кемпе, ви сте човек. Умирите се. Дајте ми да пијем, да поједем штогод, пустите ме да седнем.

Кемп посматраше завој како се кретао кроз собу; он виде једну наслоњачу како прође преко собе и дође сасвим до њега. Наслоњача зашкрипа под теретом тела и седиште се улегну. Доктор протрља очи и пређе руком преко чела.

— То је чудније од прича о аветима! — рече

И махинално поче да се смеје.

— Сад је већ, хвала Богу, боље! Ето постајете разумни...

— Или идиот! — одговори Кемп.

И још једном протрља очи.

— Дајте ми виски, скоро сам мртав...

— Доврага! малопре није тако изгледало... Где сте? Ако устанем да не нагазим на вас? Ту!.. Врло добро. Виски? Држите! Где треба да вам дам?

Наслоњача зашкрипа и Кемп осети да му узима чашу из руке. Мораде да учини напор да би је пустио: његов инстинкт се бунио да чашу пусти у празно. Чаша се удаљи и остаде у равнотежи на двадесетак сантиметара изнад наслона. Кемп је гледаше бескрајно радознало и сметено.

— То је, то не може друго бити него хипноза! — рече. — Ви сте ми сигурно сугерирали да сте невидљив.

(Наставиће се)

БАШ ЧЕЛИК

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

ЦАРЕВИЋ МИЛОШ И ЊЕГОВ СЛУГА ВРКА УШЛИ СУ У ОПУСТОШЕНИ ВИСЕРГРАД... ПОПЕЛИ СУ СЕ У КУЛУ НА КОЈОЈ СУ ВИДЕЛИ ЈЕДИНИ ОСВЕТЉЕНИ ПРОЗОР У ГРАДУ... У ЗГРАДИ СУ НАШЛИ СВЕ СТРАЖАРЕ МРТВЕ С КРВАВИМ ТАЧКАМА ИЗМЕЂУ ОЧИЈУ... А КАД СУ УШЛИ У СОБУ НА ВРХУ КУЛЕ...
АЛА ЈЕ ЛЕПА!
ЦАРЕВИЋУ, ПОГЛЕДАЈ!
БРЗ КАО МУЊА, ЦАРЕВИЋ ЈЕ ИЗВАДИО НОЖ...
ТАЋЕ ТИ БИТИ ЗАХВАЛНА КАД СЕ ПРОБУДИ
НЕЋЕМО ТРАЖИТИ ЊЕНУ ЗАХВАЛНОСТ... ХАЈДЕМО БРЖЕ, ДОК СЕ НИЈЕ ПРОБУДИЛА...
КАД ЈЕ СВАНУЛО
ДОБРО ЈУТРО, НАРОДЕ! ШТО СТЕ СЕ ТОЛИКО ЗАЧУДИЛИ?...

УСАМЉЕНИ ЈАХАЧ

ПРАВДА ЈЕ ЗАДОВОЉЕНА

ШЕРИФОВИ ЉУДИ, С ТОНТОМ НА ЧЕЛУ, УСПЕЛИ СУ ДА САВЛАДАЈУ РАЗБОЈНИКЕ.
РУКЕ У ВИС! ПРЕДАЈТЕ СЕ!
ПОГЛЕДАЈТЕ! ЕНО ДРУГОГ ВОЗА! СУДАР ЈЕ НЕИЗБЕЖАН!
КОЛКИНСЕ, НА СКРЕТНИЦУ! ВИ, ШЕРИФЕ, БРЖЕ НА СПОРЕДНУ ПРУГУ! ЕВО „ПИОНИРА"!
КОЛКИНС ЈЕ МОРАО ДА ПОСЛУША...
ЗАХВАЉУЈУЋИ БРЗОЈ АКЦИЈИ УСАМЉЕНОГ ЈАХАЧА, ВОЗ ЈЕ УСПЕО ДА У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ СКРЕНЕ НА СПОРЕДНИ КОЛОСЕК
УРА! СУДАР ЈЕ ИЗБЕГНУТ!
КОЛИКО ЈЕ ЉУДСКИХ ЖИВОТА ВИЛО У ОПАСНОСТИ!
ЕВО ГЛАВНОГ РАЗБОЈНИКА, КОЛКИНСА!
ПРАВДА ЖЕ ТИ ОСТАТИ ЗАХВАЛНА, СТРАНЧЕ!
НАПРЕД, СИВЕРЕ!
КРАЈ

ИЗ ШИЉИНЕ „ПОЕЗИЈЕ"

У први сумрак летње ноћи једне
Ја сам Вас првом у животу срео;
Кроз сребрнасто магличасти вео
Ја спазих Вашег лица црте чедне.

Милета Јакшић

По глатку и клизаву поду
Гомила чудно се врти;
Све дође двоје и оду,
И мушко женску прти.

Јован Јовановић Змај

✱

(Шиља је ипак погрешно. Први стихови су В. Рајића, а други М. Ђурчина).

ОДГОВОРИТЕ ОДЛУЧНО: ДА ИЛИ НЕ!

1) Да ли Индијанци изумиру?

2) Да ли су људи пре сазнали за телефон него за операцију слепог црева?

3) Да ли је мачак у три боје ретког кост?

(Одговор на страни 11).

ЛЕОНИД ЛЕНЧ:

Како савремене девојке подмлађују своје мајке

Рано зимско јутро. У претсобљу заједничког стана још је сасвим тамно. Под таваном чкиљи мала електрична лампа. Каћа Јермолајева, студенткиња, у плавом смучарском костиму с великом црвеном цифром 13 на грудима, облачи пред огледалом бере, па је због тога нешто узнемирена.

Та узнемиреност Каћина може се објаснити тиме што у претсобљу стоји њена мати Ксенија Лавовна, малена жустра старица и трагичним шапатом наговара Каћу да дође к себи, да не лудује и да не иде на смучкама чак до Петрограда.

— Шта радиш то, Каћа? Пешице на толику даљину? На тим проклетим даскама! Умрећеш на путу, Јекатерина!

— Како да умрем? Деца не умиру, а ја да умрем. Не знаш шта говориш, мама...

— Знам: ти си слаба. У детињству си имала жутицу. Дођи к себи, сажали се на своју мајку.

— Ех, жутица! Чудо не помињеш и мале богиње. Све су моје другарице одлазиле у Петроград. Чак и наш стари професор одлазио је до Химка на смучкама, иако се, додуше, отуда вратно аутобусом. А ја не знам због чега треба да седим код куће и да жалим своју културно заосталу мајку. Ако хоћеш да знаш шта треба да жалим, онда заиста жалим тебе: превалила си педесету и не знаш значај смучарског спорта!

Културно заостала мајка брзо одлази у своју собу и кроз тренут враћа се отуда са некаквим ковертом у рукама.

— Ево узми — пружа она Каћи коверат. — Овде је 150 рубаља. То сам чувала себи за огртач. Кад већ хоћеш у Петроград, онда учини овако: иди са својим другарицама на смучкама до железничке станице, па тамо рећи да те заболела нога или рука. Узми железничку карту, ако хоћеш и за брзи воз, а те штапове и саонице подај као пртљаг. У Петрограду ћеш отсести код тетка Зине.

— Хвала ти, мамице, што ме учиш да лажем своје пријатељице. О, Боже, не знам на кога си се уметнула!

— Ето, каква ти је савремена младеж, изволите погледати је! — каже Ксенија Лавовна суседу Пусецком. — Учиш је паметно и добро, а она својој мајци каже да је културно заостала. У гробу био јој се превртнуо отац да то чује!

— Доста, мати, немам када да се с тобом задржавам. И онако сам већ задоцнила. Довиђења, мамице. Засад. Из Петрограда ћу ти писати...

Притом Каћа Јермолајева брзо љуби мајку у образ мење смучке на раме и истрчава на степенице. Ксенија Лавовна јури за њом:

— Каћуша! Врати се! И вуци вас могу напасти на путу.

— Ко се боји вука још, три за грош, три за грош!

— Господе Боже мој! Какве су ово данашње девојке! Ничега се не боје! Баром цифру 13 променн, ако Бога знаш! То је несрећан број.

— То су предрасуде, мамице. Уосталом, учинићу ти по вољи и променићу се са Нином Хворостовом. И она такође иде на овај пут, а она је наш шампион и чак јој је ово други полазак на смучкама за Петроград.

■

... Пролазе дани. Ксенија Лавовна тугује и копни. Кад на телефону позивају Каћу, она одговара гласом као из гроба:

— Каћа није код куће. Отишла је у Петроград. Да, отишла. Пешице. На оним... на смучкама.

И овде и у надлештву у којем Ксенија Лавовна служи сви је жале. Особито чиновник тога надлештва Абрам Михаилович Пусецки, иначе њихов сусед. Он је свакога јутра пита:

— Имате ли вести од ваше Артемиде? Немате? Ај, ај, ај!

Напослетку писмоноша доноси карту из Љубање.

„Драга мама, ми путујемо добро, врло весело, сви се много смејемо. Ја ступам норвешким кораком, и нимало се не умарам. Скоро ће бити Петроград. Надамо се да ћемо тући светски рекорд. О нама већ пишу у новинама и спремају нам свечан дочек. Не брини за мене, молим те: ја толико једем, да је то просто страшно, Љубим те. Каћа."

Увече Ксенију Лавовну посећује Пусецки. Он јој галантно љуби руку и изговара оно своје уобичајено:

— Имате ли вести од ваше Артемиде?

— Како да не, Абраме Михаиловичу. Каћуша ми је послала карту. Из Љубање. Иде норвешким кораком.

— Ето, каква је савремена омладина! — одговара јој он. Мајка овде хукће и луди, а она ни бригеша! На крају крајева, ако је баш хтела да посети Петроград, могла је отићи на смучкама до железничке станице, а тамо — било рука заболела, било нога — могла је узети карту, макар и за брзи воз, и отпутовати као сваки паметан човек. И њој би било пријатније и мајка не би бринула.

— Оставите, молим вас, Абраме Михаиловичу! Зар бисте хтели да моја Каћа лаже своје пријатељице? То би могли учинити само људи културно заостали, а не напредни као што је моја Кћи.

— Није овде у питању културна заосталост, госпођо — одговара јој Пусецки. — Не може свако на смучкама до Петрограда. Та, ваша Каћуша је ипак слаба девојчица...

— Шта? Моја Каћуша слаба?! Шта ви то говорите? Она је само здравље. У лицу вам да су јој се помешали крв и млеко. Права спортисткиња. Никад није ни од чега боловала, а ви кажете „слаба девојка"!..

— У осталом, на путу им се може свашта догодити, госпођо. Могу их вуци напасти.

— Не боје се они вукова! Не!

На све ово чуди се озбиљно Пусецки, диже једну обрву и значајно каже:

— Да нисте и ви намислили да путујете у Петроград... на смучкама?

— Да сам нешто млађа, и ја бих пошла. О Каћуши мојој већ пишу у новинама. Мени је вас помало жао, Абраме Михаиловичу: ето, постарији сте човек. Педесета вам је минула, а све досада нисте могли да разумете значај смучарског спорта.

У том звони телефон. Ксенија Лавовна скида слушалицу.

— Каћа? Није код куће. Отишла је у Петроград. Шта значи, како је отишла? Врло просто: како сви људи иду у Петроград: на смучкама!

Тада, заиста збуњен, устаје сусед Пусецки, гаси своју цигарету и мрмљајући „због ом" излази...

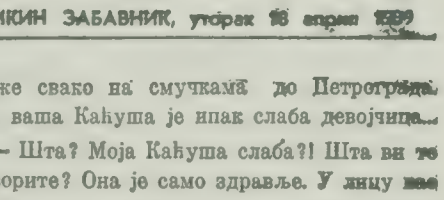

ИСКРЕНА МОЛИТВА

— Гајо, када си синоћ легао да спаваш, јеси ли се помолио Богу?

— Јесам, ујка Пајо!

— А шта си молио драгога Бога?

— Молио сам га да Лондон буде кинеска престоница!

— Гле, а зашто то?

— Зато што сам у јучерашњем задатку написао да је Лондон кинеска престоница!

КАКО ОН ПОГАЂА

— Шиљо, ја знам колико година имаш! — хвали се Гаја. — Четрдесет и две!

— Гле, како си то само погодио?! — чудио се Шиља искрено.

— Врло лако! Познавао сам једног момчића који је имао двадесет и једну годину, а био је упола глупљи од тебе, Шиљо!

Паја Патак, с. р.

НАУЧИТЕ ДА ИГРАТЕ ШАХА

ШАХ У 15 ЛЕКЦИЈА

XII. Лекција

Рекли смо да се краљ креће за једно поље на све стране, тојест и **праволинијски** и **дијагонално** (косо). Али то није све. Постоје још два случаја у којима се краљ, **изузетно**, помера **за два поља**, уместо за једно, као што је опште правило.

Та два случаја су: **мала рокада** и **велика рокада. Рокада** у шаху значи: премештање топа и краља једним потезом. А то премештање може да се изврши само у случају ако, у току партије, ни краљ ни топ којима треба **рокирати** (извршити премештај топом и краљем) нису били покретани са свог почетног положаја. То је прво. А друго, ако између краља и топа нема ниједне фигуре; ако, дакле, између краља и топа у њиховом почетном положају нема ни ловца ни коња.

Да би вам било јасније, ставите преда се шаховске таблу и поређајте шаховске фигуре и пешаке, па најпре повуците, примера ради, ове потезе:

Бели:	Црни:
1) e2 — e4	e7 — e5
2) Sg1 — f3	Sb8 — c6
3) Lf1 — b5	d7 — d6

Шта видите на табли? Видите да је слободно растојање између белога краља и белог топа, јер су „изишли" и ловац и коњ. Бели, пошто није покретао ни краља ни топ, хоће сада, својим четвртим потезом да **рокира.** Зато вуче:

4) 0 — 0 . . .

Знак: **0 — 0** означава **малу рокаду.** А како се врши та мала рокада? Ево како:

Бели краљ са поља **e1** мора да се постави на поље **g1**, а топ са поља **h1** мора да се постави на поље **f1.**

Не мора бели (или црни) да рокира одмах (тојест после трећег потеза), већ то може да учини кад му је најзгодније. Али обично се у шаху врши рокада што је могућно раније. А рокада се врши зато да би један од топова што пре ушао у игру, а краљ да би био у што бољем заклону.

Велика рокада врши се готово на исти начин. Да би вам било јасније, продужићемо ову данашњу партију. Пошто је бели одиграо свој четврти потез, сада црни треба да вуче. Нека црни вуче:

4) . . . Lc8 — e6

Рецимо да се игра даље развија овако:

5) Sb1 — c3	Sg8 — f6
6) d2 — d3	Dd8 — d7
7) Lc1 — g5	. . .

Црни сада може да изврши велику рокаду, и он то чини:

7) . . . 0 — 0 — 0

Као што видите, **велика рокада** означава се знаком: **0—0—0.** А извршује се овако:

Црни краљ (у овом случају, наравно) са поља **e8** иде на поље **c8**, а топ са **a8** поставља се на поље **d8.**

Не заборавите да се и једна и друга рокада извршују једним потезом. Даље, што је такође врло лако да се запамти: велика рокада за белог извршује се на левој страни, а за црног на десној; или једна велика рокада извршује се „прекопута" друге велике рокаде.

Према томе, мала рокада може, за белог, да се одигра на десној страни, а за црног на левој; значи да се једна мала рокада извршује „прекопута" друге мале рокаде.

Треба о рокадама имати на уму ово: није обавезно да се одигра иста рокада (мала или велика) коју је и противник одиграо, већ она коју изаберете.

О кретању краља знате сада све. Једино не знате шта је то **пат.** Али пошто се **пат** у шаху не односи само на краља, већ и на положај у коме противничка страна може да има и још неких фигура или пешака, то ћемо **пату** углавном посветити **будући час.**

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН?

Ево вам четири питања, свако са четири одговора. Узмите оловку и прецртајте одговоре за које мислите да нису тачни, а затим погледајте доле и проверите, да ли сте правилно одговорили.

1) Алшар је:
француски композитор
врста ткива
рударско насеље
врста лука

2) Ректасцензија је
астрономски термин
болест
инструменат за мерење
спортски израз

3) Андреаш је:
мађарски политичар
врста паприкаша
филмски глумац
манастир

4) Бакарно Гумно је:
рудник
планина
варошица
историско место

★ ★ ★ ★

Тачан одговор: 1) Алшар је некадашње рударско насеље (антимонова и арсенова руда) које се налази са леве стране Маданске Реке, 40 километара јужно од Кавадаре. — 2) Ректасцензија је лук екваторски између пролећне тачке и деклинационалног круга (служи за одређивање положаја звезда). — 3) Андреаш је добро очувани манастир св. Андрије. Подигнут 1389 године; задужбина другог сина краља Вукашина краљевића Андрије. Лежи на левој обали реке Треске. — 4) Бакарно Гумно је брежуљкаста коса неколико километара од Прилепа према Битољу. Чувена је због боја са Турцима у Балканском рату 1912 године.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Број 14:

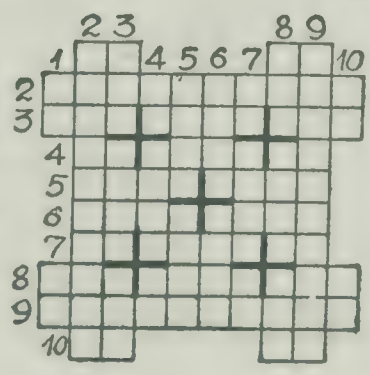

Водоравно: 1) Пакао. — Узвик. 2) Руски цар, чувен по својој окрутности. 3) Презиме писца „Јадника". — Месопотамија. — Далматинско мушко име. 4) Америкапско мушко име. — Одбиј! — Предлог. 5) Наопако: преводник стада. — Носач. 6) Место у Војводини. — Статуи. 7) Предлог. — Шпанско мушко име. — Предлог. 8) Гле! — Подноси. — Трагедија од Пјера Корнеја. 9) Количина. 10) Него. — Веза у реченици.

Усправно: 1) Двапут исти самогласник. — Руски емигрантски генерал. 2) Држава у Азији. 3) Пружио, предао. — Цвет. — Показна заменица. 4) Нити. — Владарева резиденција. — Показна заменица. 5) Сиво, суро. — Немачко мушко име. 6) Место у Србији. — Одељак у вагону. 7) Наопако: упитна заменица. — Име чувеног биографа Лудвига. — Слово латинице. 8) Прихвати. — Делови коњског тела. — Канал у Вердапу. 9) Покрајина у Шпанији. 10) Два самогласника. — Јест!

Решење броја 13: Водоравно: 1) Де! — Па? — Ју! 2) Стао. — Васа. 3) Улм. — Наопако: Кси 4) Харар. — Марко (Краљевић). 5) Гледај! 6) Пређа. — Урадм! 7) Њих. — Коб. 8) Деда. — Амин! 9) Ћивот. — Танад. 10) Ин. — И, и. — Та.

Усправно: 1) Д. (динар) — Х. — П. — Ћи. 2) Ес (S). — А. — Р. — Дин. 3) Тургењев (Иван). 4) Алал! — Видо. 5) Помре. — Ахати. — 6) Аћим. — Дукати. 7) Аса. — Арома. 8) Скрјабин. 9) Ја. — — К. — Д. — Нат (Пинкертон). 10) У. — О. — И. — Да!

МЛАДИ И СТАРИ

— Знаш, Перо, ја сам одавно видео у чему је квар, али нећу да му кажем, јер ме не пита...

БУДУЋИ БОКСЕР

— Молим вас, господине учитељу, да ли бих могао научити бокс дописним путем?

ОВОГ МИНУТА -СВАКОГ МИНУТА

Овај чланчић прочитаћете за 60 секунди. Док га будете читали, тачно за то време догодиће се у свету оно што у њему пише. Сваког минута се у свету све то догађа. Шта се догађа у свету за један минут?

☆ Највећи порески приход Сједињене Америчке Државе имају од лица која зарађују мање од 5.000 долара годишње. Од те порезе сваких 60 секунди улази у државну касу 120 долара.

☆ Копачи дијаманта изваде из земље дијаманта у вредности 70 долара сваког минута.

☆ Шумска индустрија у Канади има у служби највећи број људи. Она има 250.000 радника и плаће им на име наднице 350 долара сваког тренутка сваког часа.

☆ Кадгод прође један минут Америка отправља 10 радиотелеграма широм целог света

☆ Око 35 сантиметара филма сваког тренутка се шаље Националном архиву за чување савремених тековина у Америци, да би будуће генерације могле да виде наше данашње филмове.

☆ Док сте читали овај став, Русија је наплатила 30.000 америчких долара на име разних трговинских такса.

☆ У овом тренутку свет производи 70.000 фунти шећерне трске.

☆ Краљица термита снесе 60 јаја сваког тренутка.

☆ Мириси, козметички препарати и друге ствари за женску тоалету стају Америку 265 долара сваког тренутка.

☆ Банке у Канади отправљају послове за просечно 38.000 долара сваког тренутка.

☆ У Сједињеним Државама троши се 112 долара сваких 60 секунди за снимање и друге филмске издатке.

☆ „Неопрен", најновију синтетичку гуму, Америка производи сада у количини од преко 1.300 грама сваког минута.

☆ Деца и одрасли у Америци троше пет долара сваког минута на авионске моделе.

Да ли знате?

РАЈ НА БРИТАНСКОЈ ГВИНЕЈИ

Са Британске Гвинеје ових дана вратила је једна експедиција, која је у своме извештају саопштила збиља занимљиве, чак и чудноватe ствари. Између осталога експедиција је донела вест и о једном „несталом свету"...

Ова експедиција имала је два главна задатка: да нађе неколико примерака џиновских отровних мрава, који имају научно име Dinoponera grandis, а затим да испита колико су тачна причања урођеника о огромним водопадима

Експедиција је постигла оба постављена циља. При своме раду у дубокој унутрашњости Гвинеје, где је експедиција провела нешто више од четири месеца, експедиција је пронашла места која личе на прави рај. У томе крају станују људи који до сада још никада никакве везе нису имали са цивилизованим људима.

Овај рај на Гвинеји обилује изванредном плодношћу, како у погледу пољопривреде, тако и у погледу одгајивања стоке, тако да би се ту дала направити одлична колонија за људе од културе.

Водопади су многобројни, тако да би се ту врло лако могле поставити многе електричне централе. Било би, дакле, једино потребно да се од обале сагради модеран пут до тих тако плодних крајева у далекој унутрашњости Гвинеје.

Експедиција је собом понела две хиљаде отровних џиновских мрава. Један део је пропао на путу. Уједи ових мрава је толико опасан, да одмах изазива смрт код човека

Експедиција је пронашла и два врло велика водопада, којима је дала име Борња VI и Невила Чемберлена. Чланови експедиције тврдили су, да ови водопади долазе у ред најлепших на свету.

Сајмови нису само тековина модерног доба!

Београдско сајмиште с пролећа је опет постало место о коме се и много говори и које се много посећује, као важна привредна и пословна тачка.

Но не треба мислити да су сајмишта плод модерног пословања. Сајмови као стецишта за трговину и обрт играли су у нашој економској прошлости велику улогу. Изузев у Приморју, где су били мање популарни, сајмови су били добро познати на целој територији данашње Југославије.

Право држања сајмова било је у средњевековној Славонији регално право које је краљ, односно његов заменик бан, додељивао. Сајмови су нарочито били важни за градски живот.

Сајмови су обично држани у вези са црквеним свечаностима. Познати су добро и у Србији, те су многа места постала чувена по великим сајмовима који су у њима држани.

Због тога што на сајмове долази увек велики број странаца, створени су временом и посебни правни прописи, који су регулисали односе између купаца и продаваца. И данас за сајмове важе нарочити прописи (нарочите повластице сваке врсте), а у старо доба сајмови су стојали под нарочитом заштитом сајамског мира, чије се нарушавање строго кажњавало.

РЕШЕЊА

ОДГОВОРИТЕ ОДЛУЧНО: ДА ИЛИ НЕ!

1) Не. Док је у једно време и сумирање Индијанаца заиста постојало, сада о томе нема ни речи, јер је код њих број умрлих у последње време далеко мањи од броја рођених.

2) Да. Први телеграфски апарат направио је пре 130 година професор Семеринг а прву операцију слепог црева извршио је професор Кимел 1889 године.

3) Да. Највећи број мачака је двобојан: на белој основи имају сиве или црне пеге. Понекад се као прва боја јавља жута или црвенкаста боја. Нарочито су ретки тробојни мачори. До сада се сигурно зна само за један случај.

ГЛЕДАЈ ПАЖЉИВО!

Место цифре четири налази се шестица, а место шестице четворка, која је опет обележена са IV, што је погрешно јер се на часовницима четворка увек бележи са IIII.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Луј Пастер

Енглези су пронашли нову врсту хлеба!

Једна специјална комисија у Енглеској успела је да од овса добије хлеб, који је исто тако укусан и хранљив као и хлеб од пшенице. Када се има на уму да Енглеска највећи део пшенице за исхрану увози, а да овса има у изобиљу у самој Енглеској, онда је јасно само по себи да овај проналазак има врло велики значај за Енглеску, нарочито ако би наступио случај да Енглеској буде онемогућен или сведен на најмању меру довоз пшенице.

Чак се тврди да овај нови хлеб даје више калорија него пшенични хлеб. Јер док пшенични хлеб може да да 25% калорија, нови хлеб од овса може да достигне и 28% калорија. Калцијума нови хлеб има три пута више него пшенични.

По спољашности овај нови хлеб личи на досадашње црне хлебове од пшеничног брашна.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

Године 1884 запалио се у Америци један рудник угља. Пожар је трајао педесет година и за то време изгорело је угља за педесет милиона долара.

Према последњим подацима Енглеска сразмерно троши највише хартије. У Енглеској на сваког становника долази годишње потрошња од 26 килограма.

У Флориди је један воћар успео да на једном дрвету одгаји шеснаест врсти разних воћака. И сада он у исто време може да бере кајсије, трешње, крушке и тако даље.

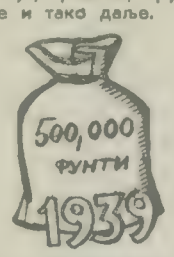

Површина пустиње Сахаре износи шест милиона квадратних километара. А то је отприлике површина која је дванаест пута већа од Француске.

У близини норвешке обале ухваћен је један кит у чијем је телу нађен харпун какав се употребљавао пре четрдесет година.

Буџет Интелиџенс сервиса, централе енглеске обавештајне службе, износио је 1936 године 450.000 фунти. (1934 само 100.000 фунти). За 1939 годину одобрен је кредит од пола милиона фунти.

С МАЛО НАПРЕЗАЊА СЕТИЋЕТЕ СЕ...

КОЈЕ ЈЕ ОВО ЈЕЗЕРО?

Дајемо вам неколико карактеристичних појединости које вам морају бити познате и о којима сте већ једном сигурно чули. Са мало напрезања сетићете се о коме је језери реч и обновићете своје знање. Дакле, које је ово језеро?

1) Језеро на граници наше државе са Грчком. Котлина у којој лежи окивичена је планинама Беласицом, огранцима Круше и Карадага, са запада Дубом. Површина целог језера је 42.6 кв. километара. Дубину има око десет метара. Нашој држави припада три четвртине језера, остатак Грчкој.

2) Језеро у Црној Гори на планини Бјеласици. Површина 0.429 квадратних километара. Налази се на висини од 1.120 метара. Језеро је глацијалног порекла. Привлачно место за све туристе који посећују Црну Гору.

3) Језеро у Словеначкој. Површина око 1.4 квадратна километра. Налази се поред једног познатог летовалишта. Надморска висина 474. Језеро је издубљено у стени неправилног четвороугаоног облика, зелене воде, а дубоко 45 метара. Отиче у Бохињску Саву.

(Одговор: 1) Дојранско Језеро. — 2) Биоградско Језеро. — 3) Бледско Језеро).

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

Т.М.О'НЕЈЛ
ИЗ ДЕЛРИ БИЧА У ФЛОРИДИ НОСИО ЈЕ ЕКСЕР 5 СМ. ДУГАЧАК У ВРАТУ 45 ГОДИНА, И ТЕК ТАДА УСПЕО ДА ГА ИЗВАДИ—
ЗЛАТНА РИБИЦА,
АКО ДУГО ОСТАНЕ У МРАЧНОЈ СОБИ, ПОСТАЈЕ БЕЛА—
ГАЛИЈА „РОЈАЛ ДОФФЕН"
СА 26 ПАРИ ВЕСАЛА ДУГАЧКИХ ПО 10 МЕТАРА (ЗА ПО 5 ВЕСЛАЧА) САГРАЂЕНА ЈЕ ЈУЛА 1679 У МАРСЕЉУ ЗА 10½ ЧАСОВА. ГРАДИЛО ЈЕ 800 ЉУДИ ОД 6.30 ЈУТРУ ДО 5 УВЕЧЕ. У 5 ЧАСОВА СЕ МИНИСТАР МОРНАРИЦЕ СЕНЕЛЕ ПРЕВЕЗАО ОВОМ ГАЛИЈОМ ДО ОСТРВА ИФА —

ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СТЕ ПОВРШНИ

СВЕГА ЈЕДАН ДАН ПРЕТСЕДНИК

Сваког дана читате новине. Прочитате масу имена: лица, ствари, места. Да ли сте у стању да запамтите бар оно што је најважније и што није било давно? Или читате површно, те све остаје без трага? По кушајте да проверите; ево вам пет најобичнијих питања:

1) — Ко је био претседник једне републике свега један дан?

2) — На којој је нашој планини у марту падао снег висок два метра?

3) — Кога је дана претседник Француске Републике г. Лебрен са гђом Лебрен пошао у Лондон?

4) — У коме је месту умро најстарији човек Срема и Мачве?

5) — Који је југословенски научник прославио почетком фебруара седамдесетогодишњицу живота?

(Одговор: 1) Др. Август Волошин био је претседник републике Карпатске Украјине свега један дан: 15 марта 1939. — 2) На Копаонику је у месецу марту падао снег висок два метра. — 3) Претседник Француске Републике г. Лебрен са гђом Лебрен пошао је у Лондон 21 марта. — 4) У Мачви, у селу Раденковићу умро је у марту у 116 години Марко Димитријевић, најстарији човек Срема и Мачве. — 5) Деветог фебруара г. Павле Поповић, професор универзитета у пензији и врло познати научник, прославио је у најужем кругу седамдесетогодишњицу свога живота).

ЧУДА СТРАНИХ ЗЕМАЉА — КОРЕЈА (ЈАПАНСКА КОЛОНИЈА)

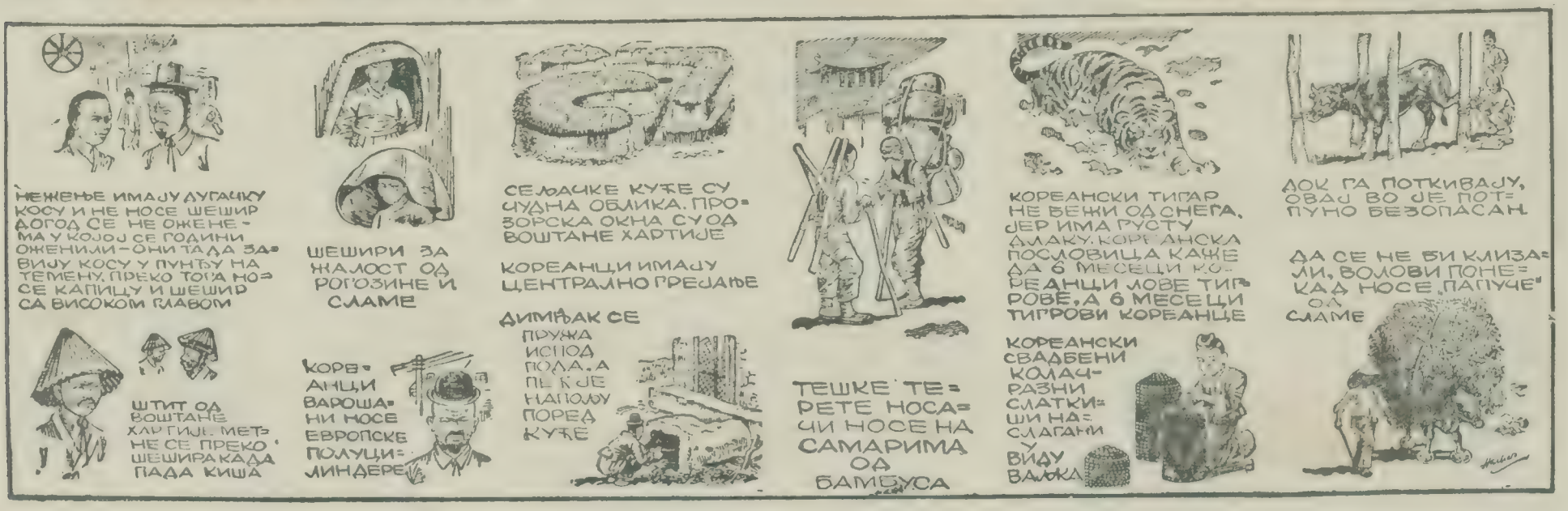
НЕЖЕЊЕ ИМАЈУ ДУГАЧКУ КОСУ И НЕ НОСЕ ШЕШИР ДОГОД СЕ НЕ ОЖЕНЕ-МА У КОЈОЈ СЕ ГОДИНИ ОЖЕНИЛИ—ОНИ ТАДА ЗАВИЈУ КОСУ У ПУНЂУ НА ТЕМЕНУ, ПРЕКО ТОГА НОСЕ КАПИЦУ И ШЕШИР СА ВИСОКОМ ГЛАВОМ
ШЕШИРИ ЗА ЖАЛОСТ ОД РОГОЗИНЕ И СЛАМЕ
СЕЉАЧКЕ КУЋЕ СУ ЧУДНА ОБЛИКА. ПРОЗОРСКА ОКНА СУОД ВОШТАНЕ ХАРТИЈЕ
КОРЕАНЦИ ИМАЈУ ЦЕНТРАЛНО ГРЕЈАЊЕ
ДИМЊАК СЕ ПРУЖА ИСПОД ПОДА, А ПЕПЕО ЈЕ НАПОЉУ ПОРЕД КУЋЕ
ТЕШКЕ ТЕРЕТЕ НОСАЧИ НОСЕ НА САМАРИМА ОД БАМБУСА
КОРЕАНСКИ ТИГАР НЕ БЕЖИ ОД СНЕГА, ЈЕР ИМА РУСТУ ДЛАКУ. КОРЕАНСКА ПОСЛОВИЦА КАЖЕ ДА 6 МЕСЕЦИ КОРЕАНЦИ ЛОВЕ ТИГРОВЕ, А 6 МЕСЕЦИ ТИГРОВИ КОРЕАНЦЕ
ДОК ГА ПОТКИВАЈУ, ОВАЈ ВО ЈЕ ПОТПУНО БЕЗОПАСАН
ДА СЕ НЕ БИ КЛИЗАЛИ, ВОЛОВИ ПОНЕКАД НОСЕ „ПАПУЧЕ" ОД СЛАМЕ
КОРЕАНСКИ СВАДБЕНИ КОЛАЧ РАЗНИ СЛАТКИШИ НАНИЗАНИ У ВИДУ ВАЉКА
ШТИТ ОД ВОШТАНЕ ХАРТИЈЕ. МЕТНЕ СЕ ПРЕКО ШЕШИРА КАДА ПАДА КИША
КОРЕАНЦИ ВАРОШАНИ НОСЕ ЕВРОПСКЕ ПОЛУЦИЛИНДЕРЕ

ПЕРА ОПЕТ ДОБИЈА БРКОВЕ

ПА, НАРАВНО... УОСТАЛОМ, ПЕРА ЖДЕРА ИМА БРКОВЕ, А ОВАЈ ИХ НЕМА... ОВАЈ ПОЈЕДЕ ЈЕЛО, ПА ЗАСПИ... ЗАТИМ СЕ ОПЕТ ПРОБУДИ, ПОРУЧИ НЕШТО ДРУГО, ПА ОПЕТ ЗАСПИ...

Штампарија „Политике". Власник: Штампарско-издавачко „Политика" а. д. Одговорни уредник Мирослав Дим. Стевановић. Поенкареова ул. бр. 31.

ОВАЈ БРОЈ ЗАБАВНИКА ЈЕ РЕПРИНТ ИЗДАЊА ИЗ 1939. ГОДИНЕ

ГУСАРИ

6274 8.374,00
ГУВЕРНЕРОВ БРОД МОРСКИ СОКО

6257 1.388,00
БРОДОЛОМНИЦИ

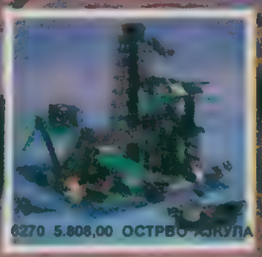

6270 5.808,00 ОСТРВО АЈКУЛА

6259
ЗАТВОР
1.504,00

6265 2.578,00
ГУВЕРНЕРОВ
БАСТИОН

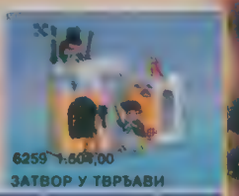

6259 1.504,00
ЗАТВОР У ТВРЂАВИ

6267 4.486,00
ВОЈНИЧКА КРЧМА

6234 420,00

6276 10.878,00
ГУВЕРНЕРОВА ТВРЂАВА САБРА

6285 18.360,00
ПИРАТСКИ БРОД

6273 10.436,00
ЛУКА ЈАМАЈКА

НАРУЏБЕНИЦА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ						
АДРЕСА И ТЕЛЕФОН						
РОЂЕН–а САМ (датум)						
ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ АРТИКЛЕ БРОЈ						

УКУПАН ИЗНОС И ПОШТАНСКЕ ТРОШКОВЕ ЋУ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ ПРИЛИКОМ ПРЕУЗИМАЊА ПОШИЉКЕ

НАША АДРЕСА ЈЕ: *HIPPOPOTAMUS* 29. НОВЕМБРА 81, 11000 БЕОГРАД

ГУСАРИ

LEGO

ПЕТАК ИЛИ КАРНЕВАЛ?

Европска економска заједница имаће великих тешкоћа у раду ако пре прославе уједињења 1992. године не усклади разне празнике свих дванаест земаља чланица. Незгоде су искрсле још 1990. у пролеће када представници Дванаесторице никако нису могли да се нађу на окупу за округлим столом.

У понедељак 30. априла те године Холанђани су славили рођендан своје краљице, а то је дан када код њих нико не ради, па због чега би и високи дипломатски представници били изузетак. Сутрадан, у уторак, празник рада Први мај славио се свуда осим у Великој Британији која га је померила на 7. мај. Тог дана тамо се није радило. Осмог маја Французи су славили дан завршетка Другог светског рата. У среду су сви били на радним местима осим Европске комисије која је прослављала дан Роберта Шумана, оца Европе. У четвртак су се, најзад, састали, али су се већ сутрадан Данци вратили кући на прославу свог националног празника.

Све у свему, у дванаест земаља чланица ЕЕЗ-а четрдесет дана годишње су празници који се не подударају. Само Божић и Нову годину славе сви у исто време.

Сама Комисија још није објавила предлоге у смислу усаглашавања радних и нерадних дана јер и сама има тешко решиву ситуацију: Комисија одбија да ради на Велики петак, а Европски парламент инсистира да слави први понедељак Карневала.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

РОБОТИ ОДОШЕ У УМЕТНИКЕ

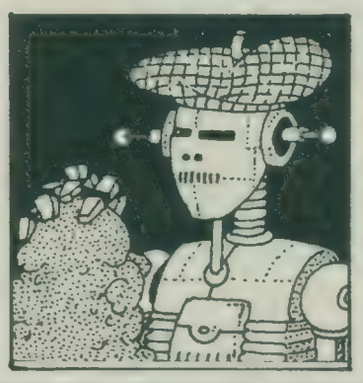

У Јапану, а где би другде, робот може зачас да вам направи скулптуру бисте, ваше је само да притиснете одређено дугменце и, на крају, платите услугу. Ради се овако. Ви, лепо, заузмете позу испред камера и једног стробоскопског пројектора чији зраци праве вашу тродимензионалну слику. Компјутер ту слику анализира и податке преноси роботу који, по њима, ваја бисту од воска у року од два и по сата. Биста се затим превлачи слојем пластичне масе, која савршено имитира бакар или мермер, по жељи. Могуће је вршити и накнадне исправке уколико муштерија није сасвим задовољна сличношћу своје персоне и роботовог уметничког дела.

ПЕВАЈУЋИ НА КИШИ...

Одскора се слуша и то: бебећа вриска микрокапљица. Мало је вероватно да ће га баш снимити на компакт-диск, али капљуцање има све изгледе да постане научнички хит. За сада музицирање капљица с огромном пажњом ослушкује Херман Медвин са Војнопоморске академије у Монтереју у Калифорнији. Какве капљице, таква музика, а каква музика, такво и време. Ствар је у томе што су микроскопске капљице воде, које лебде над усталасаном површином океана и мора, идеалан показатељ времена.

Кад год кишне капи падну на морску површину, стварају се сићушне капљице које производе звуке високе фреквенције. У тренутку судара капи силовито затрепере и то би, према Медвину, била њихова бебећа, врштећа фаза која траје свега делић секунде. Одмах потом наступа зрелија и смиренија фаза у животу кишне капи. Висина произведеног звука је, иначе, у директној вези са величином, углом и брзином којом капи ударају о површину воде.

– Киша, град, па чак и снежне пахуљице, производе звуке који се међусобно разликују као рок од класике или џез од кантрија – каже Лоренс Крам, директор америчког Националног центра за физичку акустику. – На основу разлике у висини тона научници могу да одреде не само температуру ваздуха изнад морске површине, него и брзину ветра јер капи које о воду ударају под извесним углом производе звук који се разликује од оног који стварају капи које падају окомито.

План је, дакле, следећи. По океанима ће бити постављен велики број бова са уређајима за снимање музике коју производи киша, што ће метеоролозима, верује се, омогућити да са већом тачношћу него до сада предвиђају време.

ПРЕЦИЗНО ЈАЈЕ

За људе каменог доба нојево јаје било је прави деликатес, наравно за оне који су живели у пределима где је било ових џиновских птица. И добро је што су их волели, не само зато што су јаја укусна, хранљива и могу да буду ручак за целу породицу. Ова су се јаја показала захвална и зато што се из њихове љуске – а њих на откривеним неолитским стаништима има тушта и тма – може утврдити кад су поједена и то са већом тачношћу него кад се користи популарни метод утврђивања старости уз помоћ радиоактивног угљеника који се усто може користити само кад су предмети који се испитују млађи од 50.000 година. Само која хиљада година више и – метод не функционише.

Љуска нојевог јајета тако се полако разлаже да у себи чува аминокиселине. Довољно је упоредити количину тих киселина у тек снесеном јајету и нађеној љусци, па да се њена старост – до 200.000 година – утврди са великом прецизношћу.

Како су гомиле љуски од нојевог јајета пронађене у Јужној Америци, овај ће метод омогућити да се нађе одговор на питање кад су се појавили први људи у Новом свету.

Припремила ***В. Милићевић***

КРОЗ ЛАВИРИНТ ЛАВИРИНТА

ЗАМРШЕН И = НЕОДОЉИВ

Да се не изгуби у Миносовој палати, најчувенијем од безброј досад знаних лавиринта, славном Тезеју помогла је спасоносна нит заљубљене Аријадне. Научници, међутим, још се губе покушавајући да разјасне порекло и смисао већине осталих

Куда је све морао да прође славни јунак Тезеј да би убио чудовиште Минотаура не зна се поуздано ни данас, око 4.000 година после градње чувене Миносове палате у Кнососу, на Криту. Познати старогрчки мит каже да је неустрашиви Тезеј морао да савлада све препреке и замке бескрајно замршеног лавиринта у овом огромном здању и да то сигурно не би успео да му мудро и свесрдно није помогла лепа Аријадна, кћерка краља Миноса.

Голорук против чудовишта

Окосница сваке верзије овог мита је слична.

Минос, владар Крита, вероватно је историјска личност. Ушавши у мит, постаје син Зевса и Европе и судија у подземном свету. Владао је три генерације пре почетка тројанског рата. Гласовити неимар Дедал, Икаров отац, подигао је у критској престоници Кнососу чудесну грађевину с многобројним и изукрштаним ходницима и просторијама у којој је Минос чувао Минотаура, чудовиште с људским телом и главом бика. Тајну излаза из овог лавиринта, сигурно најпознатијег од постанка човечанства, Дедал је поверио самој Аријадни, односно Аријагни, како су је звали Грци.

Чудовиште се хранило људским месом и Атињани су зато морали Миносу да шаљу страшни данак у крви – седам младића и седам девојака. Када је Тезеј, највећи јунак Атике и син атинског краља Егеја, дошао на Крит у пратњи жртвованих Атињана, с намером да убије чудовиште, у њега се Аријадна заљуби на први поглед.

Јесте Тезеј био јунак на гласу, али би се сигурно изгубио у лавиринту да му у помоћ није притекла заносна принцеза издавши тако, љубави ради, и родитеље и домовину. Аријадна је Тезеју дала оно чувено клупко конца како би безбедно прошао кроз замршене одаје лавиринта.

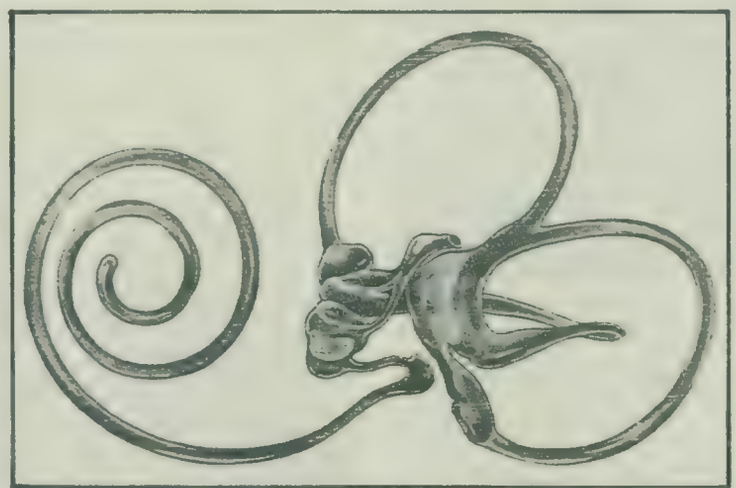

Лавиринт у средњем уху човека

Тезеј је, по Аријадниној замисли, причврстио конац за довратак улаза и одмотавао клупко све док није стигао до самог средишта лавиринта, до просторије у којој је боравио Минотаур. Јунак га је удавио голим рукама и принео као жртву богу мора Посејдону, а затим је, намотавајући ону већ миленијумима пословичну нит – знамење промишљености и спаса – нашао сигуран пут до излаза.

Тезеј је испунио обећање, али не у потпуности: истина, повео је заљубљену Аријадну са собом, да би је, кад је заспала на острву Наксосу, напустио без речи. Уцвељену принцезу утешио је лепи Дионис, односно Бакхо, бог вина, плодности, и весеља а она му је заузврат изродила мноштво деце.

Међутим, шта је, у ствари, лавиринт, од овог чију је загонетку решила Аријадна помоћу конца до оних које често виђамо у енигматици?

На себи је и новац из Кнососа имао лавиринт

Тлоцрт египатског лавиринта

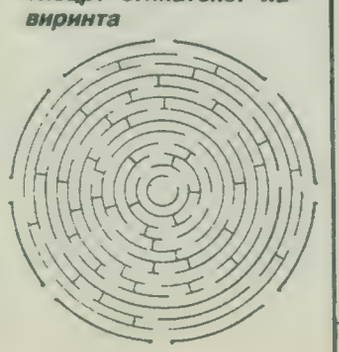

Лавиринт на поду катедрале у Амијену

Зашто добијамо морску болест

Одговор на ово древно питање и дан-данас је помало замршен попут самог лавиринта.

Наравно, природа је разне лавиринте створила пре човека. Ко зна, можда су управо они били подстицај људском роду да и сам, по угледу на природу, начини нешто замршено и тајновито чије ће и стварно и симболично значење имати својеврстан смисао и значај.

Ако нас заболи ухо, лекар ће утврдити да се вероватно ради о **лавиринтитису.** То је запаљење средњег уха, односно **лавиринта,** сићушног органа који служи, ни мање ни више, већ за одржавање равнотеже. Кад оболи или се снажно надражи, долази до несигурности у ходу, несвестице, вртоглавице, повраћања, па и наглувости. И позната морска болест је ништа друго до реакција изузетно осетљивог лавиринта на љуљање у чамцу или броду. Ето, да није имао Аријаднину нит можда би и један такав јунак као што је Тезеј оболео од лавиринтитиса тумарајући ходницима и одајама Миносове палате. Шта би се онда догодило с **лавиринтском** водом у лавиринту његовог уха?

Мале **лавиринтске** рибе слатких вода југоисточне Азије и Африке сигурно никад не оболе од лавиринтитиса. Омиљене су у акваријумима широм света, највероватније и због **лавиринтског** апарата за дисање по коме су и добиле име. Смештен је у дупљама изнад шкржних комора с којима су повезане тако да риба узима ваздух са површине воде истовремено избацујући већ утрошени кроз шкржне поклопце.

Лавиринт се појављује и у савременом машинству у об-

Древни мозаички лавиринт у дворишту Кентвил Хола у Суфолку који представља ружу с пет латица – симбол династије Тјудор.

лику такозваног **лавиринтског** заптивача који има више ситних процепа и служи за затварање разних осовина и вратила. А кад је нешто изукрштано и замршено, нејасно и збркано, без почетка и краја, сложено и многоструко – кажемо да је то прави **лавиринт.** Наравно, ова реч и овај појам често има и оно друго, пренесено значење. Разни лавиринти, не они из митологије или енигматике, служе у научним истраживањима за утврђивање интелигенције не само човека, већ и – животиња. Доказано је, на пример, да се обична гуска у оваквом лавиринту изврсно сналази и само врло кратко лута „као гуска у магли", па би над оним љутитим „Гуско једна!" могло и да се замисли: да ли је то увреда, што се и жели, или – комплимент?

Настао је – случајно

Као што се види, кад се размишља о феномену лавиринта може лако да се залута и оде далеко. Неопходан је, дакле, Аријаднин кончић. Држећи се за њега, враћамо се опет у далеку прошлост.

Људи се хиљадама година упорно труде да протумаче порекло, симболику и смисао лавиринта, сматрајући најчешће да та чудесна и тајновита појава потиче, вероватно, од непроходних подземних ходника у пећинама, дакле у подземном свету. Према неким објашњењима, лавиринтом се тако сликовито приказују лутања људских мисли и жеља које увек траже излаз из нерешивих ситуација. Најзад, грчка реч „лабиринтос" значи пећина, шпиља, мада се назив **лавиринт** тумачи и такође грчком речју „лабрис", што значи двосекла камена или метална секира која је била у употреби нарочито у критско-микенској култури као култни објект, односно симбол божанства. Често је приказана на вазама, статуама и жртвеницима, али је мотивима ове секире била исликана и Миносова палата па су је зато и звали „палата двосекле секире". Истовремено, она је знак Миносове моћи и владавине над народом.

У антици се спомињу четири чувена лавиринта. Поред овог, критског, постојао је и египатски код Арсиное. Претпоставља се да је то гробни храм фараона Аменемхета III. Његов тлоцрт је заиста огроман: дужина 200, а ширина 150 метара, а број просторија запањујући – 3000! Један је постојао и на острву Лемносу у Егејском мору, као и четврти, италски, односно етрурски код града Кјузи у данашњој средњој Италији.

Али, све до почетка овог века, када је сер Артур Еванс пронашао остатке огромне палате у Кнососу, лавиринт је постојао само у миту. Од тада преовладава античко мишљење да је мит о лавиринту надахнут „палатом двосекле секире", чији је тлоцрт био задивљујући – 150 са 170 метара. Зато се визија лавиринта појављује и на ондашњем новцу из Кнососа.

Мање је познато да лавиринт на Криту није, у ствари, плод Дедалове маште и градитељског умећа, већ сасвим практичне и прозаичне потребе. Како је грађена на неравном терену, било је неопходно да се нарочитим градитељским захватима савладају различити нивои. Без било какве гиздавости и раскоши, пажња при градњи више се поклањала унутрашњој удобности, нарочито заштити од топлоте због чега су и створени многи сложени, али

Лавиринт у надбискупији у Грејс Корту у Хенлију, Енглеска. Пројектован је 1981. Пут до његовог средишта верници прелазе на коленима.

Поглед из висине на чудесни лавиринт поред средњовековног замка Бремор у Хемпширу.

„Шишање" модерног лавиринта уређеног по замисли познате фирме „Минотаур дизаинз".

хладовити ходници, отвори за проветравање, бројне тересе. Градило се на неколико спратова, с мноштвом пролаза и степеништа. Наравно, без ко зна колико стубова оваква грандиозна конструкција не би могла да опстане. Све то је, сасвим непланski, стварало утисак нерешивог лавиринта што је било довољно не само да уђе у мит, већ да постане узор многим будућим врло свесно грађеним лавиринтима. А њихови симболи су вишеструки и вишезначни.

И Леонардо над тајном вијуга

Према Вергилију, лавиринт је нацртан на вратима Сибилине шпиље. Служио је и као одбрамбени систем на улазу утврђених градова. Уцртан је и на макетама старих грчких кућа, па се сматра да није служио само за одбрану од непријатеља него и од злих утицаја. По неким веровањима и тумачењима, пролазак кроз лавиринт омогућава да се не залута у подручје смрти и стигне до моћи, светости и бесмртности. Лавиринти уцртани у подове неких катедрала називају се Соломоновим лавиринтима и имају магијско значење: улазак у њих и излазак симболи су духовне смрти и ускрснућа. Њихове замршене путање верници и данас прелазе на коленима, називајући овај мукотрпни поход „Пут у Јерусалим".

Лавиринт, недвосмислена су нека од филозофских објашњења, води у унутрашњост личног Ја, у најскровитији део човекове личности, који не може да се досегне без дуготрајног лутања и исте такве концентрације. Није се онда случајно феноменом лавиринта бавио и један такав ум и дух какав је био Леонардо да Винчи. А онај ко издржи, ко смогне толико снаге и упорности да доспе до његовог средишта и ко, окончавши то сасвим неизвесно и опасно путовање, успе да се опет домогне светлости, осетиће победу духовног над материјалним, вечног над пролазним, разума над нагоном, знања над слепом неукошћу. Можда зато стари Римљани нису својој деци давали да решавају лавиринте само ради разоноде...

Комплекс лавиринтске палате у Кнососу коришћен је све до око 1700. године пре наше ере, а затим је разорен до данас непознатом силом. Не зна се да ли су то били снажни земљотреси, пожари или жестоке побуне земљорадника. Без обзира на овај неразјашњени догађај, чудо звано лавиринт кренуло је у свет.

Троја од ошишаног шибља

Кад је и где први пут доспео у унутрашњост Европе може само да се нагађа. Научницима у тим покушајима да дођу до поузданог објашњења, понекад сличним путовању лавиринтом, донекле помажу древне легенде и имена локалних лавиринната. Запазили су да многи од њих, као и места где се налазе, садрже у имену реч – Троја. Једно време, нарочито у средњем веку, у моди је било подизање живих лавиринната од разних украсних живица и другог растиња, нарочито у Енглеској. По дизајну многи подсећају на миноски, какав је, на пример, „Град Троја" код Брендзбија у Северном Јоркширу. Али постоји и град Троја у Светој Агнези на острвима Сили у Ламаншу, Фарма Троја у Сомертону у Оксфорду. И стара игра Троја, коју изводе и одрасли и деца, подсећа, у ствари, на Тезејев плес у срцу Кнососа, а у славу победе над Минотауром. Кораци, односно кореографија овог ритуалног балета такође су својеврстан лавиринт.

У средњем веку било је у Енглеској и другим земљама западне и северне Европе веома много лавиринната, али су већину њих уништили пуританци средином 17. века. За време владавине краљице Викторије, од 1837. до 1901, Енглези су били очарани лавиринтима, наравно, живим, и направили су их преко осамдесет. Писма из тог времена помињу децу која јурцају по њима и припиту младу господу како се кладе хоће ли успети да се отетурају до средишта.

Мода лавиринната сасвим је завладала када су почели да се праве приватни по сопственим баштама и парковима. На жалост, многи од њих такође су уништени.

Тако су лавиринти преживели и животарили све до пре двадесетак година када су, нарочито у Енглеској, изненада опет постали веома популарни. Одмах су се нашли и спретни бизнисмени који су основали предузеће за пројектовање лавиринната по имену „Минотаур дизајн". Партнери Адријан Фишер, бивши финансијски аналитичар, и Рандол Коут, некадашњи дипломата, већ у почетку су направили девет нових лавиринната у Британији и иностранству.

Фишер, данас водећи дизајнер лавиринната, сматра да је ова заврзлама од шибља на добром путу да постане једна од највећих нових уметничких форми двадесетог века, јер повезује далеку прошлост и садашње модерно доба на уметнички начин који је забаван, тајанствен и древан.

Често већ на први поглед лавиринт подсећа на људски мозак, његову грађу и вијуге, и обрнуто: по својој функцији, могућностима и тајнама он је, такође, једна врста лавиринта који човек покушава да објасни и реши тим истим лавиринтом мозга откад постоји, односно од кад му је он, такав, омогућио да мисли. Па и сам живот као највеће и по много чему још несхваћено чудо, и те како је, ма какав био и јесте, један изузетно замршен и тешко решив лавиринт. И, коначно, шта је његов свршетак до такође лавиринт, као што је лавиринт и онај други, загробни и незнани.

Иван Лончар

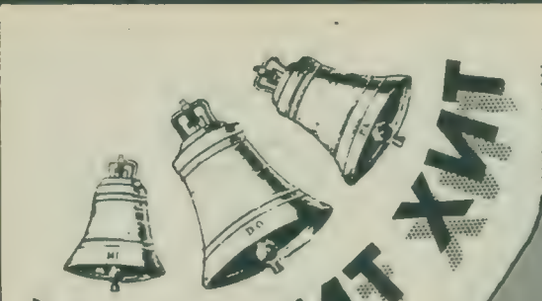

Марк Нофлер:

ИЗМИШЉАМ СТВАРИ

Последњи албум „Brothers In Arms" група „Dire Straits" објавила је још 1985. године. У међувремену та плоча је широм света продата у невероватних 20 милиона примерака и постала једна од најтиражнијих у историји рокенрола. Сада су опет ту са новом плочом.

За ових шест година, колико су дискографски одсуствовали са сцене, кружиле су бројне приче како су се распали те су, да би прекинули говоркања, пре две године објавили албум „Money For Nothing" на коме су се нашли њихови најуспешнији хитови. Марк Нофлер, вођа састава, у међувремену бавио се продукцијом и снимањем са групом „Notthing Hillbillies" коју чине његови пријатељи из дана када се тек пробијао. Почетком септембра одржали су обећање дато прошле године и објавили нови студијски албум „On Every Street". Плоча је првобитно требало да се зове „Оно што тражим на свакој улици је твоје лице", по стиху из насловне песме, али су се одлучили за краћи назив. О тој песми Марк Нофлер у једном од скорашњих интервјуа каже:

„Главни лик из ове песме је веома сличан замишљеном приповедачу из наше раније песме „Private Investigations". И као што за снимање спота „Private Invetigations" никада не бисмо употребили имиџ приватног детектива, тако се ни овде не бих задржао на првој асоцијацији. Овде је реч о човеку који је на свом задатку, шта год да је то, ту постоји суштинска усамљеност, много животног искуства, одрастање, учење да се носиш са цинизмом, одржавање сопственог осећања хумора. Нема очајања због чињенице да су неки људи потпуно слуђени, ампутирани и никада их не можеш натерати да трче сто метара за десет секунди. У другој строфи се појављује тип који је смрт за жене, он носи мамузе и изговара реченице као што су: „Шта да ти кажем, она се бацила под моје точкове, рећи ћу ти зашто ме те жене воле, понудим им добар провод и треснем их у кревет". Не, треснем их у крпе, тако би он рекао. И наставља „И оне ће ме увек волети више но било кога другог човека. Ваљда је то нешто што ја имам". Једноставно, мораш научити да се носиш с таквим личностима које нису исте као ти и које су збрљане. Мораш да пишеш о њима, да их гледаш неустрашиво. Зато сам и написао стих „Свака победа је горкослатка". Можда то није потпуно тачно, јер врхунац је заиста врхунац у овој игри али и у нашим годинама, када постигнеш одређене циљеве, они су опточени стварношћу. То није исто као што ми је изгледало када сам имао седамнаест година. Сјајно је, али није и величанствено као што сам замишљао. Знам много више о томе и имам своје главобоље."

Ударни сингл са нове плоче је песма „Calling Elvis" („Зовем Елвиса") и њено прво емитовање је изазвало недоумице типа да ли је реч о Елвису Прислију, Елвису Костелу или неком сасвим трећем. Објашњење је, као и обично код Нофлера, увек мало компликованије.

„Све је почело од једне изјаве брата моје жене који је рекао да је телефонирати његовој сестри исто тако тешко као и покушај да се назове Елвис Присли. Стих из песме „Зашто не одете по њега, ја сам му највећи обожавалац?" може бити упућен управо онима који слушају плоче. А може бити ту и тамо зато што се римује са претходним стихом. Неким људима ова песма ће говорити о Елвису и његовој музици јер се ту појављују наслови неких његових највећих хитова, а некима ће та песма говорити о промашеној комуникацији. Та тема може бити предмет многих проучавања, исписаних страница, постављених питања. Неки људи могу помислити како је песма смешна и танка. То ми не смета. Увек се сетим када ме је пре неких дванаест година назвао један новинар, поводом нашег првог хита „Sultans Of Swing", и рекао ми: „Ви сигурно схватате да та песма ради на неколико различитих нивоа, зар не?" Тада то нисам схватио, али касније сам се сложио са њим.

Једна од типичних „Dire Straits" песама са ове плоче је и „My Parties" („Моје журке"). Марк Нофлер, који је аутор комплетног материјала, одувек је волео да пише песме о различитим типовима који на неки начин представљају слику друштвене елите. Један од њих је и јунак песме о журкама:

„Њега би одлично могао да одглуми Џое Пеши из филма „Добри момци". Исто тако добро би му лежао лик момка из песме „Money For Nothing". До текста за ову песму дошао сам читајући каталоге који се добијају на унутрашњим авионским летовима у Америци. Рекламирају се ствари као што су справа за мерење притиска у гумама у облику хемијске оловке, али ствар која ме заиста натерала да напишем песму је та опрема за журке. Почео сам да правим списак свега онога што купују и да мислим о људима који су поносни што поседују све те глупости. Главни момак из свог стана, рука му је испружена у знак добродошлице а заправо свима каже: „Нестаје им носорога, шта ме то брига?" Људи заиста говоре такве ствари. Сећам се, једном, на неком журу ми је то рекао неки архитекта. А ја бих заиста волео да мислим како они понешто знају, будући да су умешани у тај претпостављени брак уметности и математике. Па, ако један архитекта каже тако нешто, каква нада онда постоји? Неки људи, пошто су чули песму „My Parties" рекли су ми: „Ви сте били тамо, зар не, где он живи, морам да одем и видим то место". Наравно да никада тамо нисам био јер он не постоји, то је део моје фикције и већину таквих песама пишем под утицајем Рендија Њумена. Покушавам да се ставим у позицију других људи и мислим да то сасвим добро радим. Употребим делић туђих прича, делић сопственог искуства и измишљам ствари."

МУЗИЧКА ПОШТА

Ћао Забавниче,

Да ли би могао да напишеш нешто о групи "Animals"?

Ивана из Новог Београда

Група се првобитно звала "Alan Price Combo" а чинили су је клавијатуриста Алан Прајс, басиста Час Чендлер, гитариста Хилтон Валентајн и бубњар Џон Стил. Када им се 1962. године прикључио певач Ерик Бардон, променили су назив у "Animals" (Животиње). Постоји мишљење да им је то име дала локална публика због „дивљег" изгледа и агресивног понашања на сцени. До 1964. године успели су да постигну запажену популарност у родном Њукастлу, а тада их је прихватио касније веома утицајан менаџер Мики Мост па су се преселили у Лондон.

Њихов први сингл у коме се нашла обрада песме "Baby Let Me Take You Home" (стари блуз стандард који су узели са првог албума Боба Дилена) публика је добро прихватила, али су прави успех постигли обрадом песме "House Of The Rising Sun", такође са првог Диленовог албума. Песма је доспела на прво место америчке и британске топ-листе и данас се сматра класичним евергрином. Хитови су се затим низали један за другим, а претежно су обрађивали црначке ритам и блуз песме, док су се у текстовима својих песама бавили социјалним положајем радника.

Године 1966. Алан Прајс због неслагања са Бардоном напушта групу и она полако почиње да се растура. Чланови су почели да се смењују, временом су групу напустили сви оригинални музичари сем Бардона који је основао "Eric Burdon and the New Animals". Хилтон Валентајн је објавио соло албум "All In Your Head", Час Чендлер се упутио у менаџерство (једно од његових најчувенијих открића је Џими Хендрикс), а у том послу му се придружио и Џон стил.

Оригинална група „Анималс" окупила се почетком 1976. и у Чендлеровој сеоској кући снимили су албум "Before We Were So Rudely Interrupted". Бардон се са "New Animals" крајем шездесетих добро уклопио у хипи еру и наставио са хит плочама. Године 1970. кренуо је са црначком групом "War" пошто се у међувремену преселио у Америку. Објавили су два одлична албума и прекинули дању сарадњу, затим се вратио у Британију где је повремено објављивао албуме који нису најбоље прихваћени.

Дискографија Анималса: "The Animals", "Animals On Tour", "Animal Tracks", "Animalismus", "In Concert From Newcastle" и "Before We Were So Rudely Interrupted". Објављено је више њихових компилација.

Дискографија Ерика Бардона: "Winds Of Change", "The Twain Shall Meet", "Every One Of Us", "Love is", затим са групом "Sap" – "Eric Burdon Declares War" и "Black Man's Burdon". Током седамдесетих објавио је "Sun Secrets" (обраде хитова "Animalsa" и "Stop"). Године 1983. оригинална постава "Animals" још једном се окупила и снимила албум "Ark" и кренула на светску турнеју која је била прекинута због поновних размирица међу члановима.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

УЖИВАЈ У ТИШИНИ

Речи као насиље
Разбијају тишину
Долазе и ударају
У мој мали свет
Болне
Пробијају се право кроз мене
Зар не можеш да схватиш
Ох мала моја девојко
Све што сам одувек желео
Све што сам одувек требао
Ту је у мојим рукама
Речи су сасвим непотребне
Могу само да штите
Речи су изговорене
Да би се сломиле
Осећаји су јаки
Речи обичне
Уживање остаје
али и бол
Речи су без смисла
И заборављају се
Све што сам одувек желео...
Уживај у тишини

ENJOY THE SILENCE

Words like violence
Break the silence
Come crashing in
Into my little world
Painful to me
Pierce right through me
Can't you understand
Oh my little girl
All I ever wanted
All I ever needed
Is here in my arms
Words arey very unnecessary
They can only do harm
Vords are spoken
To be broken
Feelings are intense
Words are trivial
Pleasures remain
So does the pain
Words are meaningless
And forgettable
All I ever wanted...
Enjoy the silence

Текст и музика: Depeche Mode Изводе: Depeche Mode

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Данас се више ниједна група не распада. Само нестану и онда се, наједном, десет година касније поново окупе да би одржали велику повратничку турнеју. Све ми се чини да они то раде у договору са великим компанијама које се онда реклamирају кроз њихов повратак на сцену."

Том Пети

Уређује
др Зоран Живковић

Алберто Алоро

ПАТУЉЦИ

Предање које су Агрипејци преносили на млађе генерације говорило је о њима као о прастановницима зауралских степа. Први је Херодот поменуо њихов народ у Књизи четвртој своје „Историје", која се зове „Мелпомена":

„Кад се пак прође ова неравна област долази се у један пространи и насељен предео у подножју високих планина, где су људи, и мушкарци и жене, још од рођења ћелави, а имају прћасте носеве и њусе велике браде, говоре неким нарочитим језиком, а облаче се као и Скити и хране се воћем. Њих не дира и не узнемирава нико, јер се сматра да су они свети људи. Оружје уопште не набављају. Они, пре свега, посредују у споровима код својих суседа, а уз то и сваки избеглица налази уточиште код њих. Зову их Агрипејци."

Тако је и данас. Агрипејски представник већ три века по традицији председава мировним већем Уједињених нација. Ко би помислио да ће мудри Агрипејци икада да се побуне! Онако мали никада током своје историје нису били наоружани и чинили су оазу мира на Планети. Све до појаве др Хериона – за једне изрода, за друге хероја, барем је тако било на почетку. Он је успео да Агрипејце прво завади међусобно, једни су се ставили на његову страну, други против њега. Али постепено је др Херион унео црва сумње и мало-помало готово сви Агрипејци стали су уз њега. Гневно су стискали песнице и претили да ће провалити у седиште Светског архива за научна истраживања, а др Херион је знао како се употребљава шифра генетичког блока.

Сва светска јавност углавном се обрушила на др Хериона због тога што је прекршио заклетву научника кооптираног у ту установу највишег ранга, а која каже да се научни рад мора одвијати у тишини и достојанствено све до објављивања резултата. Неки су претили и Међународним судом, али за тужбу против овог угледног историчара није било основа.

А све је почело научничком сумњичавошћу самог др Хериона који је на сваки начин хтео да утврди како се изгубило више од 26 векова агрипејске историје. Шта се збивало с Агрипејцима све оно време између Херодота и средине 21. века од како је створена Нова Агрипеја? Др Херион се никако није мирио с учењем да су толике миленијуме Агрипејци живели раштркани на широком простору по северним обронцима и подножју Урала, а да су се организовали тек када се цео светски поредак променио.

Истражујући прошлост свог народа др Херион је стекао светску славу све док... док му није пала на ум теза од које се свима јежила кожа.

У генетичку банку података у почетку су га примали с поштовањем и поверењем које се указује научнику таквог гласа. Али, када је др Херион затражио архивске дискете с краја 20. века, за област Московског генетичког института, наједном је дошло до преокрета. Испало је да се тај део архивске грађе држи под посебним режимом.

Др Хериона су већ тада обузеле црне слутње, а научничка интуиција говорила му је да ту нешто није у реду. Одмах се преко сателита обратио јавности, јер, Повељом Уједињених нација била је загарантована потпуна слобода научног истраживања. Међународно удружење доктора правних наука заузело се за њега, али, истовремено је против њега кренула кампања какву свет одавно није имао. Ни сам није умео да објасни одакле то и како је почело.

Сами Агрипејци поделили су се у две струје од којих је једна подржавала свог водећег историчара, а друга се жестоко обрушила против његовог рада тврдећи да блати честити мали народ малих људи.

Али, аргументи др Хериона постепено су уверили и ту другу страну да га подржи у праведној борби против Архива.

– Хоћемо истину! – урлали су у хору и агрипејски белци и косооки. Све их је захватила она иста стрепња и грозница да открију ко су, која је др Хериона и запутила на стазу оваквог истраживања. Претили су заузимањем Архива, макар се и тукли за своју историју, онако малени и голоруки.

Тада је и у Уједињеним нацијама донета одлука да се агрипејском захтеву удовољи. Дан када је др Херион, у пратњи државних функционера Агрипеје примљен у Архив прослављен је као победа.

Др Херион је провео у просторији 20. и 21. века свега један дан. Када је ушао у њу тог јутра био је расположен славодобитно, а када се, после обављеног посла појавио на капији

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

изгледао је као старац. Његова риђа брада сада је била седа. Обратио се тихим гласом окупљенима, а остали су га слушали и гледали преко сателита:

– Драги моји, црне слутње су се обистиниле. Наша историја не постоји и никада није постојала јер ни нас није било. Све је лаж. Ми смо вештачки створени, у мозговима научника, а потом у лабораторији. Њихов научни подвиг успео им је: одгајали су нас генетском селекцијом током педесет година и стварно су добили оно што су замислили: људе какве је Херодот описао у својој „Историји", а који су можда били само плод скитске фантазије.

Ми смо настали тек 2050. и само су у једној ствари добили резултат који нису предвидели: испали смо различитих раса јер нису могли да обезбеде довољно патуљастих гена само од белаца... То ме је и навело да сумњам. Јер, Херодот нигде не спомиње да се осим по изгледу ми разликујемо и по расту, он не пише о патуљцима! Његови Агрипејци, ако су и постојали, били су велики као остали људи... А ми смо лабораторијски патуљци – завршио је, сломљеним гласом, др Херион ово своје обраћање.

Земљу је обавио мук. Лебдело је ново питање: ко смо ми остали?

ЗАБАВНИКОВА SF МОЗГАЛИЦА (7)

Мартин Гарднер

РУЖИЧАСТО, ПЛАВО И ЗЕЛЕНО

Хуманоиди који живе на једној малој планети у галаксији Млечни Пут, недалеко од нашег Сунчевог система, јављају се у три варијанте боје коже: ружичастој, плавој и зеленој. Слично Земљанима, они су „билатерално симетрични", имају две ноге, две руке и једну главу са очима, ушима, носем и устима.

Једног поподнева три професора главног планетног универзитета, са три различите боје коже, заједно су ручала у трпезарији вишег наставничког особља.

– Занимљиво је – примети једног тренутка професор Ружичасти – да се нас тројица презивамо Ружичасти, Плави и Зелени, али да се ни код једног од нас презиме не поклапа са бојом коже.

– Посреди је уистину необична околност – сложи се један од преостале двојице, мешајући при том своје пиће плавом шаком.

– У трпезарији је данас прилична гужва – рече на то професор Зелени – али примећујем да има сасвим мало зеленопутих.

Ружичасти се осврну унаоколо.

– Уистину – узврати он – на ручку се налази више од тројице зеленопутих, али их свакако нема више од флинка. (Изразом „флинк" на локалном језику се означава број 12.)

– То ме наводи на помисао о једној мозгалици – умеша се професор Плави, једини математичар у трочланој групи. – Не знам само да ли је оригинална – није, наиме, искључено да ју је Мартин Гарднер, са Земље, већ објавио у својој сталној рубрици у „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ".

– Свеједно – одврати Ружичасти – да је чујемо.

– Добро, ево како иде – рече Плави. – Избројао сам тачно 80 ружичастих руку у овој просторији, као и 40 плавих. Ако сада, саберете број особа ружичасте коже са бројем особа плаве коже, а затим том броју додате број свих особа зелене коже, добићете коначни збир од 81. Питам се да ли поклоници Гарднерове рубрике у „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ" могу да одгонетну колико особа зелене коже тренутно обедује у овој просторији.

Зелени се начас удуби у задатак, а онда поче да се кикоће. – Изврсно, колега Плави – рече он. – Морате свакако да радиом известите Земљанина Гарднера о овоме чим завршимо са ручком. Наравно, морате му додати да ноге, руке и очи нас тројице такође улазе у укупни збир, као и да никоме у трпезарији не недостаје рука, нога или око.

Колико се, дакле, зеленопутих особа налазило на ручку?

Једноставно, зар не? А можда вам неће изгледати тако када се будете латили решавања...

У сваком случају, плодови ваше SF оштроумности и домишљатости треба да стигну у редакцију „Политикиног Забавника" (11000 Београд, Македонска 29), са назнаком „За ЗАБАВНИКОВУ SF мозгалицу", најкасније до четвртка 19. 12. 1991, у писму или на дописници.

Десет читалаца који поред тачног одговора буду имали и срећне приликом извлачења чека посебна награда коју додељује водећа домаћа библиотека научне фантастике ПОЛАРИС: једно од дела, по властитом избору добитника, из огласа библиотеке ПОЛАРИС. Зато је, поред решења, потребно да наведете и које бисте дело желели да вам ПОЛАРИС пошаље уколико вам срећа буде наклоњена, па баш ви будете извучени као добитник. Имена награђених објавићемо у „Забавнику" број 2091. који излази 24. јануара 1992.

Разуме се, не морате да чекате толико дуго, нити да се ослањате само на своју срећну звезду да бисте уживали у сјајним делима научне и епске фантастике, као и популарне науке, које вам нуди библиотека ПОЛАРИС. Већ данас можете попунити наруџбеницу и послати је на адресу ПОЛАРИСА и само неколико дана касније одважно ћете се отиснути на чудесна путовања у очаравајуће светове маште и будућности које вам отвара ова едиција...

Најстарија домаћа приватна издавачка кућа

ПОЛАРИС

Има задовољство да вас позове да под најповољнијим условима обезбедите свој примерак неког од великих жанровских хитова из наше три атрактивне едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, САБРАНИ РОБОТИ, 800 дин.
2. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ, 300 дин.
3. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ, 300 дин.
4. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ, 300 дин.
5. Исак Асимов/Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ, 400 дин.
6. Артур Кларк, , ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ, 350 дин.
7. Артур Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ, 300 дин.
8. Артур Кларк, 2010: ДРУГА ОДИСЕЈА, 400 дин.
9. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА, 350 дин.
10. Артур Кларк, СУСРЕТ СА РАМОМ, 300 дин.
11. Артур Кларк/Џентри Ли, РАМА II, 450 дин.
12. Артур Кларк/Џентри Ли, ВРТ РАМЕ, 500 дин.
13. Артур Кларк, ГРАД И ЗВЕЗДЕ, 400 дин.
14. Артур Кларк/Грегори Бенфорд, С ОНЕ СТРАНЕ СПУШТАЊА НОЋИ, 500 дин.
15. Френк Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ (I–II), 500 дин.
16. Френк Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ (I–II), 500 дин.
17. Френк Херберт, КАПИТОЛ ДИНА (I–II), 500 дин.
18. Фредерик Пол, КАПИЈА, 450 дин.
19. Фредерик Пол, С ОНЕ СТРАНЕ ПЛАВОГ ОБЗОРЈА ДОГАЂАЊА, 550 дин.
20. Фредерик Пол, СУСРЕТ СА ХИЧИЈИМА, 600 дин.
21. Фредерик Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА, 500 дин.
22. Фредерик Пол, КАПИЈСКО ПУТОВАЊЕ, 450 дин.
23. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА, 400 дин.
24. Џин Волф, КАНЏА ПОМИРИТЕЉА, 400 дин.
25. Џин Волф, МАЧ ЛИКТОРА, 400 дин.
26. Џин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА, 400 дин.
27. Џин Волф, УРТ НОВОГ СУНЦА, 500 дин.

Едиција епске фантастике РУНЕ

28. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ, 500 дин.
29. Кетрин Невил, ОСМИЦА, 500 дин.
30. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА, 500 дин.
31. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА, 500 дин.
32. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА, 500 дин.
33. Стивен Доналдсон, РАЊЕНА ДОМАЈА, 500 дин.
34. Урсула Легвин, ЗЕМЉОМОРЈЕ, 600 дин.
35. Урсула Легвин, ТЕХАНУ, 300 дин.

Едиција популарне науке СФИНГА

36. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА, 300 дин.
37. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ, 300 дин.
38. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ, 350 дин.

Ванредна издања

39. Зоран Живковић, ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НАУЧНЕ ФАНТАСТИКЕ (I–II), 1200 дин.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова):_____

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбенице.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ_____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО_____

УЛИЦА И БРОЈ_____

ТЕЛЕФОН_____

Молимо да наруџбеницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Сва остала обавештења можете, преко целог дана, добити на телефон: 011/652-304

ДОБИТНИЦИ КЊИГА БИБЛИОТЕКЕ ПОЛАРИС

1. МИЛАН РАТКОВИЋ, Савска 4, 26000 Панчево
2. БРАНКА ЈАКШИЋ, Војвођанска 19, 15354 Штитар – Слепчевић
3. МИЛАН БАЊАЦ, Моше Пијаде 63, 21413 Челарево
4. ВЛАДИМИР СЛАВКОВИЋ, Јадранска 10/19, 12208 Костолац
5. САЊА РАПАИЋ, Сунчани брег – Зона Центар Л 3/9, 38000 Приштина
6. МИРОСЛАВ ПОПОВ, Теодора Крачуна 8, 21000 Нови Сад
7. НОВИЦА ПАУНОВИЋ, Ивана Милутиновића 33, 12222 Браничево
8. ДРАГАН ПАВЛОВИЋ, Милана Ђаковића 16, 15000 Шабац
9. ДЕЈАН ВЕСЕЛИНОВИЋ, В. П. 2977–48/4, 11000 Београд
10 МИЛАН ЈОВИЧИЋ, Даринке Радовић 16, 11250 Београд

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ „ИЗГУБЉЕНИ НА КАПРИ"

Експедиција докторке Зиге налази се негде на упореднику који је тачно 10 миријаметара северно од оног упоредника јужне полулопте Капре чија дужина износи 10 миријаметара!

Преваливши најпре 10 миријаметара на југ, од места где је подигла бивак, дружина коју предводи др Зиге нашла се на упореднику чија дужина износи тачно 10 миријаметара. Продуживши одатле такође 10 миријаметара на исток, начинили су пуни круг, тако да су се обрели у тачки из које су претходно кренули на кружно путовање, да би се потом отиснули 10 миријаметара на север – истим путем којим су претходно ишли јужно – стигавши коначно опет до бивка из кога су се отиснули на ово јединствено путешествије...

Једноставно, зар не? Ако вам тако изгледа, шта кажете на додатни вид истог проблема који вам задајемо „факултативно" – дакле, овога пута без награда, само ваше забаве и оштроумности ради?

Пошто је спасилачка екипа, коју је предводио домишљати Феликс, уистину нашла изгубљене др Зигу и њене колеге и кад су већ сви хитали „шатлом" ка броду који их је чекао на орбити, Хелга се изненада пљеснула по челу. „Тако ми Асимова", узвикну она. „Могли смо да их не нађемо ни овде!"

„Како то?" упита збуњено Феликс.

„Постоји и трећа тачка!" ускликну Хелга.

Шта кажете на ово? Изазов и по – зар не? Јавите нам ако дођете до решења. Овога пута, као што смо казали, неће бити награда, али ће сви који одгонетну шта је Хелга имала на уму добити „специјално признање" библиотеке ПОЛАРИС за SF домишљатост...

ХИТНА ПОМОЋ – НА НЕПАЛСКИ НАЧИН

Непал је земља на највишем нивоу, у буквалном смислу речи. У овој малој краљевини, између Кине и Индије, налазе се највиши врхови наше планете Маунт Еверест 8848, Канченјунга 8598, Даулагири 8172 итд), а и они нижи делови Хималаја са врховима до 3000 метара и дубоким речним долинама нису много приступачнији. У неким крајевима има асфалтних путева, у другима их уопште нема, као и пре сто или хиљаду година. Саобраћај између села одвија се искључиво стазицама: стрмим, врло стрмим и још стрмијим. Других нема. Зато и нема потребе много објашњавати колико је у овим крајевима професија носача важна и поштована и каква тежина лежи, и дословце, на леђима ових изузетно добро утренираних људи.

На нашој фотографији је типичан непалски носач на одговорном задатку: он треба да однесе болесну жену до лекара у граду Покхара. А раздаљина од куће пацијенткиње до најближе медицинске помоћи, благо говорећи, није кратка – око 120 километара. Горе-доле, горе-доле. Босим ногама по оштром камењу. А још мора и да жури јер је живот у питању.

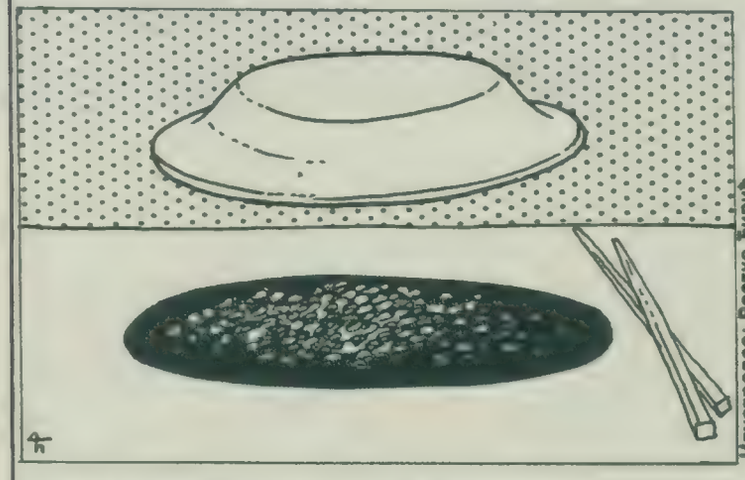

Илустровао: Растко Ћирић

КРИВ ЈЕ ПИРИНАЧ

Поља на којима расте пиринач, врло раширена пољопривредна култура у Јапану, један су од основних криваца за велике количине метана које стижу у атмосферу. А овај органски гас, међу другим узроцима, изазива опасан ефекат стаклене баште који тако неповољно утиче и на климу наше планете и на здравље њених становника. До таквог закључка дошла је јапанска Управа за борбу против загађења човекове околине.

Стручњаци су израчунали да сваке године Земља излажећег сунца пошаље у атмосферу око милион тона метана, од тога с пиринчаних поља 340 хиљада тона, од отпадака – 300 хиљада, од стајског ђубрива – 280 хиљада тона. Списак завршавају језера и мочваре, термоелектране, металуршке и друге фабрике.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа дајемо вам готова решења сврстана водоравно и усправно по азбучном реду. Ваш је задатак да их сместите на одговарајућа места у лик с тим да уцртате још четири црна поља која су изостављена. Ако сте све то добро урадили, у првом усправном ступцу добићете име и презиме популарног америчког глумца са слике („Терминатор 1 и 2").

ВОДОРАВНО: АВИС, АКОВ, АНАЛИТИЧАРИ, АПС, ВИ, ГАВАН, ДОКАЗИВАЊЕ, ДРТ, ЕЛАНИ, ЕМИНА, ЕТА, ЕТАПА, ЗАР, ЗР, КОРИСТ,ЛАСАН, ЛУК, НКРУМАХ, ОВАРЕН, РАЧАЦ, РОСКО, РОТМАНС, СЛАВИЛАЦ, ТЕРАМИЦИН, ТИ, ТРПЕТИ, ЦСКА, ШЉИВИЦА.

УСПРАВНО: АНАПА, ВАСКА, ВИЛИМ, ВРАНАЦ, ЗЛА, ИН, ИР, ИСКАЗИВАЧ, КАМЕНДИН, КИТИЦЕ, ЛАНАЦ, ЛЕВ, МАТА, МУРА, ОНАН, ОЦАТ, ПОКВАРЉИВОСТ, ПОЛИВАЧИ, РСХ, СКАЛЕ, СТАРА ЗЕТА, СТРАСТИ, ТАЊИРИ, ТРК, УТ.

Др Зоран Зељковић

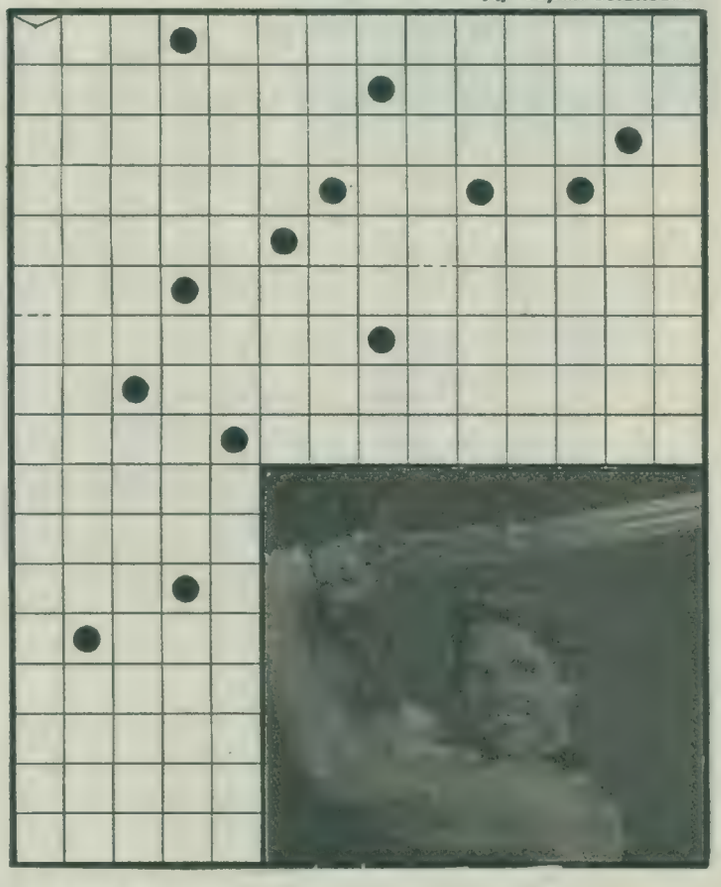

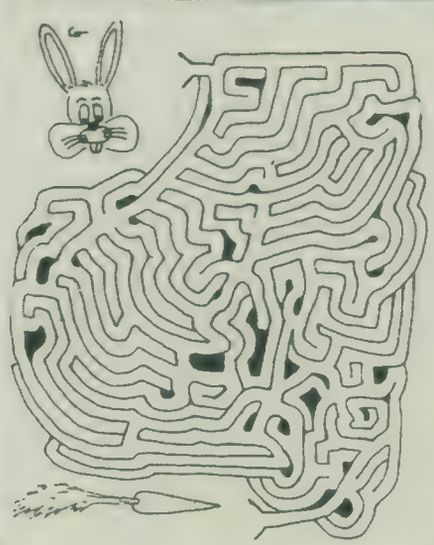

ЛАВИРИНТ

Да би зец стигао до шаргарепе мора да прође кроз лавиринт. Којим путем?

КО СЕ БОЈИ АЈКУЛЕ ЈОШ?

ТАТА - МАТА ЗА МОРСКЕ

Морски пси, зна се, нападају и људе. Американац Нил Вотсон их се не боји. Зна како да их укроти и како да се одбрани – голим рукама...

Кроз плићак у близини једног од 70 Бахамских острва лењо плива морски пас. На људе који читав призор посматрају из чамца увераваће да грабљивица очигледно није ни гладна ни ратоборно расположена не делује нарочито умирујуће. Само је Нил Вотсон потпуно миран. Ставља маску на лице, скаче у воду и за неколико тренутака сустиже морског пса.

Између човека и ајкуле почиње игра, нешто скоро налик плесу од кога се онима који све то посматрају леди крв у жилама...

Први знаци нервозе

Вотсон се хвата за леђно пераје грабљивице и пушта да га ова једно време вуче за собом. Затим покушава да је успори чврсто је држећи за реп. Неколико минута касније, морски пас показује прве знаке нервозе, спрема се за напад, али спреман је и Нил. Низом брзих и спретних удараца у бокове успева да натера ајкулу да се повуче. Поражена, огромна риба се окреће и нестаје у плаветнилу воде.

Нил Вотсон зна шта ради. Овај педесетогодишњи Американац, по занимању ронилац, разрадио је читав низ техника које му омогућавају нешто што се доскора сматрало немогућим: да укроти морске псе. А ови га заиста слушају: Нил је у стању чак и да их натера да се крећу у правцу који им он одреди. Отуда и његово додатно занимање: подводни каскадер и „кротитељ" чије су умеће искористили режисери многобројних играних и документарних филмова.

Нилова ронилачка каријера почела је 1953. када је имао тринаест година. Петнаест година касније, шездесет и осме, у близини Фрипорта на Бахамским острвима освојио је титулу светског првака у роњењу спустивши се до дубине од 133,4 метра.

Ако је роњење Нилова прва љубав, морски пси су његова друга велика љубав. „Људи се боје морских паса, чак их и мрзе, али су сви, у мањој или већој мери, на неки начин опчињени њима. То је она врста неодољиве привлачности коју човек осећа при сваком сусрету са дивљим животињама које делују по диктату исконских нагона" каже Вотсон.

„Опчињеност" је реч коју употребљавају заљубљеници, али је ипак чињеница да су морски пси по много чему изузетни. Пре свега по томе што спадају у ред најстаријих животињских врста на Земљи. Најстарији фосилни остаци морског пса из времена су од пре отприлике 400 милиона година. И мада се као месождери налазе при врху природног ланца исхране, морски пси су релативно примитивне животиње за које су карактеристични спор развој, касна зрелост и ниска стопа репродуктивности.

Својствено им је и то што немају скелет, односно унутрашња грађа им је у целости сачињена од хрскавице. Управо зато што немају кости, морски пси и јесу тако јаки,окретни и брзи (неке врсте достижу брзине од преко 70 километара на час). То је уједно и разлог што људи по правилу не успевају да се одбране од њиховог напада.

Опасно по живот: топло море

По Вотсону, крајње је време да се застрашујући мит о морским псима људождерима преиспита. Морски пси, објашњава, имају изузетно развијено чуло укуса, а људско месо се не њиховој скали посластица котира врло ниско, ако није и на последњем месту. При том се не може оповргнути чињеница да се

Није шала: стравична чељуст тигraste ајкуле

АЛЕ

Нил морске псе убија само у крајњој самоодбрани. Иначе се с њима игра гурка и мува

сваке године само у САД забележи око хиљаду напада морских паса на људе од којих се властима пријављује свега педесетак посто.

У половини случајева, напад морског пса завршава се смрћу човека. Изнесени подаци су проверени, а њима располажемо захваљујући чињеници да се у САД од 1958. године води списак напада морских паса на људе који је значајан не само по томе што пружа тачан увид у бројке, него и по томе што се на основу ове евиденције дошло и до неких закључака у погледу услова под којима морски пси најчешће насрћу на човека.

Као прво, највећи број напада дешава се у водама чија температура износи око 20 степени Целзијусових. Друго, морски пси далеко чешће „једу" пливаче од ронилаца. Има мишљења да се у овом другом случају у ствари ради о томе да морски пси бркају пливаче са великим рибама којима се иначе хране.

Претпоставке на страну, од морских паса људи ипак страдају. Како, онда, укротити морског пса?

Први услов је да се зовете Нил Вотсон, други да знате „тајну":

– Тајна је у томе да успорите помамно, непрестано кретање морског пса. Јер, они су приморани да пливају без тренутка одмора како би тако обезбедили непрекидни проток воде кроз шкрге пошто на тај начин дишу. Ако им успорите или сасвим зауставите кретање, то је отприлике као да сте им дали анестезију. Један од начина да се ово постигне јесте да се морски пас веже за чамац или бродић који се споро креће и на тај начин успори и његово кретање. Анестезија делује извесно, краће време а затим, када га ослободите, морски пас се брзо опоравља – објашњава Вотсон.

Вештина кроћења нипошто се не завршава омамљивањем. Подједнако је важно, ако не и важније, одредити тачан тренутак када „анестезија" почне да слаби. То је тренутак када се треба повући на пристојно растојање. Јер, гуркање, играње и мување са ошамућеном ајкулом је једно, а исто то са ајкулом при чистој свести је нешто што по сваку цену треба избегавати, чак и ако вам је име Нил Вотсон.

Непланирани сусрет прве врсте

– Треба стално бити на опрезу. Можете да будете сигурни да је морски пас осетио ваше присуство много пре него што сте ви угледали њега. Он има изузетно развијена чула, а то се не односи само на чуло мириса захваљујући коме је у стању да намирише људску или крв рибе и са удаљености од читаве миље.

– Ствар је у томе што морски пас има неку врсту радара којим хвата електрична пражњења која емитују рибе управо прободене харпуном. Ти сигнали у њему аутоматски разбуктавају агресивност. Врло је, рецимо, вероватно да је неколико недавних напада на рониоце изазвано електричним импулсима које су произвеле подводне видео-камере – каже Вотсон.

А, ако му се ипак догоди да доживи непланирани сусрет прве врсте, Нил Вотсон има неколико једноставних одбрамбених техника. Неки пут је довољно, каже, да једноставно ишутирате нападача, али само под условом да су вам леђа заштићена неким коралним гребеном или подводном стеном. За другу варијанту одбране потребно је природно средство у виду тољаге, односно не нарочито дугачке, али зато дебеле батине којом Нил удара противника по њушци.

Има, разуме се, ситуација када ни једна од наведених техника не пали. Нил тада прибегава крајњем средству самоодбране: испаљивању експлозивних зрна која морског пса разносе у парампарчад. Невоља с овом врстом одбране је у томе што се вода истог трена зацрвени од крви, а то опет значи да са сигурношћу може да рачуна да ће се кроз који трен или минут однекуд појавити бар још један разјарени морски пас.

Нил је из свих досадашњих двобоја са морским псима излазио као победник:

– Кад мало боље размислите, човек је неупоредиво суровија грабљивица од морског пса. Сваке године у свету се убије око 100 хиљада морских паса. Дванаест месеци годишње, свакога дана, траје масакр који по мишљењу неких стручњака прети да ове животиње доведе на руб потпуног истребљења.

М. И.

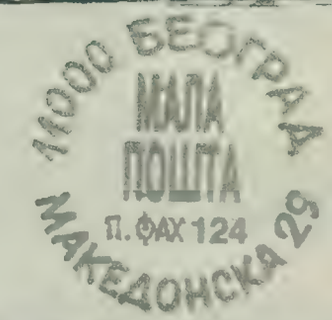

Уређује: Вито Недељковић

Медицинска пијавица

Од старијих сам слушао да су „пуштање пијавица" као метод народног лечења одређених обољења прихватали и многи лекари, па ме занима да ли пијавице имају и данас неки значај у савременој терапији.

БОРКО
Сланкамен

Пијавица има више врста. Живе у мирним водама и хране се животињском крвљу. Медицинска пијавица (Hirudo medicinalis) јесте ваљкаста, дугачка 6–10 cm, по леђима има зеленкасту кривудаву шару и црвенкасториђе пеге, а на трбушној страни је зеленкастожута и са црним пегама. По тим особинама разликује се од других, које треба одбацити. Медицинске пијавице највише су ловили по барама у Војводини, а држе се у корпама од плетеног врбовог прућа.

Пљувачне жлезде у устима пијавица луче једну материју (хирудин) која има особину да спречава или успорава згрушавање крви. Једна пијавица може лагано да пије 310 ml крви, што је неколико пута више него што је њена тежина. Обично се постави око врата где виси и кад се „заситн" крвљу, опусти се и падне. Ове пијавице не смеју се поново користити, јер би се могла преносити одређена обољења.

Занимање савремене медицине за пијавице данас није ништа мање него раније, а у неким случајевима, пре свега у

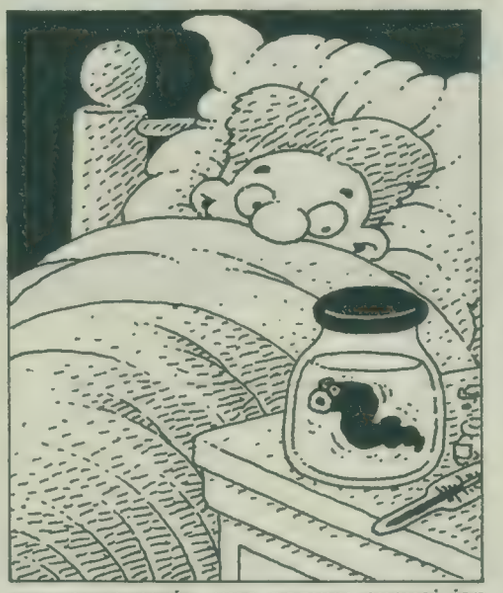

микрохирургији, има велики значај јер се показало да оне потпомажу микроциркулацију крви и обезбеђују брже зарастање пришивеног дела, односно органа...

Геноцид

Толико се много помиње реч геноцид, па бих вас замолио за објашњење њеног порекла и њено право значење.

СТОЈАН Л.
Куманово

Од грчке речи „генос" што значи народ, род, раса и латинске речи „caedere" – убити, уништити, створена је реч геноцид и односи се на фашистичке злочине у Другом светском рату. Данас означава свако систематско уништавање једне етничке групе или читавог народа убијањем и масовним истребљењем становника и растурањем његових политичких, културних и религијских установа. Уједињене нације су осудиле геноцид као злочин, а на заседању одржаном 9. 12. 1948. године прихваћена је конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида.

Школа кошарке

Добијамо много писама у којима нас питате да ли у Београду, осим у клубовима Партизан, Црвена звезда, ИМТ и Раднички, постоји нека „школа кошарке" за основце од V до VIII разреда.

Распитивали смо се и сазнали да је београдски КК „Чукарички" основао „школу кошарке" за млађи узраст као и за оне старије. К. К. „Чукарички" је ове школе отворио при ОШ „Филип Кљајић", Ул Гогољева бр. 40 и ОШ „Бановић Страхиња", Ул. кнеза Вишеслава бр. 15. Тренинзи су већ у току и одржавају се по групама сваког понедељка, среде и петка. Упис је сваког радног дана. Па, ако желите да сте високи, лепи и здрави – тренирајте кошарку.

Крвна група h-h

Молио бих те да нам кажеш која је најређа крвна група. Пошто је у питању опклада, надамо се да ћеш ти пресудити, јер „Забавник" све зна.

ГОГИ и ДАНЕ
Београд

Најређи тип крви у свету је тип такозване бомбајске крви (подтип h-h) нађен досад само код једне медицинске сестре у Чехословачкој 1961. године. Исти тип крви нађен је 1968. у Масачусетсу (САД) код брата и сестре Цилберт. Брат је био Rh позитиван, а сестра Rh негативна. Од уобичајено познатих крвних група, најређа крвна група по АВО систему (један од 14) јесте група АВ, која се, на пример, у Великој Британији јавља само код три одсто становништва. Превага једне крвне групе над другима променљива је од места до места. Тако, на пример, најчешћа група у светским оквирима је 0, али у Норвешткој је то крвна група А.

У нашој великој наградној игри „АМЕРИКА-ГРЕБ", једну од суперпремија стан-апартман (у власништву) у насељу Стари Врачи, Бока которска, добила је АГНЕШ ВАРГА, једанаестогодишња ученица из Темерина.

ЗА СВЕ ЈЕ „КРИВ" ХОГАР

– На „Забавниковим" странама волим фантастику, као и моја старија сестра Емеши, али ипак мислим да је за све „крив" Хогар. Петак не могу да замислим без њега, и главни задатак мог оца Арпада је да тог дана купи „Политикин Забавник". А онда, зна се ко први отвара десету страницу.

Предлог да учествују у наградној игри је сестрин, признаје Агнеш, али има и њених заслуга. Потписала је на купону своје име и обавила најтежи део посла, убацила коверат у поштанско сандуче.

Агнеш дивно црта и каже да ће бити сликарка па, изгледа, да ће Темерин изгубити једну будућу сликарку јер, мора се признати, Бока которска има много лепших мотива за цртање.

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО–МОТО ТРКЕ	ПОЧЕТНИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП–ЛИСТА
НИНЏЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц–64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ХИТОВИ ОКТОБРА	ХИТОВИ НОВЕМБРА
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ОЛИМПИЈАДА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ

НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЈЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО
(ОКО 300 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 200 динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана и плаћате је поштару.

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

.....

.....

.....

име и презиме место и поштански број

.....

улица и број потпис

BEOSOFT, П. ФАХ 25 11050 Београд 22
011-421-355
Радно време: од 08 до 21ч сваког дана и недељом и празницима

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2085

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 184,00 динара, тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 368,00 динара, тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	200.–
СР НЕМАЧКА	DEM	339.–
ШВЕДСКА	SEK	1.234.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.155.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	296.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

Kad sa nekim od najdražih podeliš sočni, pravi medenjak Pionir, to je onda ...

Medeni Trenutak

Pionir

SPECTRA / OEM

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА У ИГРИ „ЗАБАВНИКОВ ЛАВИРИНТ"

НОВИХ 100 ЛЕГО НАГРАДА ЗА ПАМЕТЊАКОВИЋЕ

У присуству комисије НИП „Политика", у понедељак, 18. новембра 1991. године, извучене су награде „Забавниковог лавиринта"

бр. 3.

Добитници награда су:

1. TECHNIC КОНТРОЛНИ ЦЕНТАР (8094): МАРКО САБЉИЋ, Црвених храстова 2/3, БЕОГРАД; ДАНИЦА ПЕПОЈЕВИЋ, Благој Ђорев 131, 2/17, 91400 ТИТОВ ВЕЛЕС.
2. ЕЛЕКТРИЧНИ ЛЕГО ВОЗ (7722): ДРАГАН ВУИЦИН, Baba Dodria BLD 10 Ap1, TIMISOARA, Румунија; МИРЈАНА ХЛЕБЈАН, Лукачева 129, 22322 НОВИ КАРЛОВЦИ:
3. ЛЕГО ВОЗ (7715): СЛОБОДАН ДРАЧА, Дрварска 24А, ВРШАЦ; СВЕТЛАНА НЕШИЋ, Д. Радосављевић Боби 135, 19350 КЊАЖЕВАЦ.
4. TECHNIC КАМИОН (8850): КСЕНИЈА ПОПОВИЋ, С-6-„Запад" I/14, 25260 АПАТИН; НЕДА ВЕЛИЧКОВИЋ, Града Бидгошћа 1/49, 34000 КРАГУЈЕВАЦ; МИЛОШ ПЕТРОВИЋ, Д. Туцовића 18/2, 19210 БОР; БОЈАНА ИВАНЦ, Србе Јовановића Л3/12, 19300 НЕГОТИН; МАРИЈАНА ДУБЉЕВИЋ, Хаџи Проданова 36/1, 32000 ЧАЧАК; ЈЕЛЕНА ГРБИЋ, железничка станица, 36203 АДРАНИ.
5. ПРОТИВПОЖАРНИ БРОД СА ХЕЛИКОПТЕРОМ (4031): МИРОЉУБ ЂОРЂЕВИЋ, Косанчић Ивана 3, 18400 ПРОКУПЉЕ; ЛЕПОСАВА МИЛОЈКОВИЋ, Долењска 7/а, 24000 СУБОТИЦА.
6. РЕЛИ ВОЗИЛО (5550): МАРИЈА БЕОДРАНСКИ, Пионирска 24, 32230 ГУЧА; МИЛОШ КРСТИЋЕВИЋ, Вукасовићева 50, 11090 БЕОГРАД.
7. ОБАЛСКА ПАТРОЛА СА ГЛИСЕРОМ (6353): ИГОР МАЦУРА, К. Петра 63, 59300 КНИН; МИЛАН КУПРЕШАНИН, М. Поповића 22, НОВИ БЕОГРАД; НИКОЛА ЈАНКОВИЋ, Д. Туцовића 8, 14220 ЛАЗАРЕВАЦ; МИРОСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ, 25. мај 1/56, 19250 МАЈДАНПЕК; ИВАН ЈОВАНОВИЋ, Нова 9, бр. 27. Међулужје, 11400 МЛАДЕНОВАЦ; ЂУЛА ЧЕРЕПЕШ, Синђелићева 77, 21220 БЕЧЕЈ; БРАНИСЛАВ НЕДЕЉКОВИЋ, Спортска бб, 18220 АЛЕКСИНАЦ; ЉУПЧЕ МИХАЛОВСКИ, И. Лоле Рибара 13, 26201 ЈАБУКА; БРАНИСЛАВ БЕЊАК, Колутска 98, 25270 БЕЗДАН; БОЈАНА КОСАНОВИЋ, 1. мај 20, 26212 КАЧАРЕВО; БРАНИСЛАВ ВАСИЉКОВИЋ, М. Тита 164, 22400 РУМА; АРНОЛД ОРОВЕЦ, Нушићева 20/А, 24430 АДА; МИЛАН МУНИЋ, Београдска 106, 26320 БАНАТСКИ КАРЛОВАЦ; БРАНКО МИЛОЈЕВИЋ, Проте Смиљанића 106, 15000 ШАБАЦ; ШТЕФАН ТОМАН, Ј. Булика 18, 26210 КОВАЧИЦА; МИЛОШ БЕЛАНОВИЋ, Вука Караџића 99/г, 11500 ОБРЕНОВАЦ; ИВАНА ФИЛИПОВ, ЈНА 10/7, 26220 КОВИН; МИЛАН ЧАВИЋ, Падинска Скела 87/7, 11213 ПАДИНСКА СКЕЛА; ВОЈКАН МИЛАНОВИЋ, Подвршанска 7, 26300 ВРШАЦ; СЛОБОДАН ЂУРОВИЋ, Горјани 11/г, 31205 СЕВОЈНО.
8. „МРАЧНА ГРМЉАВИНА" (6679): НИКОЛА ЂУРИЋ, Браће Барух 1, БЕОГРАД; МИРЈАНА ПУРАР, Бачка 41/10, 11080 ЗЕМУН; УРОШ ТРАЈКОВИЋ, М. Бектеши 20, 38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА; АДМИР БОЈРАНИ, Далматинска 25А, 38000 ПРИШТИНА; БОЈАН ЂУКИЋ, Нехрова 54/59, НОВИ БЕОГРАД; ИВАН АКСЕНТИЈЕВИЋ, Диљска 11, 11060 БЕОГРАД; ЕЛИЗАБЕТА ВУЧИНИЋ, Ковилово 50/11, 11213 ПАДИНСКА СКЕЛА; МАРИЈА СТОЈАНОСКА, Аргир Маринчев 25, 96000 ОХРИД; САЊА ТУМБАС, Хоргошки пут 91А, 24413 ПАЛИЋ; МАРИЈА ГАЏУРИЋ, Луке Сретеновића 85/а, 22203 НОЋАЈ;
9.САФАРИ КАМИОН (6672): АЛЕКСАНДАР БОЖОВИЋ, М. Шолохова 57/11, 11211 БОРЧА; АДЕМИР БРЧАНОВИЋ, Исмета Мујезиновића 53, 75000 ТУЗЛА;
10. КАМИОН ЗА ПОПРАВКЕ (6671): СТАНОЈЕВИЋ СЛОБОДАН, С. Милутиновића бр. 3, 12222 БРАНИЧЕВО; НЕНАД УВЕРИЋ, М. Тита 23, 23330 НОВИ КНЕЖЕВАЦ.
11. ГРАДСКИ АУТОМОБИЛ (6530): МИРКО АРСИЋ, Витомира Давидовића 15, 37000 КРУШЕВАЦ; ГОРАН ВИРАГ, Ж. Зрењанина 106, 23233 СРПСКИ ИТЕБЕЈ; МАРИО КРНАЈСКИ ПУШКАШЕВ, Београдски пут 346/А, 24224 СТАРИ ЖЕДНИК; САША РАНЧИЋ, село Блато, 18300 ПИРОТ; БОЈАН ГРК, С. Ковачевића 29, 88000 МОСТАР; ВЛАДАН ЂУРИШИЋ, Д. Туцовића 2/22, 19250 МАЈДАНПЕК; ТОМИСЛАВ ИВИЋ, Мухамеда Џуџе 60, 71000 САРАЈЕВО; БРАТИСЛАВ МИШИЋ, Стојана Аралице 4, 11070 НОВИ БЕОГРАД; ЗОРИЦА САРИЋ, Радничка, 23261 ЛУКИЋЕВО; ИГОР РАДОСАВЉЕВИЋ, Р. Домановића 3, 36000 КРАЉЕВО.
12. МИКРОЛАКИ АВИОН (6529): ДРАГОСЛАВА СТОЈИЛОВИЋ, Нушићева 16, 12000 ПОЖАРЕВАЦ; ЈОВАНА МИЛОВАНОВИЋ, Јована Шербановића 11, 12000 ПОЖАРЕВАЦ; ВЛАДИМИР АНДРИЋ, Горић бб, 14000 ВАЉЕВО; ЗОРАН КОВАЧЕВИЋ, 3. Јовина 54, 22406 ИРИГ; МИЛОШ СТАНИСАВЉЕВИЋ, И. Гундулића 7/81, 11300 СМЕДЕРЕВО; ЈАДРАНКА СТАНИСАВЉЕВ; С. Марковића 8, 23210 ЖИТИШТЕ; РАДМИЛО ПЕЦИЋ, М. Тита 67/4, 35230 ЋУПРИЈА; НЕНАД МИЛИВОЈЕВИЋ, Михаила Ивковића бр. 19, 34300 АРАНЂЕЛОВАЦ; АЛЕКСАНДАР ВЕЛКОВСКИ, Петар Дељан 5–1–25, 91000 СКОПЉЕ; МИЛЕТА БОЈОВИЋ, IV црногорске 3/21, 81400 НИКШИЋ.
13. „ФОРМУЛА 1" (6526): ЈОВАНА ВАСОВ, 9. бригаде 6/7, 19210 БОР; МАРКО ДАЧИЋ, Шашка 7/24, 19250 МАЈДАНПЕК; ИГОР НИКОЛИЋ, Пемци VII-1, 19230 КЛАДОВО; БОРИС БАЈАКИЋ, Божидара Масларића 38, 56226 ДАЉ; НЕНАД МАРКОВИЋ, Црновршка 10, 19000 ЗАЈЕЧАР; ЉУБОМИР МИЈИЋ, Ф. Филиповића 10/А, ст. 10, 21000 НОВИ САД; ДАВОР ЦАЛТО, Антуна Маврака, 72270 ТРАВНИК; МИЛОШ ПОДГОРАЦ, Трг ЈНА 2/II,11080 ЗЕМУН; ЈЕЛЕНА БОРИЋ, В. Стајића 52/7, 22000 С. МИТРОВИЦА; МИЛОШ БОРЧИЋ, Ђуре Салаја 4/7, 37240 ТРЕСТЕНИК
14. ТРКАЧКИ АУТОМОБИЛ (6509): ДАЛИБОР ПАВЛОВИЋ, Б. Кидрича 12, 75000 ТУЗЛА; МИЛАН РАДОВАНОВ, Петра Кочића 34, 11080 ЗЕМУН; НЕМАЊА МИЉКОВИЋ, М. Тита 73/7, 35230 ЋУПРИЈА; МИЛЕНА НИКОЛИЋ, Београдска 70, 34000 КРАГУЈЕВАЦ; ЈЕЛЕНА КУЈУНЏИЋ, Генекс хотели, 36354 КОПАОНИК; ДЕЈАН ШИМУНОВИЋ, Олимпијска 39, 71000 САРАЈЕВО; НИКОЛА ВОЈИНОВИЋ, Габровачки пут II део 127, 18000 НИШ; ЛУКА ГРГУРЕВИЋ, Шкаљари 52, I спрат, 85330 КОТОР; ИГОР С. ПЕТРОВИЋ, Војвођанска 3/II, ст. 8, 25000 СОМБОР; БОРИС ИВАНОВИЋ, Шуматовачка 70а, 11000 БЕОГРАД.
15. ПОЛИЦИЈСКИ ЏИП (6506): ТАМАРА ПАВЛОВИЋ, Сремска 3, 26300 ВРШАЦ; НИКОЛА ТОШИЋ, Бул. АВНОЈ-а 179А, 11070 НОВИ БЕОГРАД; МАЈА КРЏАВАЦ, М. Киковица Б, 31320 НОВА ВАРОШ; БОБАН ПЕЈОВИЋ, Игманска бр. 2, 34300 АРАНЂЕЛОВАЦ; ДРАГАН ЕРСКИ, Моше Пијаде 120/6, 26000 ПАНЧЕВО; ВУК УСКОКОВИЋ, Војводе Миленка 24, 11000 БЕОГРАД; ДАРКО ПОПОВИЋ, Пролетерска 36, 12000 ПОЖАРЕВАЦ; ДАНИЈЕЛА СТРНАД, Карађорђева бр. 68б, 26340 БЕЛА ЦРКВА; СТРАХИЊА ПРОРОКОВИЋ, Рибарска 5, 15318 МАЛИ ЗВОРНИК; ЕМИНА ПАНИЋ, Масарикова 18, 35000 СВЕТОЗАРЕВО.

РЕШЕЊЕ ЛАВИРИНТА БРОЈ 3

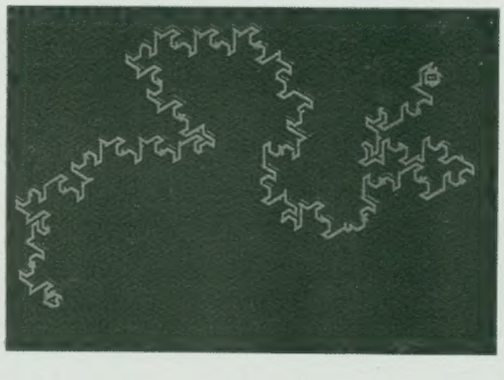

WALT DISNEY
МИКИ

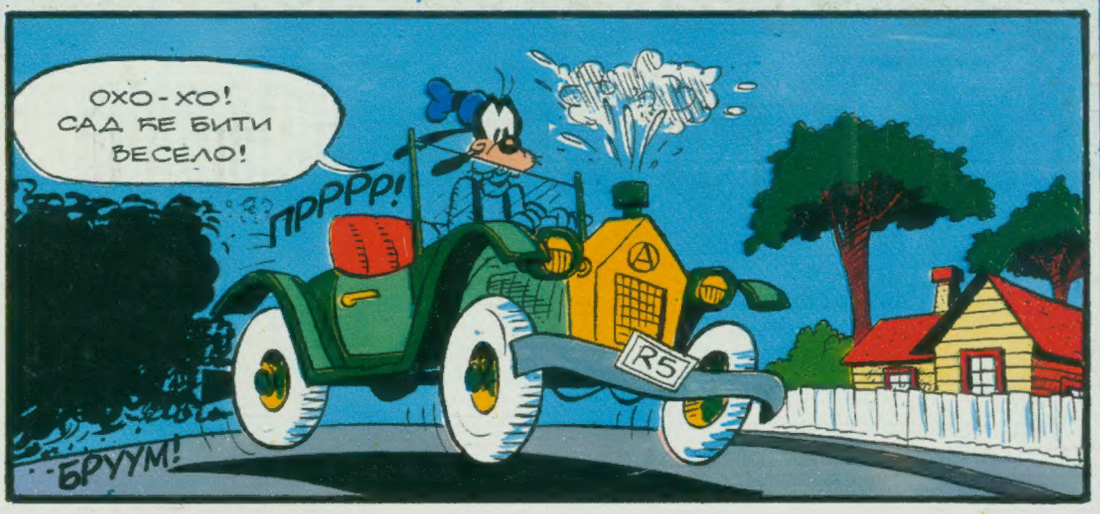

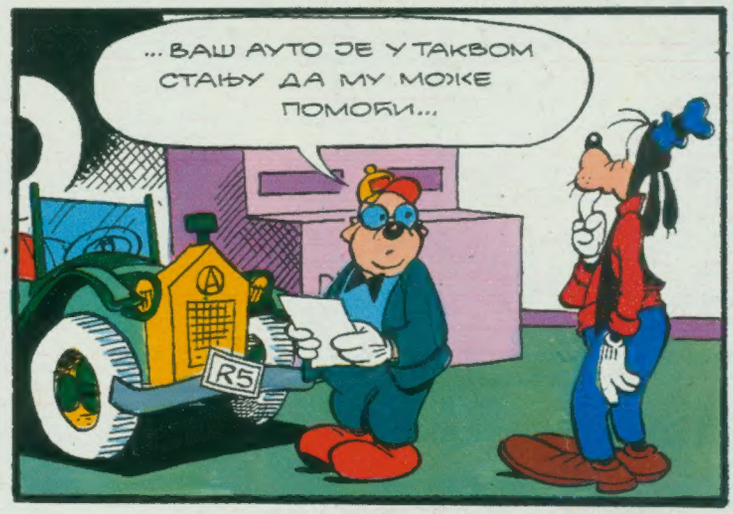

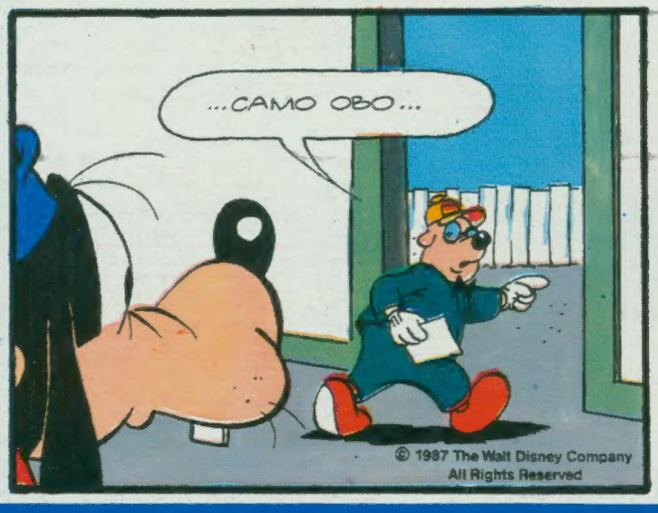

© 1987 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

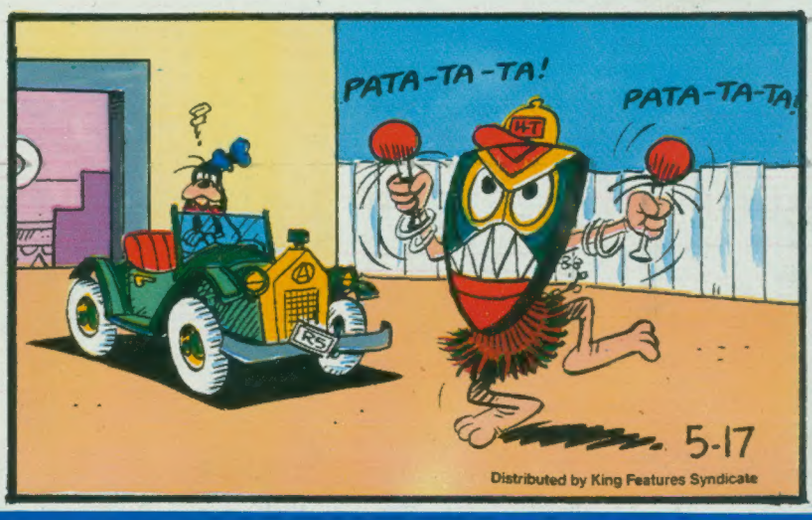

Distributed by King Features Syndicate